

Actieplan Ondernemerschap

Redactie Departement Economie, Wetenschap en Innovatie

Inhoud

Hoofdstuk 1: analyse van ondernemerschap in Vlaanderen – gebaseerd op de beschikbare “facts and figures”	6
1.1 Definitie, conceptueel model en keuze van de kengetallen.....	6
1.2 Totale populatie ondernemers en/of ondernemingen.....	7
1.3 Nieuw ondernemerschap (startend, latent en ontluikend ondernemerschap)...	8
1.4 Ondernemerspotentieel bepaalde groepen in de samenleving	10
1.5 Opheffingen en faillissementen	10
1.6 Houding t.o.v. ondernemerschap, gepercipieerde wenselijkheid en haalbaarheid van het starten van een onderneming	12
1.7 Werkbaarheid beroep zelfstandige ondernemer	13
Hoofdstuk 2: Definiëring en beschrijving van de doelstellingen van het overheidsbeleid betreffende ondernemerschap	14
2.1 Uitdaging 1: een sterke ondernemerscultuur	14
2.2 Uitdaging 2: toename van het aantal starters in Vlaanderen.....	15
2.3 Uitdaging 3: sterkere startende ondernemers.....	16
Hoofdstuk 3: lopende acties per doelstelling	17
3.1 Promoten van een ondernemende attitude in het onderwijs	20
3.1.1 VZW Vlaamse Jonge Ondernemingen (VLAJO)	20
3.1.2 Stichting Onderwijs & Ondernemen	22
3.1.3 Kenniscentrum Competento & SEET-netwerk.....	24
3.1.4 Leertijd van Syntra Vlaanderen	26
3.1.5 Trajecten ter promotie van een ondernemende attitude in het onderwijs ..	28
3.1.6 Initiatieven ter stimulering van (hoog)technologisch ondernemen	30
3.1.7 Initiatieven die de afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt bevorderen / studiekeuzeprojecten.....	32
3.1.8 Initiatieven ter stimulering van creatief ondernemen in het onderwijs	34
3.1.9 Initiatieven ter promotie van een ondernemende attitude met nadruk op businessplanning	35
3.1.10 Initiatieven ter stimulering van ‘Open en vernieuwend ondernemen’, via de kennisvalorisatie van afstudeerwerken.....	36
3.1.11 Overige initiatieven ter promotie van een ondernemende attitude in het onderwijs.....	37
3.2 Bedrijven en instellingen voor hoger onderwijs aanmoedigen de talenten voor ondernemen te stimuleren	39
3.2.1 Initiatieven die ondernemerschap stimuleren bij bedrijven en bij onderzoekers aan instellingen voor hoger onderwijs.....	39
3.2.2 Initiatieven die ondernemerschap stimuleren bij onderzoekers aan instellingen voor hoger onderwijs.....	40
3.2.3 Initiatieven die bedrijven aanmoedigen de talenten voor ondernemen te stimuleren	42
3.3 Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten.....	43
3.3.1 ééndagsevenementen ter bevordering van het imago van ondernemerschap.....	43
3.3.2 Overige initiatieven ter bevordering van het imago van ondernemerschap	44
3.4 Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten	46
3.4.1 Infomarkten (pre-)starters.....	46

3.4.2	Begeleidingstrajecten voor (pre-)starters.....	47
3.4.3	Initiatieven die begeleiding bieden bij de opmaak van het businessplan...	48
3.4.4	Lerend netwerk en kenniscentrum voor (kandidaat-) starters.....	49
3.4.5	Vormingsinitiatieven voor (pre-)starters.....	50
3.4.6	Flanders DC/FFI.....	51
3.5	Stimuleren van ondernemerspotentieel bij bepaalde groepen in de samenleving.....	52
3.5.1	Initiatieven ter stimulering van ondernemerschap bij kansengroepen.....	52
3.6	Stimuleren van het voeren van een professionele bedrijfsvoering.....	54
3.6.1	Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij starters - in het algemeen.....	54
3.6.2	Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij creatieve starters.....	56
3.6.3	Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij coöperatieve vennootschappen.....	57
3.6.4	Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij starters uit bepaalde sectoren.....	58
3.7	Stimuleren van internationale focus.....	59
3.7.1	Erasmus voor jonge ondernemers.....	59
3.7.2	Exportmeter, uw slaagkansen gemeten!.....	60
Hoofdstuk 4:	nieuwe acties per doelstelling.....	61
4.1	Promoten van een ondernemende attitude in het onderwijs.....	61
4.2	Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten.....	62
4.2.1	Oproep ondernemerschap voor mediaprojecten.....	62
4.3	Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten.....	64
4.3.1	Oproep ondernemingsplanwedstrijden.....	64
4.3.2	Adviesmaatregel pre-starters in uitvoering van het WIP.....	66
4.3.3	Informatie op maat aan starters vanuit het Agentschap Ondernemen.....	67
4.4	Stimuleren van ondernemerspotentieel bij bepaalde groepen in de samenleving.....	69
4.4.1	Oproep: Steun voor advies aan prestarters met aandacht voor doelgroepen.....	69
Hoofdstuk 5:	Monitoring en evaluatie van de uitvoering van het plan en de voorgestelde acties.....	72
5.1	Jaarlijkse opvolging en rapportering.....	72
5.2	Evaluatie individuele acties.....	72
5.3	Globale evaluatie van het actieplan.....	73
Bijlage 1:	Kengetallen.....	74
Bijlage 2:	3.1.5 Trajecten ter promotie van een ondernemende attitude in het onderwijs.....	76
Bijlage 3:	3.1.6 Initiatieven ter stimulering van (hoog)technologisch ondernemen.....	89
Bijlage 4:	3.1.7 Initiatieven die de afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt bevorderen / studiekeuzeprojecten.....	95
Bijlage 5:	3.1.8 Initiatieven ter stimulering van creatief ondernemen in het onderwijs.....	100
Bijlage 6:	3.1.9 Initiatieven ter promotie van een ondernemende attitude met nadruk op businessplanning.....	101
Bijlage 7:	3.1.10 Initiatieven ter stimulering van 'Open en vernieuwend ondernemen', via de kennisvalorisatie van afstudeerwerken.....	103

Bijlage 8: 3.1.11 Overige initiatieven ter promotie van een ondernemende attitude in het onderwijs	107
Bijlage 9: 3.2.1 Initiatieven die ondernemerschap stimuleren bij bedrijven en bij onderzoekers aan instellingen voor hoger onderwijs.....	110
Bijlage 10: 3.2.2 Initiatieven die ondernemerschap stimuleren bij onderzoekers aan instellingen voor hoger onderwijs.....	111
Bijlage 11: 3.2.3 Initiatieven die bedrijven aanmoedigen de talenten voor ondernemen te stimuleren	113
Bijlage 12: 3.3.2 Overige initiatieven ter bevordering van het imago van ondernemerschap.....	114
Bijlage 13: 3.4.1 Infomarkten (pre-)starters.....	118
Bijlage 14: 3.4.2 Begeleidingstrajecten voor (pre-)starters.....	119
Bijlage 15: 3.4.3 Initiatieven die begeleiding bieden bij de opmaak van het businessplan.....	121
Bijlage 16: 3.4.4 Lerend netwerk en kenniscentrum voor (kandidaat-) starters	122
Bijlage 17: 3.4.5 Vormingsinitiatieven voor (pre-)starters	123
Bijlage 18: 3.5.1 Initiatieven ter stimulering van ondernemerschap bij kansengroepen	126
Bijlage 19: 3.6.1 Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij starters - in het algemeen.....	130
Bijlage 20: 3.6.2 Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij creatieve starters	133
Bijlage 21: 3.6.3 Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij coöperatieve vennootschappen	134
Bijlage 22: 3.6.4 Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij starters uit bepaalde sectoren	135
Bijlage 23: 4.2.1 Oproep ondernemerschap voor mediaprojecten	138
Bijlage 24: 4.4.1 Oproep: Steun voor advies aan prestarters met aandacht voor doelgroepen.....	144
Bijlage 25: Schema koppeling kengetallen – indicatoren op projectniveau	150

Inleiding

Het actieplan ondernemerschap is een plan waarin belangrijke aspecten van de strategische doelstelling “meer en sterker ondernemerschap” uit de VIA-doorbraak “De Open Ondernemer” verder omgezet worden in operationele doelstellingen en vertaald worden naar concrete initiatieven. Deze initiatieven moeten ons in staat stellen om de specifieke doelstellingen rond ondernemerscultuur en nieuw ondernemerschap uit het Pact 2020 te realiseren. Daarbij hanteert het actieplan een dubbele focus.

Het actieplan richt zich uitdrukkelijk op de eerste fasen in de levensloop van de onderneming, de prestart en de startfase. Voor dit actieplan worden starters gedefinieerd als: “een bedrijf dat niet langer dan drie jaar is ingeschreven bij de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO), of een zelfstandige die niet langer dan drie jaar is aangesloten bij een organisme voor de sociale zekerheid der zelfstandigen, indien de inschrijving bij de KBO niet vereist is”.

Het actieplan richt zich uitdrukkelijk op deze beleidsinstrumenten die inwerken op cultuur, attitudes en competenties. Het plan omvat dus enkel maatregelen die zorgen voor sensibiliseren, informatieverschaffing, advies en begeleiding.

Het actieplan zal dus geen doelstellingen en acties omvatten die zich richten naar ondernemingen die zich in een andere levensfase zoals de groei- en overnamefase bevinden. Het actieplan zal evenmin doelstellingen en acties omvatten die zich richten op het ondernemersklimaat, zoals het ter beschikking stellen van financiering, van ruimte, fiscale maatregelen of administratieve vereenvoudiging.

Het actieplan is immers in belangrijke mate een instrument om de vele beleidsinitiatieven van de Vlaamse overheid voor préstarters en starters te sturen, te beheren en te ontwikkelen. Omwille van de veelheid van betrokken actoren en behoeften is het immers noodzakelijk om door middel van een brede range van maatregelen en projecten de doelstellingen te trachten realiseren.

Voor het beleid betreffende gazelles, opvolging en overname, ruimtelijke economie of de financiering van ondernemerschap, ... willen we graag verwijzen naar de beleidsnota economie.

In het eerste hoofdstuk wordt een korte analyse gemaakt van het ondernemerschap in Vlaanderen op basis van beschikbare “facts en figures”. Na in hoofdstuk 2 de koppeling met de doelstellingen gemaakt te hebben, wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op de nog lopende acties die bijdragen tot deze doelstellingen. Hoofdstuk 4 vermeldt dan de nieuwe initiatieven die de lopende acties zullen aanvullen in het bereiken van de doelstellingen. Hoofdstuk 5, het slot, handelt over de monitoring en evaluatie van de in het actieplan voorgestelde acties.

Hoofdstuk 1: analyse van ondernemerschap in Vlaanderen – gebaseerd op de beschikbare “facts and figures”

1.1 Definitie, conceptueel model en keuze van de kengetallen

„Onder ondernemerschap wordt iemands vermogen verstaan om ideeën in daden om te zetten. Het omvat creativiteit, innovatie en het nemen van risico's, alsook het vermogen om te plannen en projecten te beheren om doelstellingen te verwezenlijken. Ondernemerschap helpt iedereen in het dagelijks leven thuis en in de maatschappij, het helpt werknemers zich bewust te worden van hun arbeidsomgeving en kansen te grijpen, en is de basis voor meer specifieke vaardigheden en kennis die ondernemers nodig hebben voor sociale of economische bedrijvigheid.”¹

En onder starters verstaan we: “een bedrijf dat niet langer dan drie jaar is ingeschreven bij de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO), of een zelfstandige die niet langer dan drie jaar is aangesloten bij een organisme voor de sociale zekerheid der zelfstandigen, indien de inschrijving bij de KBO niet vereist is”.

Bij de keuze van de kengetallen die in dit actieplan worden opgenomen, wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de volgende criteria:

- Validiteit: Meet een kengetal wat het moet meten?
- Objectiviteit: Is het kengetal gebaseerd op feiten?
- Actualiteit: Hoe oud zijn de cijfers?
- Beschikbaarheid van tijdreeksen: Is een kengetal voor meerdere jaren beschikbaar zodat een evolutie zichtbaar wordt?
- Vergelijkbaarheid: Is er vergelijking mogelijk met andere Europese landen?
- Niveau: Is het kengetal beschikbaar op het regionaal niveau Vlaanderen of enkel op het nationaal niveau België?
- Betrouwbaarheid: Is de bron betrouwbaar, geven andere gelijkaardige onderzoeken gelijkaardige cijfers weer?

Er wordt eerst en vooral gekeken naar de totale populatie ondernemers en/of ondernemingen. Daarna bespreken we het nieuwe ondernemerschap (zowel startend, latent als “ontluikend ondernemerschap”). Daarna komen de opheffingen en faillissementen aan bod, gevolgd door de bedrijfsdemografische dynamiek. En als afsluiter werpt deze analyse een blik op de houding van de bevolking t.o.v. ondernemerschap, de gepercipieerde wenselijkheid en haalbaarheid van het starten van een onderneming en de werkbaarheid van het beroep van zelfstandige ondernemer².

Als bijlage 1 zijn de definities en bronvermelding van de hieronder opgelijste kengetallen terug te vinden.

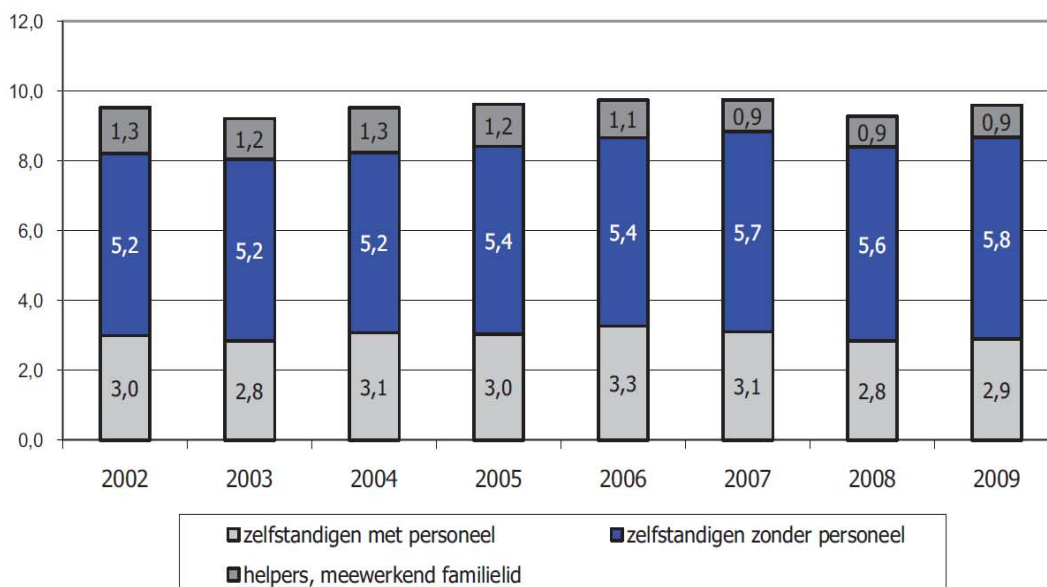
¹ Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over „De ondernemersgeest en de agenda van Lissabon” (2008/C 44/20)

² In de toekomst zal, de in het kader van de nulmeting PACT 2020 te ontwikkelen indicator, “de exportprestatie van jonge of kleine ondernemingen” wanneer beschikbaar eveneens in het actieplan worden opgenomen.

1.2 Totale populatie ondernemers en/of ondernemingen

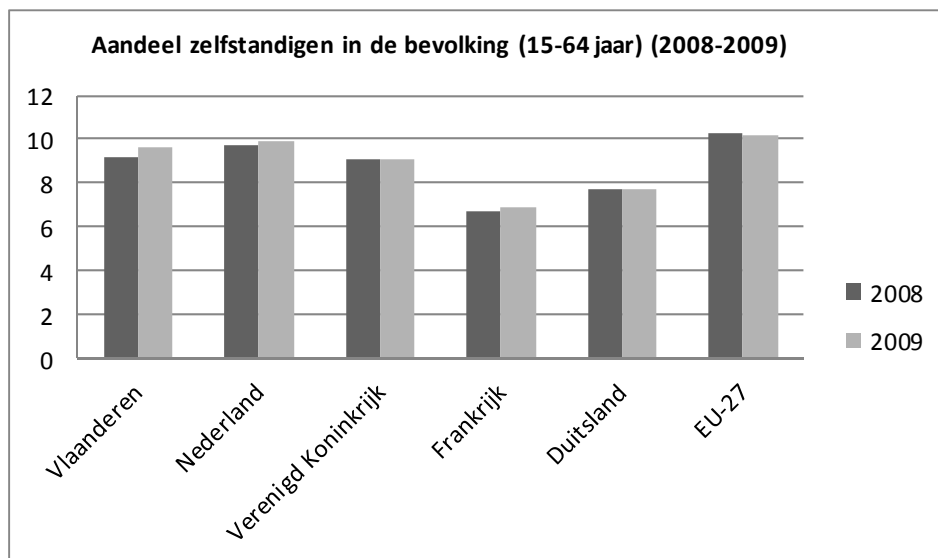
Of we Vlaanderen al dan niet als een ondernemende regio kunnen beschouwen, hangt ondermeer af van het aandeel zelfstandigen in de beroepsbevolking. Het aandeel zelfstandigen in de beroepsbevolking is een voorraadgrootheid die op langere termijn sterk beïnvloed wordt door de in- en uitstroom van zelfstandigen. Het aandeel zelfstandigen bedroeg in 2009 in Vlaanderen 9,6% van de beroepsbevolking. In 2008 bedroeg dit aandeel 9,2%. Het aandeel zelfstandigen in de beroepsbevolking is in 2009, net als in 2008, vergelijkbaar met het aandeel zelfstandigen in Nederland (9,9%) en het Verenigd Koninkrijk (9,1%) en ligt hoger dan het aandeel in onze buurlanden Frankrijk (6,9%) en Duitsland (7,7%). Onderstaande grafieken tonen het aandeel zelfstandigen in de beroepsbevolking voor het Vlaams Gewest over meerdere jaren en het aandeel zelfstandigen in de beroepsbevolking in Vlaanderen in vergelijking met enkele Europese landen.

Figuur 1: aandeel zelfstandigen in de bevolking (15-64 jaar), naar categorie (in %) (Vlaams Gewest)

Bron: Pact 2020, meting voorjaar 2011, kernindicatoren

Figuur 2: aandeel zelfstandigen in de bevolking (15-64 jaar) (2008 en 2009)

Bron: eigen grafiek op basis van Pact 2020, nulmeting 2010 en meting voorjaar 2011, kernindicatoren

Daarnaast blijft ook de totale populatie ondernemingen in Vlaanderen in stijgende lijn. Volgens de meting voorjaar 2011 van het Pact 2020 bevonden er zich op 1 januari 2010 in totaal 550.850 ondernemingen op Vlaams grondgebied (op 1 januari 2009 was dit 538.194).

1.3 Nieuw ondernemerschap (startend, latent en ontluikend ondernemerschap)

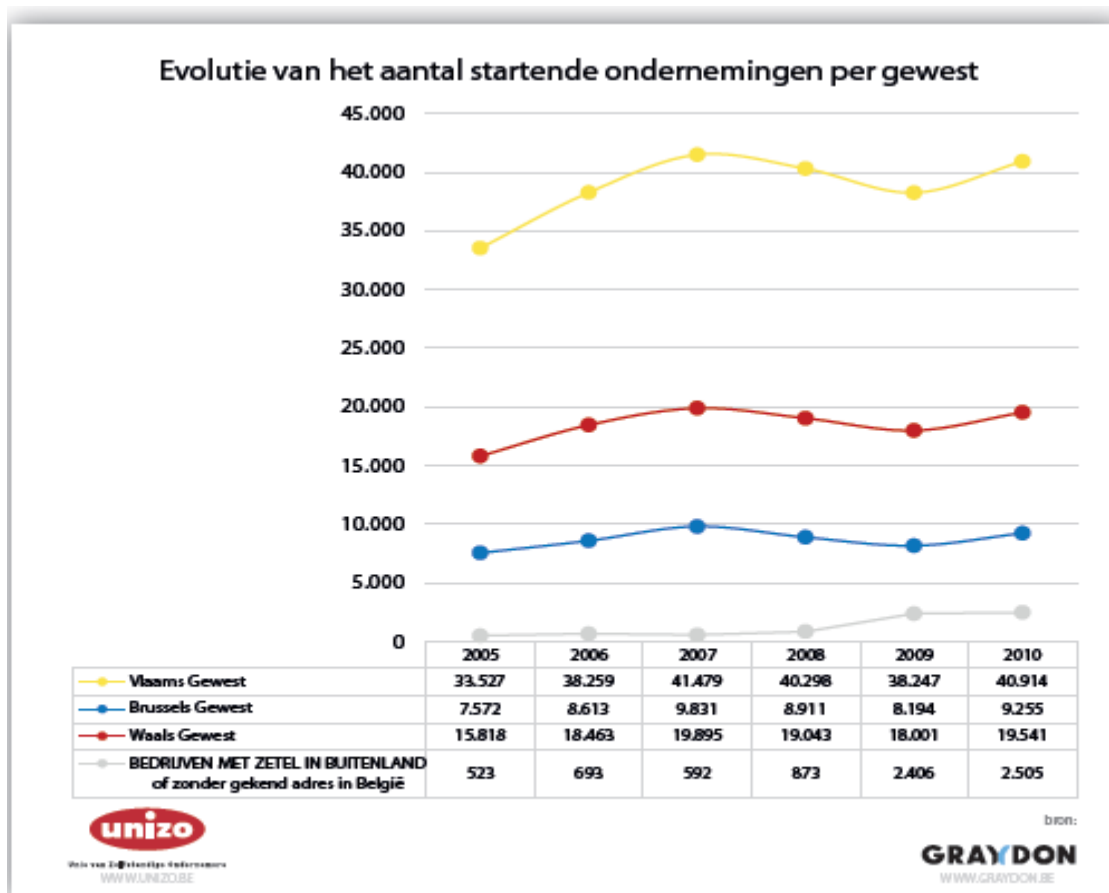
Wat nieuw ondernemerschap betreft, kunnen zowel kengetallen die het startend, het ontluikend als het latent ondernemerschap schetsen, worden opgenomen. Het startend ondernemerschap maakt de aanwas van ondernemerschap uit en het ontluikend en latent ondernemerschap vormen de potentiële aanwas van ondernemerschap.

Een beeld over het **startend ondernemerschap** schetsen we in dit hoofdstuk aan de hand van de gegevens uit de Unizo Startersatlas en de oprichtingsratio uit de metingen voor het Pact 2020 en dit omwille van de SERV-aanbeveling rond bronnen over startende ondernemingen. In 2010 bedroeg het aantal nieuw opgestarte ondernemingen in Vlaanderen 40.914, wat een stijging van bijna 7% inhoudt t.o.v. 2009. In onderstaande grafiek is duidelijk te merken dat de stijgende tendens in het aantal starters die Vlaanderen sinds 2003 liet optekenen, in 2008 werd omgebogen in een dalende trend. In 2010 vertoont het aantal nieuw opgestarte ondernemingen echter opnieuw een stijging. De dalende trend die in 2008 werd ingezet, is door een veelheid aan factoren te verklaren. De financiële en economische crisis zal hierin echter een bijzonder belangrijke rol gespeeld hebben. De stijging in het aantal nieuw opgestarte ondernemingen in 2010 kan een weerspiegeling zijn van het op gang komende economisch herstel maar kan uiteraard ook andere oorzaken hebben. Ter vergelijking: het aantal gestarte ondernemingen bedroeg in 2010 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 9255 (een stijging van bijna 13% t.o.v. 2009) en in het Waals Gewest 19.541 (een stijging van ong. 8,5% t.o.v. 2009). Beide gewesten laten net als het Vlaams Gewest een stijging in het aantal nieuw opgestarte ondernemingen in 2010 optekenen. Wanneer we het startend ondernemerschap relatief gaan bekijken, merken we dat de

oprichtingsratio in 2009 in Vlaanderen 7,2% bedroeg, een daling van 1% t.o.v. 2008. Dit bevestigt de hierboven vermelde absolute cijfers uit de Startersatlas. In 2010 is de oprichtingsratio echter opnieuw gestegen tot 7,4%.

Figuur 3: Evolutie van het totaal aantal startende ondernemingen per gewest (2005-2010) (in absolute cijfers)

Bron: Startersatlas Unizo update 2011

De Total Entrepreneurial Activity (TEA-) Index uit de Global Entrepreneurship Monitor (GEM) geeft dan weer een indicatie van het **“ontluikend ondernemerschap”** in Vlaanderen. De TEA-index peilt naar welk percentage van de beroepsbevolking zegt actief bezig te zijn met het opzetten van een onderneming of in de voorbije drie jaar een eigen onderneming heeft opgericht. De TEA-index voor Vlaanderen bedroeg in 2010 3,62%. Net als in 2009 blijkt de TEA-index dus een vrij stabiel gegeven te zijn.

Het **latent of prospectief ondernemerschap** wordt in de GEM-enquête bepaald aan de hand van de vraag “verwacht u, alleen of met anderen, binnen de 3 jaar een bedrijf op te richten, inclusief elke vorm van zelfstandig ondernemerschap?”. In Vlaanderen reageerden 8,81% van de respondenten in 2010 positief op deze vraag. Dit is een relatief sterke stijging t.o.v. 2009 (5,03%). Dezelfde tendens kan echter ook bij de referentielanden⁴ worden vastgesteld.

1.4 Ondernemerspotentieel bepaalde groepen in de samenleving

Om na te gaan in hoeverre bepaalde groepen in de samenleving in het ondernemerschap in Vlaanderen vertegenwoordigd zijn, kan hun aandeel in de groep niet-loontrekkenden vergeleken worden met hun aandeel in de (beroeps-)bevolking.

Zo maakten vrouwen in 2009 35,2% uit van de niet-loontrekkenden (tegenover 51% in de totale bevolking). Het aandeel vrouwen in de niet-loontrekkenden vertoont over de verschillende jaren (1999-2009) geen grote verschuivingen. De laatste jaren daalde het aandeel lichtjes, maar in 2009 kon er een lichte stijging worden vastgesteld. De cijfers m.b.t. het startend ondernemerschap vertonen een licht afwijkende genderevolutie. Hier is immers een stijgende trend vast te stellen over de jaren heen. Volgens de Startersatlas startten er in 2010 37678 vrouwen een onderneming op in België, wat een stijging inhoudt van 35% t.o.v. het aantal vrouwelijke starters in 2005. Daarmee komt hun aandeel in de totale starterspopulatie op 37,57% te liggen. Het aandeel startende vrouwen in de totale starterspopulatie steeg in 2010 dan ook met 2,51% t.o.v. 2009 en met 5,25% t.o.v. 2005.

Het aandeel van de personen van 50 jaar of ouder in de niet-loontrekkenden bedroeg 33,6% in 2009 (tegenover een aandeel van 44,9% in de totale bevolking). Dit aandeel is gedurende de laatste 10 jaar, met uitzondering van 2008, gestaag gestegen.

Op basis van de Enquête voor de Arbeidskrachten 2007 kunnen we nagaan hoeveel mensen zelfstandige zijn in hoofdberoep én aangeven in hun dagelijkse bezigheden hinder te ondervinden door een arbeidshandicap, een langdurige aandoening of langdurige ziekte. Hieruit blijkt dat 6% van alle zelfstandigen aangeeft hinder te ondervinden. Bij de beroepsactieven blijkt 7,8% hinder te ondervinden door een arbeidshandicap of langdurige gezondheidsaandoening.

Uit de éénmeting voor het Pact 2020 blijkt daarnaast dat op 31 december 2009 5,7% van het totaal aantal zelfstandigen in Vlaanderen niet-Belg is. Dit aandeel kent sinds 2000 een stijgende evolutie.

1.5 Opheffingen en faillissementen

Niet enkel het aantal nieuw opgestarte ondernemingen maar eveneens de overlevingsgraad van de nieuw opgerichte ondernemingen is belangrijk. In onderstaande tabel wordt een beeld gegeven van de overlevingsgraad van startende bedrijven in Vlaanderen. 5 jaar na de oprichting blijkt nog 70,1% actief te zijn. De overlevingsgraad na 5 jaar ligt in het Vlaams Gewest beduidend hoger dan in het Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Tabel 1: Overlevingsgraad van starters na vijf jaar (basis = oprichting 2006)

	Aantal starters	Faillet	Ontbond en	Gesplitst	Sluiting na vereffening	Stopzetting activiteit	Uitbater overleden	Schraping handeldsregis-ter door stopzetting	Btw adres is dat van het plaat- selijke btw-kan- toor	Niet meer onder- worpen aan de btw- admi- nistratie	Geschrap- t bij de btw- admi- nistratie	Totaal stopzet- tingen	Overle- vings- graad
Vlaams Gewest	38.239	1.636	136	0	457	1.178	6	0	2	1.345	6.681	11.441	70,10%
Brussels Gewest	8.613	638	31	0	125	267	0	0	0	254	1.473	2.788	67,63%
Waals Gewest	18.463	985	39	0	131	628	3	0	1	759	4.457	7.003	62,07%
Federaal	66.028	3.259	206	0	713	2.081	9	0	3	2.365	12.655	21.291	67,75%

Bron: Startersatlas Unizo update 2011

De reden van stopzetting kan vrijwillig zijn, maar kan uiteraard ook te wijten zijn aan een faillissement. Het aantal faillissementen voor Vlaanderen lag in 2010 volgens Graydon op 4.944, wat een stijging inhoudt van 2,7% t.o.v. 2009. Het eerste semester van 2011 gingen er volgens Graydon 2,97% minder bedrijven in het Vlaams Gewest failliet dan in dezelfde periode vorig jaar (m.a.w. 1ste semester 2010). Er gaan eveneens 12% minder banen verloren ten gevolge van de genoteerde faillissementen. Dit is een lichtpunt na de zware faillissementscijfers van 2009 en 2010 maar 2578 faillissementen is nog altijd een behoorlijk aantal en hoger dan het faillissementscijfer van voor de crisis. Ter vergelijking: in het Waals Gewest werd er in het eerste semester van 2011 een stijging van het aantal faillissementen opgetekend van 8,24% t.o.v. dezelfde periode het jaar ervoor en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een stijging van 7,29%.³

Uiteraard is het aantal opheffingen ruimer dan het aantal faillissementen. Het is belangrijk eveneens het beeld van dit totaal te geven, liefst in verhouding tot het aantal oprichtingen. De netto groeiratio en de turbulentie, soms ook bedrijfsdemografische dynamiek genoemd, zijn de beste indicatoren om aan te geven op welk niveau de oprichtingen en opheffingen zich bevinden en hoe ze zich tegenover elkaar verhouden. Vlaanderen kent jaarlijks een kleine netto aangroei van ondernemingen. In 2010 bedroeg de netto groeiratio van de bedrijven 1,9%, een lichte stijging van 0,5% t.o.v. 2009. De turbulentie in onze economie bedroeg in 2010 12,9%, m.a.w. ongeveer evenveel als in 2009.

³ Opgelet: deze aantallen kunnen nog wijzigen omwille van eventuele vertragingen in de faillissementsuitspraken.

1.6 Houding t.o.v. ondernemerschap, gepercipieerde wenselijkheid en haalbaarheid van het starten van een onderneming

In de Global Entrepreneurship Monitor (GEM) wordt naast de TEA-index ook aandacht besteed aan de houding t.o.v. ondernemerschap en de gepercipieerde wenselijkheid van het opstarten van een eigen onderneming. Uit de GEM 2010 blijkt dat 61,92% van de respondenten aangaf dat het opstarten van een nieuwe onderneming als een wenselijke carrièrekeuze wordt beschouwd in hun regio. Bij deze vraag lag het gemiddelde van de referentielanden⁴ op 64,01% en van de innovatie-gedreven⁵ landen op 59,4%. Nederland blijkt het land te zijn waar het opstarten van een nieuwe onderneming door het meeste aantal respondenten als een wenselijke carrièrekeuze wordt beschouwd. Daarnaast antwoordt 52,62% positief op de vraag of succesvolle starters in Vlaanderen een hoge status en respect genieten. Hoewel het hier om de helft van de respondenten gaat, blijft dit in vergelijking met het gemiddelde van de referentielanden (70,56%) en het gemiddelde van de innovatie-gedreven landen (69,6%) een relatief lage score. De GEM peilde bij de respondenten ook naar de media-aandacht voor ondernemerschap. Opnieuw zijn er minder Vlaamse respondenten (t.o.v. de respondenten in de referentielanden en in de innovatie-gedreven landen) die aangeven dat er veel media-aandacht is voor ondernemerschap.

De GEM peilt ook naar de gepercipieerde haalbaarheid van het starten van een eigen zaak. De gepercipieerde haalbaarheid wordt in de GEM geoperationaliseerd a.d.h.v. een 4-tal vragen: de mate waarin de respondenten binnen de 6 maanden goede opportuniteiten zien om een onderneming te starten, of hun netwerk al dan niet ondernemers omvat (sociaal kapitaal), de mate waarin de respondenten denken over de benodigde kennis, vaardigheden en ervaring te beschikken om een onderneming op te starten (menselijk kapitaal) en de mate waarin angst om te falen de respondenten zou afschrikken om een zaak te starten. Op de vraag m.b.t. menselijk kapitaal antwoordden de Vlaamse respondenten in 2010 vrij vergelijkbaar met de referentie-landen. Voor wat faalangst betreft ligt de Vlaamse score (33,21%) iets lager dan de score van de referentie-landen (38,65%) en de score van de innovatie-gedreven landen (37,6). Er blijken ook beduidend minder Vlaamse respondenten persoonlijk een starter te kennen (23,97%) dan gemiddeld het geval is in de referentielanden (37,37%) en de innovatie-gedreven landen (35,8%). Wat het detecteren van opportuniteiten betreft lijken de Vlaamse respondenten (38,37%) dan weer iets optimistischer dan de respondenten uit de referentielanden (33,61%) en de innovatie-gedreven landen (32,2%). Bij deze vraag is er ook een opmerkelijke evolutie vast te stellen. Er zijn in 2010 namelijk 2,5 keer meer Vlaamse respondenten dan in 2009 die aangeven in de komende 6 maanden goede opportuniteiten te zien om een bedrijf op te starten. De resultaten op deze vraag leunen dicht aan bij de resultaten die voor 2004-2005 werden opgetekend, wat kan wijzen op een mogelijk post-crisis effect.

Daarnaast peilt de Eurobarometer 2009 naar de impact van schoolopleiding op ondernemerschap. Uit deze Europese peiling blijkt dat 57% van de bevraagde Belgen vindt dat hun schoolopleiding hen geholpen heeft om een soort van ondernemende attitude te ontwikkelen. Dit aandeel ligt boven het Europese gemiddelde. 40% van de Belgische respondenten geeft aan dat ze vinden dat hun schoolopleiding hen geholpen heeft om de rol van de ondernemer in de samenleving beter te begrijpen, wat dan weer onder het Europese

---

⁴ Frankrijk, Denemarken, Duitsland, Spanje, Nederland en het Verenigd Koninkrijk.

⁵ Israël, Slovenië, Australië, Japan, de Republiek Korea, België, Frankrijk, Denemarken, Duitsland, Finland, Griekenland, IJsland, Ierland, Italië, Nederland, Noorwegen, Portugal; Spanje, Zweden, Zwitserland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten van Amerika.

gemiddelde ligt. 39% vindt dat hun schoolopleiding hen de vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die nodig zijn om een zaak op te starten. Hiermee scoort België gemiddeld. Tot slot gaf 27% van de Belgische respondenten aan dat hun schoolopleiding hun interesse heeft aangewakkerd om zelfstandige te worden.

1.7 Werkbaarheid beroep zelfstandige ondernemer

De mate waarin iemand zich gestimuleerd voelt om een eigen zaak op te starten of een zaak verder te zetten, wordt ondermeer ook beïnvloed door de mate waarin een carrière als (zelfstandig) ondernemer vs. een loopbaan als werknemer als aantrekkelijk gepercipieerd wordt. De problemen die zelfstandige ondernemers ervaren, kunnen op hun beurt van invloed zijn op het beeld dat kandidaat-starters van een carrière als ondernemer hebben. De Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2010 gaat na in hoeverre zelfstandige ondernemers vinden dat ze werkbaar werk hebben. Uit de Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2010 blijkt dat zelfstandige ondernemers qua werkbaarheid nog steeds het meeste problemen ervaren m.b.t. psychische vermoeidheid en op het vlak van de “werk-privé-balans”. Op het vlak van psychische vermoeidheid verkeert 38% van de Vlaamse zelfstandige ondernemers in een problematische situatie en 12,4% in een acuut problematische situatie. De “werk-privé-balans” wordt door 35% van de Vlaamse zelfstandige ondernemers als problematisch ervaren en door 11,8% zelfs als acuut problematisch. De cijfers voor deze twee werkbaarheidsindicatoren liggen opvallend hoger dan bij de loontrekkenden en wijzen er eveneens op dat de werkbaarheid bij zelfstandige ondernemers in 2010 niet verbeterd is t.o.v. 2007. Uit de studie valt ook af te leiden dat de 30-39 jarigen, de zelfstandige ondernemers met personeel in dienst en de zelfstandige ondernemers actief in de horeca duidelijk meer problemen ondervinden met de combinatie werk en privé. In 2010 ondervinden de zelfstandige ondernemers bij de vrije beroepen significant meer problemen met de werk-privé balans dan in 2007.

Hoofdstuk 2: Definiëring en beschrijving van de doelstellingen van het overheidsbeleid betreffende ondernemerschap

Het actieplan vormt één van de sleutelprojecten om de strategische doelstellingen van de doorbraak 'open ondernemer' uit Vlaanderen in Actie tot stand te brengen. De doelstellingen uitgezet in dit actieplan zullen eveneens verder invulling geven aan belangrijke aspecten van de strategische doelstelling "meer en sterker ondernemerschap" uit de beleidsnota Economie 2009-2014. Ze sluiten ook sterk aan bij de volgende doelstellingen uit het Pact 2020: "Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor aanzienlijk, alsook het aantal ondernemingen in het Vlaams Gewest, zodat we even goed scoren als de top vijf van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun niveau in de maatschappij".

Met dit actieplan ondernemerschap zullen we in 2010 en de komende jaren volgende uitdagingen en doelstellingen nastreven:

- Uitdaging 1: een sterke ondernemerschapcultuur
  - o Promoten van een ondernemende attitude in het onderwijs
  - o Bedrijven en instellingen voor hoger onderwijs aanmoedigen de talenten voor ondernemen te stimuleren

- Uitdaging 2: een toename van het aantal starters
  - o Bevorderen van de wenselijkheid een onderneming te starten
  - o Bevorderen van de haalbaarheid een onderneming te starten
  - o Stimuleren van ondernemerspotentieel bij bepaalde groepen in de samenleving

- Uitdaging 3: sterkere startende ondernemers
  - o Stimuleren van het voeren van een professionele bedrijfsvoering
  - o Stimuleren van internationale focus

2.1 Uitdaging 1: een sterke ondernemerscultuur

Een sterke ondernemerscultuur kan de voedingsbasis vormen voor een toename van het aantal starters maar kan eveneens op een positieve manier bijdragen aan het professionele en dagelijkse leven van de Vlamingen.

Om een sterke ondernemerscultuur te bevorderen mikken we in de eerste plaats op het **onderwijs**. Het is immers algemeen geweten dat de kiem voor veranderingen in het onderwijs ligt. De Vlaamse overheid wil ervoor blijven zorgen dat jongeren uit alle studierichtingen gedurende hun gehele schoolloopbaan **ondernemingszin en ondernemerscompetenties** kunnen ontwikkelen. Om dit te bewerkstelligen zal het beleidsdomein Economie zowel zelf de nodige initiatieven nemen als samenwerken met de beleidsdomeinen Onderwijs, Werk en Landbouw om samen tot een Actieplan Ondernemerschapsonderwijs te komen.

Daarnaast is het van groot belang dat **bedrijven en instellingen voor hoger onderwijs de talenten voor ondernemen** binnen hun organisatie **stimuleren** teneinde een goed klimaat

te creëren voor het ontstaan van zowel bedrijfsspin-offs als spin-offs⁶ van universiteiten en hogescholen. Deze spin-offs kunnen een belangrijke schakel vormen in het vermarkten van innovaties en kennisdiffusie en kunnen dus een boost geven aan de ontwikkeling van Vlaanderen als een kennisintensieve economie. Het vermarkten van kennis vanuit de universiteiten, hogescholen en andere kennisinstellingen vereist ondermeer dat onderzoekers en kenniswerkers meer als een ondernemer gaan denken en handelen. Hiertoe dienen in eerste instantie de inspanningen om een wisselwerking tussen hoger onderwijs – en kennisinstellingen en het bedrijfsleven tot stand te brengen, verscherpt te worden. In tweede instantie kan er dan gericht worden op het ontwikkelen van een ondernemende attitude bij de onderzoekers en kenniswerkers door het bijbrengen van ondernemingszin en ondernemerscompetenties.

2.2 Uitdaging 2: toename van het aantal starters in Vlaanderen

Uit verscheidene onderzoeken blijkt dat zowel de gepercipieerde wenselijkheid om een onderneming te starten als de gepercipieerde haalbaarheid een rol spelen in het beslissingsproces van kandidaat-starters

Verscheidene factoren kunnen invloed uitoefenen op **de gepercipieerde wenselijkheid**: het algemene imago van ondernemerschap, de bekendheid met ondernemerschap, de aantrekkelijkheid van een carrière als ondernemer (waar ondermeer de werkbaarheid van het beroep zelfstandige ondernemer een rol in speelt), ... Indien we in de komende jaren een positieve evolutie van het aantal starters in Vlaanderen wensen, zal het dus niet alleen van belang zijn een correct beeld van ondernemerschap te bevorderen via o.a. brede sensibiliseringscampagnes maar de Vlamingen eveneens attent te maken op een mogelijke carrière als ondernemer en de daarmee samenhangende ontplooiingsmogelijkheden.

Er blijkt eveneens nog verbeteringsmarge te zijn voor **de gepercipieerde haalbaarheid om een onderneming te starten** bij de Vlamingen. De gepercipieerde haalbaarheid wordt ondermeer beïnvloed door de mate waarin men in zijn omgeving opportuniteiten om een zaak te starten waarneemt, door de mate waarin men in contact komt met bestaande ondernemers, door het geloof over de nodige kennis, vaardigheden en ervaring te beschikken om een bedrijf op te starten en door de mate waarin men zich door faalangst laat weerhouden om een onderneming op te starten. Om de gepercipieerde haalbaarheid van het opstarten van een eigen zaak in Vlaanderen verder op te krikken, dienen er voldoende mogelijkheden aan de kandidaat-ondernemers te worden aangeboden om zich terdege te informeren en voor te bereiden.

Om tot een toename van het aantal starters te komen, dient er in eerste instantie aan bovenstaande factoren te worden gewerkt. In deze en andere generieke beleidsmaatregelen zorgen we ervoor dat er geen drempels bestaan voor personen uit de kansengroepen. Daarnaast dienen er extra impulsen te worden gegeven voor **het stimuleren van ondernemerspotentieel bij bepaalde groepen in de samenleving** (zoals vrouwen, allochtonen, ouderen, personen met een beperking, ...) om de achterstand op het vlak van ondernemerschap voor deze groepen bij te benen. Er zal dan ook per doelgroep extra aandacht besteed worden aan een aantal specifieke knelpunten die bij de respectievelijke doelgroep meer een rol spelen dan bij de gemiddelde kandidaat-starters. Om dit te bewerkstelligen zal met de beleidsdomeinen Werk en Sociale Economie afgestemd worden

---

⁶ Een spin-off is een individu of groep individuen die het bedrijf of de instelling waarbij ze werken verlaten om een nieuwe, onafhankelijke onderneming op te starten. De opstart gebeurt op basis van specifieke kennis en vaardigheden die opgebouwd werden binnen het bedrijf of de instelling waarbij ze werkten. Dat bedrijf ondersteunt ook de opstart van de spin-off door kennistransfer toe te staan, hen financieel te ondersteunen, ...

wat betreft de bestaande en toekomstige trajecten naar zelfstandig ondernemerschap uit de kansengroepen.

2.3 Uitdaging 3: sterkere startende ondernemers

Wij streven niet alleen naar een toename van het aantal starters maar eveneens naar de opstart van ondernemingen die voldoende overlevingskansen hebben en die openstaan voor groei en de aanwezigheid op de internationale markt.

Door in eerste instantie in een adequaat opleidings-, begeleidings-, advies-aanbod en aangepaste steunmaatregelen in de pre-start- en startfase te voorzien, zullen we het voeren van **een professionele bedrijfsvoering stimuleren**. Hierbij zal er specifieke aandacht uitgaan naar de beginselen van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), waaronder behoorlijk bestuur (corporate governance).

In deze tijden van globalisering is het om tot sterke ondernemers te komen eveneens van belang dat de ondernemers van bij de start **voldoende internationale focus** of openheid aan de dag leggen. Deze internationale focus hoeft zich niet meteen te manifesteren in starters die zich meteen op de internationale markt begeven. Het is vooral van belang dat men reeds enige ervaring opdoet met de internationale markt. Dit kan ondermeer door zich in te schakelen in de internationale waardeketen of door samenwerkingsvormen met in Vlaanderen gevestigde buitenlandse (multinationale) ondernemingen te ontplooien. In de door de overheid opgezette sensibiliseringscampagnes en instrumenten die naar starters gericht zijn, zal daarom ook aandacht gevestigd worden op het stimuleren van voldoende internationale focus. Hierbij zal ook afstemming gebeuren met het departement internationaal Vlaanderen.

Hoofdstuk 3: lopende acties per doelstelling

De doelstellingen die in dit actieplan vooropgesteld worden, worden vanuit de betrokken beleidsdomeinen⁷ voornamelijk ingevuld door middel van het toekennen van financiële steun aan projecten en de courante dienstverlening naar prestarters en starters vanuit de betrokken agentschappen.

Om het realiseren van de beleidsdoelstellingen te optimaliseren en finaal de efficiëntie en effectiviteit van de dienstverlening te verhogen, heeft het Agentschap Ondernemen het Vlaams Ondernemerschapbevorderend Netwerk (VON) in het leven geroepen. Dit netwerk heeft als doel kennis- en ervaringsuitwisseling tussen de promotoren van alle vanuit het Agentschap gesteunde projecten in het kader van ondernemerschapbevordering in de brede zin⁸, tot stand te brengen. Hiertoe organiseert het Agentschap Ondernemen zowel een online VON-platform als fysieke netwerksessies. Ook bottum-up, vraaggestuurde initiatieven kunnen bij het VON aan bod komen. Daarnaast is het ook de bedoeling om de promotoren (begunstigde & partners) aan te zetten tot structurele samenwerking en tot het coördineren van hun optreden. Dergelijke samenwerking zal in het kader van het VON actief ondersteund worden.

De lopende projecten/initiatieven die vanuit de verschillende beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid genomen worden en die bijdragen tot de in het voorgaande hoofdstuk geformuleerde doelstellingen, worden in het overzicht⁹ op de volgende pagina weergegeven en daarna in fiches beschreven. In deze fiches worden ondermeer een omschrijving van het project/initiatief, de doelgroep waarop het zich richt, de beleidsprioriteit en doelstellingen waar het zal toe bijdragen, het te verwachten bereik, ... opgenomen. De projecten / initiatieven worden weergegeven per doelstelling waarop ze inspelen. Vaak dragen projecten bij aan meerdere doelstellingen. In dergelijk geval wordt het project weergegeven bij de doelstelling waar het in eerste instantie toe bijdraagt. De overige doelstellingen waar het eveneens toe bijdraagt worden ook in de fiches aangegeven. In de fiches worden ook kengetallen weergegeven. Dit zijn de kengetallen waarop de projecten / initiatieven verwacht worden van invloed te zijn¹⁰. In de mate van het mogelijke zijn deze verbanden gebaseerd op internationale wetenschappelijke inzichten over een causale relatie tussen de acties en de doelstellingen. Er is echter niet altijd voldoende wetenschappelijke evidentie aanwezig.

De meeste projecten / initiatieven worden eveneens geclusterd. De informatie m.b.t. deze initiatieven bevindt zich in dit geval deels in dit hoofdstuk en deels in de bijlagen. Navigeren tussen hoofdstuk 3 en de bijlagen is in dat geval mogelijk door op de linken te klikken die in de tekst zijn aangebracht.

---

⁷ Economie, Innovatie, Onderwijs, Werk en Sociale Economie, Cultuur en Toerisme.

⁸ Met name: brugprojecten economie-onderwijs, projecten in de oproepen ondernemerschap, peterschapsprojecten en “ad hoc” gesteunde initiatieven.

⁹ In dit overzicht worden naast het aantal projecten en de financiële inbreng vanuit de Vlaamse overheid tevens het verwachte bereik, a.d.h.v. een 6-tal indicatoren, vermeld. Het gaat hierbij om geaggregeerde cijfers wat impliceert dat dubbeltellingen mogelijk zijn. Bovendien gaat het om het verwachte bereik over de volledige looptijd van de projecten, wat niet telkens noodzakelijk 1 kalenderjaar is. Dit geldt overigens ook voor de financiële inbreng vanuit de Vlaamse overheid. Deze kan over meerdere jaren gespreid zijn.

¹⁰ Het schema op basis waarvan de projecten/initiatieven en hun indicatoren aan de kengetallen worden gekoppeld, is in bijlage 25 te vinden.

Actielijnen	<i>Aantal lopende projecten</i>	<i>Totaalbudget vanuit de Vlaamse overheid over meerdere jaren</i>	<i>Indicator 1 aantal te bereiken actoren ¹¹</i>	<i>Indicator 2 aantal te bereiken onderwijsinstellingen ¹²</i>	<i>Indicator 3 aantal te bereiken ondernemingen ¹³</i>	<i>Indicator 4 aantal begeleidingsactiviteiten ¹⁴</i>	<i>Indicator 5 verwacht aantal personen die effectief een ondernemingsactiviteit zullen opstarten ¹⁵</i>	<i>Indicator 6 verwacht aantal begeleide ondernemingen die zullen groeien ¹⁶</i>
Promoten van een ondernemende attitude in het onderwijs	23 (29) ¹⁷	11.507.168,4	162146 (177905)	191	2.461 (2851)	1195 (1255)	65	
Bedrijven en instellingen voor hoger onderwijs aanmoedigen de talenten voor ondernemen te stimuleren	2 (6)	859.946,78			320			70
<i>Uitdaging 1 – een sterke ondernemerscultuur</i>	25 (35)	12.367.115,18	162146 (177905)	191	2781 (3171)	1195 (1255)	65	70
Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten	2 (6)	679.885,32	58900 (59100)	6	137		30	
Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten	9 (13)	2.521.615,98	11280		101	60	335	14
Stimuleren ondernemerspotentieel bij bepaalde groepen in de samenleving	3 (4)	1.424.718,26	1125				30	

¹¹ Indicator 1= aantal te bereiken actoren (zowel studenten, docenten, ouders, pre-starters, starters, ...). Het gaat hierbij om de optelsom van het te verwachten bereik per project. Dubbeltellingen zijn hierbij niet uitgesloten.

¹² Indicator 2 = aantal te bereiken onderwijsinstellingen .Het gaat hierbij om de optelsom van het te verwachten bereik per project. Dubbeltellingen zijn hierbij niet uitgesloten.

¹³ Indicator 3 = aantal te bereiken ondernemingen. Het gaat hierbij om de optelsom van het te verwachten bereik per project. Dubbeltellingen zijn hierbij niet uitgesloten.

¹⁴ Indicator 4 = aantal te bereiken begeleidingsactiviteiten. Het gaat hierbij om de optelsom van het te verwachten bereik per project. Dubbeltellingen zijn hierbij niet uitgesloten.

¹⁵ Indicator 5 = verwacht aantal personen die effectief een ondernemingsactiviteit zullen opstarten. Het gaat hierbij om de optelsom van het te verwachten bereik per project. Dubbeltellingen zijn hierbij niet uitgesloten.

¹⁶ Indicator 6 = verwacht aantal begeleide ondernemingen die zullen groeien. Het gaat hierbij om de optelsom van het te verwachten bereik per project. Dubbeltellingen zijn hierbij niet uitgesloten.

¹⁷ Het aantal tussen haakjes is het aantal acties die in het actieplan voor deze actielijn zijn opgenomen. Voor de berekeningen m.b.t. het totaalbudget en het te verwachten bereik, werden projecten waarvan of het budget of het bereik niet gespecificeerd zijn, niet in de berekeningen meegenomen. Projecten die enkel Europese steun ontvangen of waarbij er voor wat het bereik betreft geen opsplitsing naar ondernemers vs. werknemers kon gemaakt worden, zijn eveneens niet in de berekeningen opgenomen. Het aantal dat niet tussen haakjes staat, geeft dus het aantal projecten weer die de basis van de berekeningen vormden.

<i>Uitdaging 2 – toename van het aantal starters in Vlaanderen</i>	14 (23)	4.626.219,56	71305 (71505)	6	238	60	395	14
Actielijnen	<i>Aantal lopende projecten</i>	<i>Totaalbudget over meerdere jaren</i>	<i>Indicator 1 aantal te bereiken actoren</i>	<i>Indicator 2 aantal te bereiken onderwijsinstellingen</i>	<i>Indicator 3 aantal te bereiken ondernemingen</i>	<i>Indicator 4 aantal begeleidingsactiviteiten</i>	<i>Indicator 5 verwacht aantal personen die effectief een ondernemingsactiviteit zullen opstarten</i>	<i>Indicator 6 verwacht aantal begeleide ondernemingen die zullen groeien</i>
Stimuleren van het voeren van een professionele bedrijfsvoering	6 (10)	1.142.367,9	4180		2230		10	1146
Stimuleren van internationale focus	1 (2)	5.500	36					
<i>Uitdaging 3 – sterkere startende ondernemers</i>	8 (13)	1.147.867,9	4216		2230		10	1146
Totaal	45 (69)	17.926.202,64	243201 (259160)	192	5189 (5579)	1255 (1315)	470	1230

3.1 Promoten van een ondernemende attitude in het onderwijs¹⁸

Teneinde een ondernemende attitude in het onderwijs te promoten en ervoor te zorgen dat de jongeren in het onderwijs de nodige ondernemingszin en –vaardigheden wordt bijgebracht, worden VLAJO en Stichting Onderwijs en Ondernemen op structurele wijze ondersteund. Ook de Leertijd en het kenniscentrum Competento van Syntra Vlaanderen worden op structurele basis ingezet om ondernemingszin en ondernemerschap via het onderwijs te bevorderen. Daarnaast worden er een aantal initiatieven op projectbasis ondersteund (zowel vanuit de beleidsdomeinen Onderwijs, Economie als Werk). Deze initiatieven worden hieronder verder beschreven.

3.1.1 VZW Vlaamse Jonge Ondernemingen (VLAJO)

VLAJO biedt in elke fase van de schoolloopbaan programma's aan die jongeren in staat stellen ondernemende competenties te ontwikkelen en te testen in een gecontroleerde en realiteitsbenaderende context. VLAJO ontwikkelde hiertoe het 4D-pedagogisch plan: Dromen, Doen, Durven en Doorzetten, als haar definitie van ondernemerschap. Naast “de mini-onderneming”, heeft de VZW de voorbije jaren volgens voornoemd concept haar gamma aan leer- en doelformules uitgebreid om een concreet antwoord te bieden op het gebrek aan ondernemingszin. Zij richt zich niet enkel meer op jongeren uit het secundair onderwijs maar heeft ook projecten ontwikkeld om zowel hogeschoolstudenten, als leerlingen uit kleuter- en lager onderwijs ondernemersvaardigheden bij te brengen. Zo bestaat de Droomfabriek uit een reeks van vakoverschrijdende, ervaringsgerichte programma's die kinderen van de eerste kleuterklas tot en met het zesde leerjaar leiden naar het uitwerken van een ondernemend project. Hierbij is er aandacht voor ondernemerscompetenties waardoor talenten als creativiteit, communicatievaardigheid, assertiviteit, samenwerking en zelfsturing tot uiting komen.

BLIK (Beroep, Loopbaan en Ik) ondersteunt jongeren in hun studiekeuzeprocessen.

Jieha! staat voor Jong Initiatief voor Ethische Handel, en is een korte ondernemingservaring van 10 tot 18 weken waarbij leerlingen een eigen onderneming starten en fair trade producten verkopen binnen de schoolmuren.

Studentenbedrijf.BE is een miniatuurbedrijf volgens het model van een eenmanszaak, dat wordt opgericht door de leerlingen, maar voldoet aan alle verplichtingen net zoals bij een echte onderneming.

De SBP's zijn de mini-ondernemingen van het hoger onderwijs. Meer nog dan in het secundair onderwijs ligt de nadruk op het realiseren van een junior businessplan in een winstgevendende activiteit.

Doelgroep

<i>Doelgroep</i>	<i>Levensfase</i>	<i>Sector</i>
Schoolgaande jeugd / leerkrachten & directies	Prestarter	Onderwijs/Vorming

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

---

¹⁸ Het promoten van een ondernemende attitude in het onderwijs zal in de toekomst ook verder bevorderd worden a.d.h.v. het Actieplan Ondernemerschapsonderwijs dat door de betrokken beleidsdomeinen wordt opgemaakt.

Promoten ondernemende attitude onderwijs
Bevorderen wenselijkheid om een onderneming te starten
Bevorderen haalbaarheid om een onderneming te starten

Subsidiërende instanties

Agentschap Ondernemen (AO)
Departement Onderwijs & Vorming
Syntra Vlaanderen

Begunstigde & partners

VZW VLAJO

Gesubsidieerde Dienst

Werking VLAJO vanuit AO; detachering leerkracht vanuit Departement Onderwijs & Vorming voor project "De Droomfabriek" en ondersteuning bij werking VLAJO via workshops voor de mini-ondernemingen en SBP's vanuit Syntra Vlaanderen.

Timing

Budget

Schooljaar 2011-2012

990.000 euro vanuit AO + loonkost van 1 VTE leerkracht (exact bedrag afhankelijk van anciënniteit van betrokken leerkracht), volledig gedragen door Departement Onderwijs & Vorming + 17.000 € voor organisatie van workshops vanuit de werkingsmiddelen van SYNTRA Vlaanderen
<http://www.vlajo.org/>

Meer info

Te verwachten bereik

- 1° er wordt gestreefd naar 2.250 leergroepen (Droomfabrieken, mini-ondernemingen, Jieha!, BLIK, Studentenbedrijf.be en SBP's) voor schooljaar 2011-2012. Dit dient te resulteren in 32.500 bereikte leerlingen en studenten;
  - 2° 20 seminars / trainingdagen voor 5000 studenten in het schooljaar 2011-2012;
  - 3° Wedstrijd "Beste ondernemende klas 2011" – Wisselbeker Vlaamse Regering
  - 4° nationale marktdagen: minstens 6 collectieve verkoopdagen, verspreid over heel Vlaanderen. In totaal nemen hieraan 250 leergroepen deel (2500 studenten).
- Voor de workshops via het Syntra-netwerk: in 2011 45-tal workshops met minstens 2.500 deelnemers.

Kengetal

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten

Imago ondernemerschap bij burger

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer

Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak

Oprichtingsratio

3.1.2 Stichting Onderwijs & Ondernemen

Naast de oproep brugprojecten die zich op proefprojecten richt, is het een beleidskeuze om initiatieven die het onderwijs op een structurele wijze benaderen meer structureel te ondersteunen. Naast de Vlaamse Jonge Ondernemers zal dit vanaf 2011 ook gelden voor de Stichting Onderwijs en Ondernemen. De Stichting Onderwijs en Ondernemen werd in oktober 2008 in de schoot van UNIZO-Vorming opgericht om de verzekeringstechnische problemen van het gemeenschapsonderwijs (GO!) inzake leerondernemingen op te lossen.. Via de Stichting Onderwijs en Ondernemen beschikt UNIZO over een uitgebreid gamma van werkmethodes en pedagogische instrumenten rond KMO's en ondernemerschap. De Stichting Onderwijs & Ondernemen werkt met de klemtoon op zelfstandigen en KMO's. In 2011 en de komende jaren zullen zij "de Leeronderneming" verder verspreiden in zowel het secundair als het hoger onderwijs. Daarnaast zal de Stichting trainingen in ondernemerscompetenties aan de leerkrachten en directies aanbieden en zullen ze nagaan hoe ondernemingszin spelenderwijs in het basisonderwijs kan worden ontwikkeld. Tot slot zal er ook gefocust worden op samenwerkingsvormen met het hoger onderwijs.

Doelgroep

<i>Doelgroep</i> Schoolgaande jeugd	<i>Levensfase</i> Prestarter	<i>Sector</i> Onderwijs
--	---------------------------------	----------------------------

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs
Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten
Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten

Te verwachten bereik

Voor de leeronderneming in het secundair onderwijs: 2000 leerlingen en 400 begeleiders-leerkrachten; een tevredenheidsrapport van 80% bij zowel de leerondernemers als de begeleiders;

Voor de leeronderneming hoger onderwijs: 300 studenten, 90 docenten-coaches en 60 ondernemers; een tevredenheidsrapport van 80% bij zowel de leerondernemers als de begeleiders;

Voor de trainingen voor lesgevers: min. 25 lesgevers secundair onderwijs en een tevredenheid van 80%;

Voor het opzetten van behoeftebevraging programma voor directies secundair onderwijs: een min. respons van 90 directeurs;

Voor samenwerking hoger onderwijs: opzetten van samenwerkingsverbanden met de 5 Vlaamse associaties en hogescholen en ontwikkeling concept en programma voor één associatie en minstens twee afstudeerrichtingen; opstart proefproject met vijf master-/bachelorproeven in samenwerking met vijf KMO's; drie voor de opleiding relevante infosessies in kader van de proef.

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners

Stichting Onderwijs & Ondernemen

Gesubsidieerde Dienst

Werking Stichting Onderwijs & Ondernemen

Timing
Budget
Kengetal

Schooljaar 2011-2012
Inbreng overheid: 270.000
Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude
Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen
Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden
Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten
Imago ondernemerschap bij burger
Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer
Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten
Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak
Oprichtingsratio
<http://www.ondernemendeschool.be/index.jsp>

Meer info

3.1.3 Kenniscentrum Competento & SEET-netwerk

Het Kenniscentrum Ondernemersvorming is een initiatief van de Vlaamse Regering dat wordt uitgewerkt door het Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - SYNTRA Vlaanderen.

Het Kenniscentrum wil bijdragen tot een meer ondernemende samenleving. Daarom ondersteunt Competento acties die gericht zijn op het stimuleren van de ondernemerscompetenties.

Het Kenniscentrum staat o.a. in voor het:

- Verzamelen van initiatieven, activiteiten, contacten, nieuws en informatie inzake Ondernemersvorming voor alle geïnteresseerden;
- Verspreiden van de verzamelde kennis en ervaringen;
- Mee zorgen voor de uitbouw van contacten tussen de diverse betrokkenen op het werkteerrein van Ondernemersvorming.

De organisatie van de jaarlijkse Ondernemersklassedag (vanaf 2012, voorheen Ondernemersklasseweek), een tweejaarlijkse infomarkt behoren eveneens tot de reguliere activiteiten die zich binnen het breder kader van het Actieplan Ondernemerschapsonderwijs situeren.

De algemene doelstelling van SEET (Stimulating Entrepreneurial Education and Training) is het "creëren van de basis voor een transnationaal netwerk om het valoriseren en de disseminatie van bestaande instrumenten, materialen en methodes voor de implementatie van nationaal of regionaal beleid om ondernemerschap in beroepsopleiding te stimuleren, en om de transfer van ondernemerscompetenties naar jongeren te verbeteren". Eén van de hoogtepunten in 2010 was het opzetten (in co-organisatie met SYNTRA Vlaanderen) van een transnationaal seminarie in Amsterdam met als titel "High level seminar on National Policies and Impact of Entrepreneurship Education". Verder werden er ook een 200-tal mobiliteiten gerealiseerd en diverse regionale activiteiten door de projectpartners (zijnde: Dienst Beroepsopleiding, Senter Novem (Nederland), Scierter (Spanje), Audax - Center for Entrepreneurship and Family Business (Portugal), NHO Telemark (Noorwegen), FIKNF (The Association of Icelandic Innovation- and Entrepreneurship Education Teachers) (IJsland), Welsh Assembly Government – Department of Economy & Transport) georganiseerd.

Doelgroep

<i>Doelgroep</i>	<i>Levensfase</i>	<i>Sector</i>
Jongeren, leraren en directies uit het reguliere onderwijs of al wie met opleiding en vorming begaan is.	Prestarter	Onderwijs/Vorming

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs
Bevorderen wenselijkheid om een onderneming te starten
Bevorderen haalbaarheid om een onderneming te starten

Subsidiërende instanties

Competento-website, de communicatie en coördinatie ivm de

Begunstigde & partners

UNIZO, VOKA, Dienst Beroepsopleidingen, Vlajo, Flanders DC, SYNTRA en tal van

Ondernemersklasseweek en infomarkt worden met reguliere werkingsmiddelen van SYNTRA Vlaanderen betaald.

andere aanbieders van ondernemende initiatieven in onderwijs en opleiding.

Gesubsidieerde Dienst

Timing

Budget

Opleiding / Begeleiding

Het gehele jaar door.

Middelen voor Competento zijn regulier ingebed in werkingsmiddelen SYNTRA Vlaanderen; voor SEET-netwerk: Leonardo da Vinci (2008-2010) – vanaf 2011 mee opgenomen in regulier beleid SYNTRA Vlaanderen

Meer info

www.competento.be; www.seetnetwork.eu

Te verwachten bereik

Scholen	leerlingen	leerkrachten en directies
2007 332	27.014	1.007
2008 1.020	38.383	4.814
2009 1.613	62.057	4.330
2010 1.631	63.822	4.982

Kengetal

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten

Imago ondernemerschap bij burger

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer

Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak

Oprichtingsratio

3.1.4 Leertijd van Syntra Vlaanderen

SYNTRA Vlaanderen wil een kwalitatief en specifiek vormingsaanbod waarborgen aan jongeren die een professionele loopbaan ambiëren of verder willen uitbouwen in een zelfstandige onderneming of KMO. Als draaischijf wil het agentschap instaan voor een kwaliteitsvolle kennisborging en -spreiding van de ondernemersvorming.

De leertijd is een opleidingssysteem van 'Werken en Leren'. De meeste opleidingen duren 3 jaar. 4 dagen per week leert de cursist een vak in een onderneming en 1 dag per week volgt hij een theoretische opleiding in een SYNTRA-campus.

- Algemene vorming bestaat uit boeiende actuele thema's, inclusief een vreemde taal.
- Beroepsgerichte vorming: praktische én theoretische lessen i.f.v. het gekozen beroep.

Doelgroep

Doelgroep

Jongeren vanaf 15 jaar

Levensfase

Prestarter

Sector

Onderwijs/Vorming

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs

Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten

Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten

Te verwachten bereik

Cursusjaar 2008-2009: 4.459 leerjongeren

Cursusjaar 2009-2010: 4.400 leerjongeren

Cursusjaar 2010-2011: beoogde stijging 1 % t.a.v. 2009-2010

Subsidiërende instantie

Syntra Vlaanderen

Begunstigde & partners

Syntra Netwerk

Gesubsidieerde

Dienst

Timing

Budget

Opleiding

Het gehele jaar door

Inbreng overheid: Financieringsjaar 2010 (cursusjaar 2008-2009):
6.891.771 euro

Financieringsjaar 2011 (cursusjaar 2009-2010): 6.424.706 euro

Kengetal

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten

Imago ondernemerschap bij burger

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te

verkiezen t.o.v. een baan als werknemer
Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een
onderneming te starten
Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak
Oprichtingsratio
www.leertijd.be

Meer info

3.1.5 Trajecten ter promotie van een ondernemende attitude in het onderwijs

In 2008 werd een oproep Brugprojecten Economie-Onderwijs gelanceerd. Als thema's golden o.a. 'technologisch ondernemen in het lager- en kleuteronderwijs' en 'Afstemming en samenwerking onder bestaande initiatieven inzake ondernemend onderwijs (in het kader van het actieplan 'Ondernemend Onderwijs')'. Er werden 12 projecten geselecteerd.

Het betrof echter een 'open' oproep zodat er ook projecten konden worden ingediend respectievelijk werden geselecteerd, die niet beantwoordden aan deze thema's. Zo vormen 2 nog lopende brugprojecten, nl. "Starterschool" van VOKA Oost-Vlaanderen en "Ondernemingszin scouten" van Unizo vorming een traject ter promotie van een ondernemende attitude in het onderwijs. Hierbij komen zowel sensibilisering over ondernemerschap als begeleiding, opleiding en coaching van de studenten inzake ondernemerscompetenties aan bod.

Ook in 2010 werd een oproep Brugprojecten Economie-Onderwijs gelanceerd. Als thema's golden:

➤ **Open en vernieuwend ondernemen**

- Met specifieke aandacht voor hogescholen en universiteiten, via:
  - De kennisvalorisatie (van afstudeerwerken);
  - De ondersteuning van kennisintensieve en technologische studentenondernemingen;
- Via de oprichting van leereilanden (secundair onderwijs);
- Via de ontwikkeling en inzet van educatieve (simulatie)spelen of van een nieuwe aanpak, methode of technologie (basisonderwijs);

➤ **Het bijstellen van de negatieve beeldvorming over ondernemers**

Er werden 9 projecten geselecteerd. Het betrof dit maal een gesloten oproep zodat enkel projecten konden worden ingediend, die beantwoordden aan deze thema's.

Eén project "CORE" van RVO Society vzw, dat inspeelt op de laatste 4 boven vermelde (sub)thema's, vormt in feite een traject ter promotie van een ondernemende attitude in het lager-, middelbaar- en hoger onderwijs. Idem dito wat het project 'Demotica' van VION vzw betreft, dat betrekking heeft op de oprichting van leereilanden in het secundair onderwijs en in mindere mate op het bijstellen van de negatieve beeldvorming over ondernemers.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs
Bevorderen wenselijkheid om een onderneming te starten
Bevorderen haalbaarheid om een onderneming te starten

Budget

Starterschool: 174.567,4 euro voor een periode van 3 jaar
Ondernemingszin scouten: 250.000 euro voor een periode van 3 jaar
CORE: 199.999,58 euro voor een periode van 32 maanden.
Demotica: 183.510,28 euro voor een periode van 3 jaar.

Te verwachten bereik¹⁹

Starterschool: 3570 actoren²⁰, 120 ondernemingen, 120 begeleidingsactiviteiten en 60 personen die effectief een ondernemingsactiviteit zullen opstarten.

Ondernemingszin scouten: 150 actoren en 600 ondernemingen en 690 begeleidingsactiviteiten.

CORE: 570 à 585 actoren, 5 onderwijsinstellingen en 4 ondernemingen.

Demotica: 564 actoren, 23 onderwijsinstellingen en 24 ondernemingen.

Kengetal

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten

Imago ondernemerschap bij burger

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer

Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak

Oprichtingsratio

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 2:

3.1.5 Trajecten ter promotie van een ondernemende attitude in het onderwijs

---

¹⁹ Dit is het bereik dat de projectorganisatoren verwachten te bereiken gedurende de looptijd van het project. Dit geldt voor het gehele actieplan.

²⁰ Actoren kunnen zowel studenten, docenten, leerkrachten, ouders, pre-starters, starters, ... zijn. Dit geldt voor het gehele actieplan.

3.1.6 Initiatieven ter stimulering van (hoog)technologisch ondernemen

In 2008 werd een oproep Brugprojecten Economie-Onderwijs gelanceerd. Als thema's golden o.a. 'technologisch ondernemen in het lager- en kleuteronderwijs' en 'Afstemming en samenwerking onder bestaande initiatieven inzake ondernemend onderwijs (in het kader van het actieplan 'Ondernemend Onderwijs')' Er werden 12 projecten geselecteerd.

Hiervan hebben 2 nog lopende brugprojecten betrekking op het eerste thema, zijnde "Edufiks" van VZW Educentrum en "LoKeL" van KATHO. Edufiks wil de leerlingen lager onderwijs kennis laten maken met nieuwe technologieën door hen ze te laten uittesten en onderzoeken. LoKeL tracht kleuters, leerlingen en studenten hoger onderwijs te laten kennismaken met de logistieke processen achter ondernemerschap.

Daarnaast wordt het initiatief "Fata Morgana" van RVO Society dat eveneens technologisch ondernemen (in het lager- en kleuteronderwijs) stimuleert op ad hoc basis ondersteund. Hierbij zullen leerlingen lager onderwijs binnen hun school zelf een miniatuurdorp bouwen.

Ook in 2010 werd een oproep Brugprojecten Economie-Onderwijs gelanceerd. Als thema gold o.a. 'Open en vernieuwend ondernemen', o.a. via de ondersteuning van kennisintensieve en technologische studentenondernemingen. Er werden 9 projecten geselecteerd.

Hiervan hebben 2 projecten betrekking op voormeld thema, zijnde "Kwantum Spin-Off" van Katholieke Hogeschool Limburg en "MyMachine" van Hogeschool West-Vlaanderen. Kwantum Spin-Off wil leerlingen van de laatste graad secundair onderwijs in contact brengen met fundamenteel onderzoek in kwantum- en nanofysica, hen tonen hoe deze fundamentele research tot toepassingen in de hightech industrie leidt en hen meenemen in een (begeleid) valorisatietraject dat naar hightech ondernemen leidt. Bij MyMachine werken alle onderwijsniveaus samen aan een droommachine.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs

Budget

Edufiks: 172.200 euro voor een periode van 3 jaar

Lokel: 240.380 euro voor een periode van 3 jaar

Fata Morgana: 247.584 voor een periode van 3 jaar

Kwantum Spin-Off: 122.902,53 euro voor een periode van 32 maanden

MyMachine: 200.000 euro voor een periode van 20 maanden

Te verwachten bereik

Edufiks: 2676 à 2836 actoren en 72 onderwijsinstellingen.

Lokel: 4770 actoren, 1 onderwijsinstelling en 2 ondernemingen.

Fata Morgana: 8450 actoren en 200 ondernemingen.

Kwantum Spin-Off: 325 à 330 actoren, 17 onderwijsinstellingen en 4 ondernemingen.

MyMachine: 1000 actoren, 41 onderwijsinstellingen 32 ondernemingen en 20 begeleidingsactiviteiten.

Kengetal

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 3:

3.1.6 Initiatieven ter stimulering van (hoog)technologisch ondernemen

3.1.7 Initiatieven die de afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt bevorderen / studiekeuzeprojecten

In 2008 werd een oproep Brugprojecten Economie-Onderwijs gelanceerd. Als thema's golden o.a. 'technologisch ondernemen in het lager- en kleuteronderwijs' en 'Afstemming en samenwerking onder bestaande initiatieven inzake ondernemend onderwijs (in het kader van het actieplan 'Ondernemend Onderwijs')' Er werden 12 projecten geselecteerd.

Het betrof echter een 'open' oproep zodat er ook projecten konden worden ingediend respectievelijk werden geselecteerd, die niet beantwoordden aan deze thema's. Zo had het project "Luchtbrug" van VOKA Halle-Vilvoorde betrekking op de afstemming tussen het onderwijs en de sector van de luchtvaart en logistiek.

Bij de EFRO oproep ter stimulering van de ondernemerszin en de ondernemersvaardigheden in 2008 werden 10 projecten geselecteerd waaronder het project "Knap in Ondernemerschap" van Unizo-Vorming dat de afstemming tussen onderwijs en de technologische en technische sector tracht te bevorderen aan de hand van enkele provinciale onderwijsacties. In 2010 werd dit project d.m.v. de verlengingsoproep EFRO geselecteerd voor verlenging. Op die manier kan het project tot 2012 worden voortgezet.

Daarnaast worden de initiatieven het "Internationaal Jaar van de Chemie" van de vzw Essenscia en "Solar team IV 2010-2012" van de vzw Solar Team en "BouWonder" van de Confederatie Bouw Oost-Vlaanderen door de minister van Economie op ad hoc basis ondersteund. Met het project "Internationaal Jaar van de Chemie" wenst men het belang van de chemie voor de samenleving te benadrukken en eveneens het ondernemerschap en de creativiteit bij jongeren tussen 10 & 18 jaar te stimuleren. Bij het project "Solar Team IV 2010-2012" ontwerpen en bouwen studenten hun eigen wagen gedreven op zonne-energie en wordt er een technologiewedstrijd gelanceerd. "BouWonder" tracht dan weer het onderwijs en de bouwsector dichterbij elkaar te brengen.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs
Bevorderen wenselijkheid om een onderneming te starten

Budget

Luchtbrug: 191.288,77 euro voor een periode van 3 jaar
BouWonder: 231.506,91 euro voor een periode van 3 jaar
Knap in ondernemerschap 2: 367.441,62 euro voor een periode van 2 jaar
Internationaal Jaar van de Chemie: 100.000 euro voor 1 jaar
Solar Team IV 2010-2012: 50.000

Te verwachten bereik

Luchtbrug: 1340 actoren, 15 onderwijsinstellingen en 11 ondernemingen.
BouWonder: 360 actoren en 1 onderwijsinstelling.
Knap in ondernemerschap: 48560 actoren²¹ en 5 personen die effectief een ondernemingsactiviteit zullen opstarten.
Internationaal Jaar van de Chemie: 31.350 bereikte actoren en 30 bereikte bedrijven
Solar Team IV 2010-2012: /

Kengetal

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten

Imago ondernemerschap bij burger

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer

Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten

Oprichtingsratio

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 4:

3.1.8 Initiatieven ter stimulering van creatief ondernemen in het onderwijs

In 2008 werd een oproep Brugprojecten Economie-Onderwijs gelanceerd. Als thema's golden o.a. 'technologisch ondernemen in het lager- en kleuteronderwijs' en 'Afstemming en samenwerking onder bestaande initiatieven inzake ondernemend onderwijs (in het kader van het actieplan 'Ondernemend Onderwijs')' Er werden 12 projecten geselecteerd.

Het betrof echter een 'open' oproep zodat er ook projecten konden worden ingediend respectievelijk werden geselecteerd, die niet beantwoordden aan deze thema's. Zo had 1 nog lopend project, m.n. "Crealab" van het Innovatiecentrum West-Vlaanderen eerder betrekking op 'creatief ondernemen' dan wel op 'technologisch ondernemen'.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap.

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs

Budget

Crealab: 246.548,5 euro voor een periode van 2,5 jaar

Te verwachten bereik

Crealab: 1090 actoren, 1130 ondernemingen en 265 begeleidingsactiviteiten.

Kengetal

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in bBijlage 5:

3.1.9 Initiatieven ter promotie van een ondernemende attitude met nadruk op businessplanning

In 2008 werd een oproep Brugprojecten Economie-Onderwijs gelanceerd. Als thema's golden o.a. 'technologisch ondernemen in het lager- en kleuteronderwijs' en 'Afstemming en samenwerking onder bestaande initiatieven inzake ondernemend onderwijs (in het kader van het actieplan 'Ondernemend Onderwijs')' Er werden 12 projecten geselecteerd.

Het betrof echter een 'open' oproep zodat er ook projecten konden worden ingediend respectievelijk werden geselecteerd, die niet beantwoordden aan deze thema's. Zo had 1 nog lopend project betrekking op 'businessplanning', m.n. "BeCommln Hands-On" van Handson & Partners cvba. BeCommln Hands-On stimuleert een ondernemende attitude bij laatstejaarsstudenten accountancy-fiscaliteit via een businessgame.

Ook in 2010 werd een oproep Brugprojecten Economie-Onderwijs gelanceerd. Als thema gold o.a. 'Open en vernieuwend ondernemen' met specifieke aandacht voor hogescholen en universiteiten, via 'de kennisvalorisatie van afstudeerwerken' en 'de ondersteuning van kennisintensieve en technologische studentenondernemingen'. Er werden 9 projecten geselecteerd.

Eén project 'BREED' van Vlerick Leuven Gent Management School speelt in op beide voormelde (sub)thema's en creëert een brug tussen ondernemerschap, onderwijs en design via een grondige hervorming van de aanpak voor het projectwerk rond business plan ontwikkeling voor management- en designstudenten. Doel is om te komen tot echt valoriseerbare business ideeën en een positieve leerervaring t.a.v. ondernemerschap te creëren. Managementstudenten werken daarom voortaan nauw samen met designers (multidisciplinaire teams) op geselecteerde ideeën (open oproep).

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs

Budget

BeCommln Hands-on: 250000 voor een periode van 3 jaar

BREED: 181.375,20 euro voor een periode van 2 jaar.

Te verwachten bereik

BeCommln Hands-on: 1500 actoren

BREED: 6000 à 7000 actoren, 8 onderwijsinstellingen en 4 ondernemingen en 100 à 160 begeleidingsactiviteiten.

Kengetal

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 6:

3.1.10 Initiatieven ter stimulering van ‘Open en vernieuwend ondernemen’, via de kennisvalorisatie van afstudeerwerken

In 2010 werd een oproep Brugprojecten Economie-Onderwijs gelanceerd. Als thema gold o.a. ‘Open en vernieuwend ondernemen’ met specifieke aandacht voor hogescholen en universiteiten, via ‘de kennisvalorisatie van afstudeerwerken’. Er werden 9 projecten geselecteerd.

Twee projecten hebben betrekking op dit thema, zijnde “Opinno” van Flanders Bio en “Studentenconsultancy voor KMO’s” van de Arteveldehogeschool. Opinno steunt op 4 pijlers: (a) Focus op life sciences, (b) Opleiding door wetenschapper-ondernemers die doceren en getuigen over hun eigen ervaring, onderneming en zoektocht; (c) Valorisatie van studenten kennis, (d) Sociale interacties met wetenschapper-ondernemers via informele contacten (BioBizz Café), social networks (Facebook, LinkedIn) en identificatie van mentors voor studenten die interesse in ondernemen vertonen. In het project ‘Studentenconsultancy voor KMO’s’ maken KMO’s via de creatie van een platform hun bedrijfsspecifieke problemen kenbaar. Studenten bestuderen deze casussen en maken een rapport met aanbevelingen als afstudeerwerk. Men wil het bedrijf een kwaliteitsvol en bruikbaar resultaat aanbieden. In een latere fase kan de student op interim basis het eindresultaat bij het bedrijf implementeren.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs

Budget

Opinno: 185.020,83 euro voor een periode van 35 maanden

Studentenconsultancy voor KMO’s: 121.136,53 euro voor een periode van 3 jaar.

Te verwachten bereik

Opinno: 3.066 à 15.645 actoren, 3 onderwijsinstellingen en 60 à 450 ondernemingen.

Studentenconsultancy voor KMO’s: 1.500 actoren en 180 ondernemingen.

Kengetal

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 7:

3.1.11 Overige initiatieven ter promotie van een ondernemende attitude in het onderwijs

In 2008 werd een oproep Brugprojecten Economie-Onderwijs gelanceerd. Als thema's golden o.a. 'technologisch ondernemen in het lager- en kleuteronderwijs' en 'Afstemming en samenwerking onder bestaande initiatieven inzake ondernemend onderwijs (in het kader van het actieplan 'Ondernemend Onderwijs')' Er werden 12 projecten geselecteerd.

Het betrof echter een 'open' oproep zodat er ook projecten konden worden ingediend respectievelijk geselecteerd, die niet beantwoordden aan deze thema's. Zo had 1 project betrekking op virtuele mini-ondernemingen of Mini-ondernemingen OnLine ("MOL") van VLAJO.

Bij de EFRO oproep ter stimulering van de ondernemerszin en de ondernemersvaardigheden werden 10 projecten geselecteerd. Zo werd er één project, nl. "Proleron" van Epon, geselecteerd dat navormingen en stages aanbiedt aan leraren waarbij hun ondernemerscompetenties worden aangescherpt. In 2010 werd dit project d.m.v. de verlengingsoproep EFRO geselecteerd voor verlenging waardoor het tot begin 2013 kan worden verdergezet.

Daarnaast draagt ook Onderwijs haar steentje bij aan het aanwakkeren van een ondernemende attitude bij de jongeren aan de hand van de Competitie rond ondernemerskwaliteiten voor schoolteams (COOS) die door de Dienst Beroepsopleiding wordt geïnitieerd en via de steun van het RTC-netwerk aan Cofep. Omwille van de minder talrijke opkomst tijdens de editie van 2011 wordt deze activiteit na de editie van 2012 geëvalueerd.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs

Budget

Mini-ondernemingen OnLine: 140.000 euro voor een periode van 3 jaar

Proleron bis: enkel Europese steun

COOS: werkingsmiddelen DBO

Cofep: 100.000 euro voor een periode van 1 jaar

Te verwachten bereik

Mini-ondernemingen OnLine: 3000 - 5000 actoren.

Proleron bis: 400 actoren

COOS: 300 actoren

Cofep: 150 onderwijsinstellingen

Kengetal

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven zich in Bijlage 8: 3.1.11

Overige initiatieven ter promotie van een ondernemende attitude in het onderwijs

3.2 Bedrijven en instellingen voor hoger onderwijs aanmoedigen de talenten voor ondernemen te stimuleren

3.2.1 Initiatieven die ondernemerschap stimuleren bij bedrijven en bij onderzoekers aan instellingen voor hoger onderwijs

Binnen EFRO is het Vlaamse Doelstelling 2-programma opgebouwd rond vier prioriteiten, waarvan 'Kenniseconomie en innovatie' er één is. In 2008 liepen er verschillende oproepen waaronder 1 oproep m.b.t. "Kennisdifusie via begeleiding". Bij deze oproep werd 1 project geselecteerd dat als finaliteit heeft ondernemerschap bij bedrijven en bij onderzoekers aan instellingen voor hoger onderwijs te stimuleren, m.n. Double – in – 2 van Spin-Off Kwadraat. In 2010 werd dit project d.m.v. de verlengingsoproep EFRO geselecteerd voor verlenging. Op die manier kan Spin-Off Kwadraat zijn gratis intensieve begeleiding (Double –in – 2 bis) tot eind 2012 blijven aanbieden aan spin-offs.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bedrijven en instellingen voor hoger onderwijs aanmoedigen de talenten voor ondernemen te stimuleren

Bevorderen wenselijkheid om een onderneming te starten

Bevorderen haalbaarheid om een onderneming te starten

Budget

Double – in – 2 bis : enkel Europese steun

Te verwachten bereik

Double – in – 2 bis: 50 begeleidingsactiviteiten.

Kengetal

Aantal nieuw opgerichte spin-off bedrijven in Vlaanderen

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer

Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak

Oprichtingsratio

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 9:

3.2.1 Initiatieven die ondernemerschap stimuleren bij bedrijven en bij onderzoekers aan instellingen voor hoger onderwijs

3.2.2 Initiatieven die ondernemerschap stimuleren bij onderzoekers aan instellingen voor hoger onderwijs

Binnen EFRO is het Vlaamse Doelstelling 2-programma opgebouwd rond vier prioriteiten, waarvan 'Ondernemerschap' er één is. In 2008 liepen er verschillende oproepen ter stimulering van de ondernemerszin en de ondernemersvaardigheden, één ter bevordering van de creatie van een faciliterend start-, groei- en overnamekader en één ter stimulering van het internationaal ondernemen. Bij deze oproepen werden 2 projecten geselecteerd die het stimuleren van ondernemerschap bij onderzoekers aan instellingen voor hoger onderwijs tot doel hadden, m.n. Battle of Talents van Addestino Innovation Management en Pro-actieve Creatie- en Management van Spin-offs (ProCreMa) van de Katholieke Universiteit Leuven. Battle of Talents streeft deze finaliteit vooral na via een competitie tussen de verschillende universiteiten en hogescholen, terwijl ProCreMa dit vooral doet via een nieuwe benadering voor de opstart en opvolging van de K.U. Leuven Spin-offs. Beide initiatieven werden in de verlengingsoproep EFRO 2010 geselecteerd waardoor ze hun activiteiten tot 2012 kunnen verderzetten.

Daarnaast hebben ook de interfacediensten van de associaties als doel spin-offs op te richten en tracht het IWT met haar innovatiemandaten met het oog op de oprichting van een spin-off bedrijf onderzoekers aan instellingen voor hoger onderwijs en onderzoeksinstituten tot ondernemerschap te stimuleren.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bedrijven en instellingen voor hoger onderwijs aanmoedigen de talenten voor ondernemen te stimuleren

Bevorderen wenselijkheid om een onderneming te starten

Bevorderen haalbaarheid om een onderneming te starten

Budget

Battle of Talents: enkel Europese steun.

Pro-actieve Creatie- en Management van Spin-offs: 187.249,5 euro voor een periode van 2 jaar

Interfacediensten van de associaties: Niet gekend

IWT Innovatiemandaten met het oog op de oprichting van een spin-off bedrijf: in 2010 werden 3 projectaanvragen goedgekeurd voor een totaalbedrag van 323.000 euro

Te verwachten bereik

Battle of Talents: 600 bereikte actoren en 20 personen die effectief een ondernemingsactiviteit zullen opstarten.

Pro-actieve Creatie- en Management van Spin-offs: 20 ondernemingen en 20 begeleidde ondernemingen die zullen groeien.

Interfacediensten van de associaties: niet bepaald

IWT onderzoeksmandaten type 1: een 10-tal projectaanvragen voor innovatiemandaten met het oog op de oprichting van een spin-off bedrijf per jaar

Kengetal

Aantal nieuw opgerichte spin-off bedrijven in Vlaanderen

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer

Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak
Oprichtingsratio

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 10:

3.2.3 Initiatieven die bedrijven aanmoedigen de talenten voor ondernemen te stimuleren

Binnen EFRO is het Vlaamse Doelstelling 2-programma opgebouwd rond vier prioriteiten, waarvan 'Ondernemerschap' er één is. In 2008 liepen er verschillende oproepen waaronder 1 oproep m.b.t. de bevordering van de creatie van een faciliterend start-, groei- en overnamekader. Bij deze oproep werd 1 project geselecteerd dat als finaliteit heeft bedrijven aan te moedigen de talenten voor ondernemen te stimuleren via de begeleiding van spin-offs ontstaan uit de niet-kernactiviteiten van bestaande bedrijven, nl. "Meer ondernemerschap door industriële en diensten spin-offs" van het Innovatie, Technologie- en Kenniscentrum (Innotek). Het project kan d.m.v. selectie in de verlengingsoproep EFRO 2010 verder worden uitgevoerd tot half maart 2013.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bedrijven en instellingen voor hoger onderwijs aanmoedigen de talenten voor ondernemen te stimuleren

Bevorderen wenselijkheid om een onderneming te starten

Bevorderen haalbaarheid om een onderneming te starten

Budget

Meer ondernemerschap door industriële en diensten spin-offs: 672.697,28 euro voor een periode van 2 jaar

Te verwachten bereik

Meer ondernemerschap door industriële en diensten spin-offs: 300 bereikte ondernemingen en 50 begeleide ondernemingen die zullen groeien.

Kengetal

Aantal nieuw opgerichte spin-off bedrijven in Vlaanderen

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer

Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak

Oprichtingsratio

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 11:

3.3 Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten

3.3.1 ééndagsevenementen ter bevordering van het imago van ondernemerschap

De Vlaamse minister van Economie ondersteunde in 2010 op ad-hoc basis twee ééndagsevenementen die het imago van het ondernemerschap trachten te bevorderen, zijnde de Dag van de Klant van Unizo en Open Bedrijvendag en van de vzw Open Bedrijven. Bij de Dag van de Klant bedanken de zelfstandige ondernemers hun klanten voor het vertrouwen en bij Open Bedrijvendag kunnen de Vlamingen kennismaken met gevestigde ondernemingen in hun buurt.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten

Budget

Dag van de Klant 2010: 150.000 euro voor een periode van 1 jaar

Open Bedrijvendag 2010: 166.250 euro voor een periode van 1 jaar

Te verwachten bereik²¹

Dag van de Klant 2010: 2.000.000 actoren²¹.

Open Bedrijvendag 2010: 855.000 actoren²¹.

Kengetal

Imago ondernemerschap bij burger

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer

Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten

Oprichtingsratio

---

²¹ Dit is het bereik dat de projectorganisatoren verwachten te bereiken gedurende de looptijd van het project.

3.3.2 Overige initiatieven ter bevordering van het imago van ondernemerschap

Binnen EFRO is het Vlaamse Doelstelling 2-programma opgebouwd rond vier prioriteiten, waarvan 'Ondernemerschap' er één is. In 2008 liepen er verschillende oproepen waaronder 1 oproep m.b.t. het stimuleren van de ondernemerszin en de ondernemersvaardigheden. Bij deze oproep werden 2 projecten geselecteerd die zich specifiek richten op het bevorderen van het imago van ondernemerschap via communicatie- en informatiecampagnes, nl. "Ondernemen is goed voor u!" van VKW Limburg en "Ondernemers.tv" van Unizo. Beide initiatieven werden in de verlengingsoproep EFRO 2010 geselecteerd waardoor ze hun activiteiten tot 2012 kunnen verderzetten.

In 2010 werd ook een oproep Brugprojecten Economie-Onderwijs gelanceerd. Als thema gold o.a. 'het bijstellen van de negatieve beeldvorming over ondernemers'. Er werden 9 projecten geselecteerd waarvan 2 betrekking hebben op voormeld thema, zijnde 'BELFA' van de Hogeschool Gent en 'Ondernemen zoals het is' van de Universiteit Hasselt. Het project 'BELFA' bestaat uit 3 deelprojecten: (a) Bedrijfsaward Groot Aalst (o.a. voor beste herstarter), (b) Lessenpakket FailLEREN en (c) Informatiebrochure Faillissementen: een brochure op maat voor gefailleerden. Het project 'Ondernemen zoals het is' heeft tot doel studenten via ondernemingsteams gedurende een gans academiejaar kennis te laten maken met het ondernemerschap, via diverse contacten met de bedrijfsleider van een KMO. Van deze contacten maken de studenten een zelfgemaakte beeldreportage "Ondernemen zoals het is".

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten
Stimuleren van meer generatiewisseling

Budget

Ondernemen is goed voor u! (bis): 135.246,7 euro voor een periode van 2 jaar
Ondernemers.tv II: 147.726,9 euro voor een periode van 2 jaar
BELFA: 197.911,90 euro voor een periode van 3 jaar.
Ondernemen zoals het is: 198.999,82 euro voor een periode van 29 maanden.

Te verwachten bereik

Ondernemen is goed voor u!: 20.000 bereikte actoren en 30 personen die effectief een ondernemingsactiviteit zullen opstarten
Ondernemers.tv: 25.000 bereikte actoren.
BELFA: 1900 à 2.100 bereikte actoren, 2 onderwijsinstellingen en 77 ondernemingen.
Ondernemen zoals het is: 12.000 bereikte actoren, 4 onderwijsinstellingen en 60 KMO's.

Kengetal

Imago ondernemerschap bij burger
Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer
Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten
Aantal Belgen die aangeven dat indien ze op dit ogenblik over de middelen zouden beschikken om een eigen zaak te beginnen, ze eerder een zaak zouden overnemen dan een nieuwe zaak te starten

Oprichtingsratio

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 12:

3.4 Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten

3.4.1 Infomarkten (pre-)starters

De Vlaamse minister van Economie ondersteunt jaarlijks op ad-hoc basis twee infomarkten waar (pre-)starters informatie & advies m.b.t. het starten van een zaak kunnen inwinnen, m.n. de “Vlaamse Startersdag” van Unizo en “Beurs Ondernemen in Vlaanderen” van de NV New Bizz Partners. De voorbije jaren werd de “Beurs Ondernemen in Brussel” telkens ondersteund. Vanaf 2010 wordt deze beurs echter ook in Vlaanderen georganiseerd. Dit jaar wordt er enkel een subsidie toegekend aan de “Beurs Ondernemen in Vlaanderen”. Het Agentschap Ondernemen zal wel nog met een stand aanwezig zijn op de “Beurs Ondernemen in Brussel”.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten
Stimuleren van meer generatiewisseling

Budget

Vlaamse Startersdag 2011: 118.750 euro voor een periode van 1 jaar
Beurs ondernemen in Vlaanderen 2011: 73.000 euro voor een periode van 1 jaar

Te verwachten bereik

Vlaamse Startersdag 2011: circa 5500 bereikte actoren.
Beurs ondernemen in Vlaanderen 2011: circa 3500 bereikte actoren.

Kengetal

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak
Oprichtingsratio

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 13:

3.4.2 Begeleidingstrajecten voor (pre-)starters

Binnen EFRO is het Vlaamse Doelstelling 2-programma opgebouwd rond vier prioriteiten, waarvan 'Ondernemerschap' er één is. In 2008 liepen er verschillende oproepen waaronder 1 oproep m.b.t. het bevorderen van de creatie van een faciliterend start-, groei- en overnamekader. Bij deze oproep werden 2 projecten geselecteerd die een begeleidingstraject aan pre-starters aanbieden, m.n. het "Centrum voor ondernemen" van de Hogeschool Gent en het project "sociale incubatie" van bedrijvencentrum De Punt. Beide initiatieven werden in de verlengingsoproep EFRO 2010 geselecteerd waardoor ze hun activiteiten de tot eind 2012 – begin 2013 kunnen verderzetten.

Via het Sociaal Interventiefonds van de VDAB kunnen personen die betrokken zijn bij een faillissement dan weer beroep doen op outplacementbegeleiding.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten

Budget

Centrum voor ondernemen – Hogeschool Gent: 224.367,68 euro voor een periode van 2 jaar

Sociale incubatie II: 75.000 euro voor een periode van 2 jaar

Sociaal Interventiefonds VDAB: 2.576.718 € voor 2010

Te verwachten bereik

Centrum voor ondernemen – Hogeschool Gent: 80 bereikte actoren en 10 personen die ook effectief een onderneming opstarten.

Sociale incubatie II: 76 ondernemingen en 6 begeleide ondernemingen die zullen groeien.

Sociaal Interventiefonds VDAB: niet bepaald

Kengetal

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak

Oprichtingsratio

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 14:

3.4.3 Initiatieven die begeleiding bieden bij de opmaak van het businessplan

Het IWT kent jaarlijks een aantal “haalbaarheidsstudies” toe aan startende KMO's binnen dewelke de studie van het ondernemingsplan of businessmodel kan worden opgenomen.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten

Budget

Onderdeel van het IWT-budget

Te verwachten bereik

Kengetal

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak
Oprichtingsratio

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 15:

3.4.3 Initiatieven die begeleiding bieden bij de opmaak van het businessplan

3.4.4 Lerend netwerk en kenniscentrum voor (kandidaat-) starters

Binnen EFRO is het Vlaamse Doelstelling 2-programma opgebouwd rond vier prioriteiten, waarvan 'Ondernemerschap' er één is. In 2008 liepen er verschillende oproepen. Bij de oproep ter bevordering van de creatie van een faciliterend start-, groei- en overnamekader werd 1 project geselecteerd dat een lerend netwerk aanbiedt aan pre-starters, nl. "Stubry" van VOKA Oost-Vlaanderen. Dit project werd in de verlengingsoproep EFRO 2010 geselecteerd waardoor de activiteiten tot begin 2012 kunnen worden voortgezet.

Binnen de EFRO oproep kennisdiffusie via begeleiding (die onder de prioriteit kenniseconomie en innovatie valt) werd een project ondersteund "Competentiecentrum interactieve 3D" van Hogeschool West-Vlaanderen met als doel een kenniscentrum voor starters in de sector van de gaming en de interactieve 3D technologie te vormen. Dit project loopt pas in 2012 af.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten

Budget

Stubry 2: 42.225 euro voor een periode van 1,5 jaar

Competentiecentrum interactieve 3D: 373.273,3 euro voor een periode van 2 jaar

Te verwachten bereik

Stubry 2: 25 ondernemingen en 8 begeleide ondernemingen die zullen groeien.

Competentiecentrum interactieve 3D: 50 begeleidingen

Kengetal

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak

Oprichtingsratio

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 16:

3.4.5 Vormingsinitiatieven voor (pre-)starters

Unizo en het Syntra-netwerk bieden via “Ondernemen werkt” een vorming aan voor werkzoekenden die een eigen zaak wensen te starten. Zenitor, VDAB en het Syntra-netwerk bieden dan weer een oriënterend traject richting ondernemerschap of richting werknemerschap aan aan gefailleerden. Beide initiatieven worden via ESF-middelen en door de VDAB ondersteund. Syntra Vlaanderen wenst kandidaat-starters ook te begeleiden voor de opstart door een kwalitatief en specifiek vormingsaanbod te waarborgen & via het aanbieden van (voor-)opleidingen bedrijfsbeheer

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten

Budget

Ondernemen werkt 3: 715.000 euro voor een periode van 3 jaar
Syntra Vlaanderen vormingsaanbod: 33.831.721 euro per jaar
ESF-oproep gefailleerden: 400.000 euro voor 1 jaar
(Voor-)opleidingen bedrijfsbeheer: 3.139.813 euro voor 1 jaar

Te verwachten bereik

Ondernemen werkt 3: 1300 bereikte actoren, ong. 325 werkzoekenden die uitstromen naar zelfstandig werk gedurende minimum 6 maanden.
Syntra Vlaanderen vormingsaanbod: 42.000 cursisten waarvan ong. 12600 2 jaar na de opleiding het statuut van zelfstandige heeft.
ESF-oproep gefailleerden: begeleiding van 600 gefailleerden
(Voor-)opleidingen bedrijfsbeheer: 6080 bereikte actoren in cursusjaar 2009-2010

Kengetal

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak
Oprichtingsratio

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 17:

3.4.5 Vormingsinitiatieven voor (pre-)starters

3.4.6 Flanders DC/FFI

Flanders DC heeft als deelmissie de creatieve sectoren in Vlaanderen aan te zetten tot een meer ondernemende attitude. Hiertoe biedt het verscheidene tools en formules aan en is het Flanders Fashion Institute in de werking van Flanders DC opgenomen. Belangrijk hierbij is dat Flanders DC de actoren binnen de creatieve sector, in zijn ruimste betekenis, zal sensibiliseren en inspireren m.b.t. ondernemingscreativiteit met daarbij voornamelijk een focus op ondernemerschap. Dit betekent dat Flanders DC bouwt aan een cultuur van meer ondernemerschap binnen de creatieve sector in Vlaanderen en er voor zorgt dat er nieuwe inzichten, ideeën en praktische instrumenten worden aangereikt aan deze creatieve sector. Hierover is een convenant afgesloten tussen FDC en het Agentschap ondernemen.

Doelgroep

Doelgroep
Algemeen

Levensfase
Algemeen

Sector
Creatieve sector

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bevorderen wenselijkheid om een onderneming te starten
Bevorderen haalbaarheid om een onderneming te starten

Subsidiërende instantie

Departement EWI

Begunstigde & partners

Flanders DC

Gesubsidieerde Dienst

Timing

Budget

Meer info

Werking Flanders DC

Werkingsjaar 2009-2010

500.000 euro per jaar

www.flandersdc.be

Te verwachten bereik

Flanders DC organiseert of participeert in minimum 10 activiteiten per jaar die ondernemingscreativiteit stimuleren bij de creatieve sector. Hiermee worden jaarlijks minimum 300 deelnemers uit de creatieve sector bereikt. Minimum 5 activiteiten per jaar worden uitgevoerd in partnerschap met één of meerdere relevante actoren uit de creatieve sectoren.

Kengetal

Imago ondernemerschap bij burger

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer

Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak

Oprichtingsratio

3.5 Stimuleren van ondernemerspotentieel bij bepaalde groepen in de samenleving

3.5.1 Initiatieven ter stimulering van ondernemerschap bij kansengroepen

Eind 2009 werd door de Vlaamse minister van Economie een subsidie op ad-hoc basis toegekend aan het "EOS-project" van VOKA Oost-vlaanderen i.s.m. Syntra Vlaanderen en Stebo, dat zich specifiek richt tot ondernemerschap bij personen van allochtone afkomst. Het EOS-project wil in 3 Vlaamse steden tot een geïntegreerde aanpak inzake begeleiding van ondernemers van allochtone origine komen.

Daarnaast verleent het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie een subsidie aan vijf activiteitencoöperaties (AC) voor het bieden van individuele en collectieve begeleiding voor kansengroepen, werkzoekenden en leefloners.

Ook Syntra Vlaanderen en het Syntra-netwerk bieden een vormingstraject aan aan potentiële ondernemers uit bepaalde groepen in de samenleving. Dit vormingstraject wordt via de ESF-oproep ondernemersvorming voor kansengroepen gesubsidieerd. Bovendien kunnen jongeren en volwassenen die een professionele loopbaan ambiëren of verder willen uitbouwen in een zelfstandige onderneming of KMO en tot één van de doel- en kansengroepen behoren via Syntra Vlaanderen van een specifiek opleidingsaanbod genieten.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Stimuleren van ondernemerspotentieel bij bepaalde groepen in de samenleving
Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten
Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten
Stimuleren van een professionele bedrijfsvoering

Budget

Eos-project: 200.000 euro voor een periode van 2 jaar
Activiteitencoöperaties: 625.000 euro voor een periode van 1 jaar
Ooproep ondernemersvorming voor kansengroepen: 599728 euro voor een periode van 2 jaar
Syntra Vlaanderen: vormingsaanbod gericht op specifieke doel- en kansengroepen: onderdeel middelen reguliere werking Syntra Vlaanderen

Te verwachten bereik

Eos-project: 300 actoren
Activiteitencoöperaties: min. 125 actoren, waarvan min. 31 kandidaten uitstromen naar zelfstandig ondernemerschap
Ooproep ondernemersvorming voor kansengroepen: circa 700 te bereiken actoren
Syntra Vlaanderen: vormingsaanbod gericht op specifieke doel- en kansengroepen: 2.337 bereikte actoren per jaar

Kengetal

Niet – Belgische ondernemers naar herkomst
Aandeel oudere niet-loontrekkenden in vergelijking met het aandeel in de bevolking

Aandeel zelfstandigen (zonder/met personeel) met hinder door een handicap of langdurige gezondheidsaandoening

Aandeel zelfstandigen in hoofdberoep met hinder door een arbeidshandicap, een langdurige aandoening of langdurige ziekte

Oprichtingsratio

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 18:

3.6 Stimuleren van het voeren van een professionele bedrijfsvoering

3.6.1 Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij starters - in het algemeen

Binnen EFRO is het Vlaamse Doelstelling 2-programma opgebouwd rond vier prioriteiten, waarvan 'Ondernemerschap' er één is. In 2008 liepen er verschillende oproepen waaronder 1 oproep ter bevordering van de creatie van een faciliterend start-, groei- en overnamekader. Bij deze oproep werden 3 projecten geselecteerd die het voeren van een professionele bedrijfsvoering stimuleren bij starters, nl. "Duurzame doorstart en groei voor starters en jonge KMO's in het arrondissement Mechelen" van VOKA Mechelen, "Actie voor starters – immateriële component" van de Provincie West Vlaanderen en "Kennisplatform voor starters" van Unizo. Deze 3 projecten kregen een verlenging via de verlengingsoproep EFRO 2010 waardoor ze hun activiteiten tot eind 2012 – begin 2013 kunnen verderzetten.

Via het project Duurzame doorstart en groei voor starters en jonge KMO's in het arrondissement Mechelen wil VOKA Mechelen een opleidings- en begeleidingstraject aanbieden aan jonge KMO's. Het project Actie voor starters – immateriële component voorziet in fijnmazige en hoogstaande netwerken voor startende ondernemers. Het project "Kennisplatform voor starters" omvat ondermeer een online tool voor het opstellen van een ondernemings- en financieel plan, een intensieve begeleiding voor hoger opgeleiden en een uitbreiding van het aanbod aan sessies en opleidingen van de Unizo Startersservice.

Daarnaast biedt Syntra Vlaanderen ook een vormingsaanbod voor ondernemers en medewerkers van een KMO en competentieversterkende activiteiten aan in het voordeel van micro-KMO's en KMO's.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Stimuleren van het voeren van een professionele bedrijfsvoering

Budget

Duurzame doorstart en groei voor starters en jonge KMO's in het arrondissement Mechelen: 16.199,4 euro voor een periode van 2 jaar

Actie voor starters – immateriële component: 392.375 euro voor een periode van 2 jaar.

Kennisplatform starters II: 460.425,2 euro voor een periode van 3 jaar

Competentieversterkende activiteiten in KMO en micro-onderneming: 1.868.825 euro voor een periode van 1 jaar

Syntra Vlaanderen: vormingsaanbod voor ondernemers en medewerkers van een KMO: 418.390,8 euro voor 2010

Te verwachten bereik

Duurzame doorstart en groei voor starters en jonge KMO's in het arrondissement Mechelen: 20 ondernemingen en 6 begeleide ondernemingen die zullen groeien

Actie voor starters – immateriële component: 1200 ondernemingen en 600 begeleide ondernemingen die zullen groeien

Kennisplatform starters II: 850 ondernemingen en 380 begeleide ondernemingen die zullen

groeien.

Competentieversterkende activiteiten in KMO en micro-onderneming: 3500 bereikte actoren in een periode van 1 jaar

Syntra Vlaanderen: vormingsaanbod voor ondernemers en medewerkers van een KMO: circa 20.000 bereikte actoren per jaar

Kengetal

Overlevingsgraad startende bedrijven

Aantal faillissementen

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 19:

3.6.2 Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij creatieve starters

Binnen EFRO is het Vlaamse Doelstelling 2-programma opgebouwd rond vier prioriteiten, waarvan 'Ondernemerschap' er één is. In 2008 liepen er verschillende oproepen waaronder 1 oproep ter bevordering van de creatie van een faciliterend start-, groei- en overnamekader. Bij deze oproep werd 1 project geselecteerd dat specifiek gericht is op het verlenen van advies, begeleiding, opleiding en/of coaching aan creatieve starters, nl. "Creatieve starters" van het Kortrijks ondernemerscentrum. Dit project krijgt eveneens een verlenging via de verlengingsoproep EFRO 2010 waardoor de activiteiten tot midden 2013 kunnen worden verdergezet.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Stimuleren van het voeren van een professionele bedrijfsvoering

Budget

Project creatieve starters: 175.611 euro voor een periode van 2 jaar.

Te verwachten bereik

Project creatieve starters: 160 ondernemingen voor en 160 begeleide ondernemingen die zullen groeien

Kengetal

Overlevingsgraad startende bedrijven
Aantal faillissementen

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 20:

3.6.3 Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij coöperatieve vennootschappen

Binnen EFRO is het Vlaamse Doelstelling 2-programma opgebouwd rond vier prioriteiten, waarvan 'Ondernemerschap' er één is. In 2008 liepen er verschillende oproepen waaronder 1 oproep ter bevordering van de creatie van een faciliterend start-, groei- en overnamekader. Bij deze oproep werd 1 project geselecteerd dat specifiek gericht is op het verlenen van advies, begeleiding, opleiding en/of coaching aan coöperatieve vennootschappen, nl. "Coop Consult" van Procura. Dit project kon verlenging bekomen tot eind 2012 via de verlengingsoproep EFRO 2010.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Stimuleren van het voeren van een professionele bedrijfsvoering

Budget

Coop Consult bis: enkel Europese steun

Te verwachten bereik

Coop Consult bis: 100 ondernemingen en 100 begeleide ondernemingen die zullen groeien.

Kengetal

Overlevingsgraad startende bedrijven
Aantal faillissementen

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 21:

3.6.4 Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij starters uit bepaalde sectoren

Binnen EFRO is het Vlaamse Doelstelling 2-programma opgebouwd rond vier prioriteiten, waarvan 'Ondernemerschap' er één is. In 2008 liepen er verschillende oproepen waaronder 1 oproep ter stimulering van de ondernemerszin en de ondernemersvaardigheden. Bij deze oproep werd 1 project geselecteerd dat specifiek gericht is op het verlenen van advies, begeleiding, opleiding en/of coaching aan starters uit de sectoren bouw, voeding en personenverzorging, nl. "Cocon" van Syntra West. Dit project kon verlenging bekomen tot begin 2013 via de verlengingsoproep EFRO 2010.

Daarnaast zorgt Toerisme Vlaanderen er via het Toeristisch Logiesdecreet en het stimuleren van de kwaliteit van gidsen en reisleiders voor dat het voeren van een professionele bedrijfsvoering bevorderd wordt bij zowel starters als gevestigde zelfstandigen binnen deze sector.

De vzw Kunstenloket verschaft dan weer informatie en advies aan prestarters en starters uit de culturele sector. De vzw Kunstenloket geniet financiële steun vanuit het Agentschap Kunsten & Erfgoed.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Stimuleren van het voeren van een professionele bedrijfsvoering

Budget

Project Cocon II: 22.757,3 euro voor een periode van 2 jaar.

Toeristisch Logiesdecreet: NVT

Stimuleren van de kwaliteit van gidsen en reisleiders: ong. 75000 euro/jaar

Kunstenloket: 384.000 euro voor een periode van 2 jaar

Te verwachten bereik

Project Cocon II: 80 actoren en 10 personen die effectief een ondernemingsactiviteit zullen opstarten.

Toeristisch Logiesdecreet: 1200 hotels, 250 campings en vakantieparken, 750 gastenkamerexploitaties en 25.000 vakantiewoningen.

Stimuleren van de kwaliteit van gidsen en reisleiders: een 4100-tal bereikte actoren

Kunstenloket: een stijgend aantal adviesverstrekkingen

Kengetal

Overlevingsgraad startende bedrijven

Aantal faillissementen

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 22:

3.7 Stimuleren van internationale focus

3.7.1 Erasmus voor jonge ondernemers

Het “Erasmus voor jonge ondernemers” programma heeft als doel nieuwe ondernemers te helpen bij het verwerven van vaardigheden die nodig zijn om een KMO te runnen en te laten groeien. Het programma biedt aan nieuwe ondernemers de mogelijkheid om gedurende een periode van min. 1 maand en max. 6 maanden samen te werken met een ervaren ondernemer in een andere EU-lidstaat. Het programma voorziet in praktische en financiële steun voor de nieuwe ondernemer.

Doelgroep

<i>Doelgroep</i>	<i>Levensfase</i>	<i>Sector</i>
Jonge ondernemers	Prestarter / Starter	n.v.t.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap
Meer groeiende en internationale ondernemingen

Doelstellingen beleid

Stimuleren van internationale focus
Bevorderen van de haalbaarheid een onderneming te starten
Stimuleren van een professionele bedrijfsvoering

Subsidiërende instantie

Enterprise Europe Netwerk Vlaanderen
(AO) i.s.m. ABE Brussel en Awex Wallonië

Begunstigde & partners

De prestarter/starter

Gesubsidieerde Dienst

Timing

Budget

Meer info

Erasmus-faciliteit

18 maanden vanaf 01/01/2010 (proefperiode 2); verlenging mogelijk

145.000 euro waarvan 130.000 euro co-financiering van de Europese Commissie; 5.500 euro inbreng van Vlaanderen en 10.000 euro van de andere partners

<http://www.enterpriseeuropenvlaanderen.be>

Te verwachten bereik

48 uitwisselingen waarvan 36 met (pre-)starters en 12 met ervaren gastondernemers.

Kengetal

Exportprestatie van jonge of kleine bedrijven
Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak
Oprichtingsgraad
Overlevingsgraad startende bedrijven
Aantal faillissementen

3.7.2 Exportmeter, uw slaagkansen gemeten!

Omschrijving actie

De Exportmeter is een audittool van Flanders Investment & Trade die het bedrijf toelaat om correct in te schatten of

- het klaar is om internationaal te ondernemen;
- er zwakke plekken zijn die een exporttoename in de weg staan;
- het allemaal anders of beter kan.

Het bedrijf krijgt snel een goed onderbouwd antwoord. En na de bevraging via de softwaretool en het diepgaand gesprek met een FIT-adviseur krijgt het bedrijf zijn exportprofiel. Op basis hiervan maken het bedrijf en FIT samen een actieplan op waarmee het bedrijf meteen aan de slag kan.

Doelgroep

<i>Doelgroep</i>	<i>Levensfase</i>	<i>Sector</i>
Startende exporteurs of exporteurs die een nieuwe markt willen betreden	start van het exporteren of aanpassing van de exportstrategie	N.v.t.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap
Meer groeiende en internationale ondernemingen

Doelstellingen beleid

Stimuleren van de internationale focus.

Subsidiërende instantie

Flanders Investment & Trade

Begunstigde & partners

Ondernemingen

Gesubsidieerde Dienst

Audittool

Timing

Gedurende 2011

Budget

Onderdeel van FIT-werkingsmiddelen

Meer info

http://www.flandersinvestmentandtrade.be/site/wwwnl.nsf/vPAG/Exportmeter__Exportmeter?opendocument

Te verwachten bereik

100-tal afnames per jaar bij bedrijven in Vlaanderen van de Exportmeter

Kengetal

Exportprestatie van jonge of kleine bedrijven

Hoofdstuk 4: nieuwe acties per doelstelling

4.1 Promoten van een ondernemende attitude in het onderwijs

In het voorjaar 2011 ondertekenden de Vlaamse minister bevoegd voor de Economie, het Landbouwbeleid en het Plattelandsbeleid, Kris Peeters, de Vlaamse minister bevoegd voor Werk, Philippe Muyters en de Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs, Pascal Smet voor deze legislatuur een intentieverklaring tot samenwerking m.b.t. ondernemerschapsonderwijs. Via het ondertekenen van de intentieverklaring werd afgesproken om voortaan een afgestemd en geïntegreerd beleid te voeren tussen het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie, het beleidsdomein Werk en Sociale Economie, het beleidsdomein Landbouw en Visserij en het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. De intentieverklaring zal dan ook in een actieplan Ondernemerschapsonderwijs 2011-2014 resulteren waarin verscheidene nieuwe initiatieven ter stimulering van ondernemingszin en ondernemerschap via het onderwijs zijn opgenomen. In 2012 zal de minister van Economie in dat kader dan ook een nieuwe oproep voor brugprojecten Economie-Onderwijs lanceren.

4.2 Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten

4.2.1 Oproep ondernemerschap voor mediaprojecten

Omschrijving actie

Op 30 maart 2010 werd een oproep Ondernemerschap voor mediaprojecten gelanceerd, met als specifieke doelstelling het indienen van audiovisuele creaties met crossmediaal karakter en dit in het kader van een positieve beeldvorming rond ondernemerschap.

In het kader van deze oproep konden enkel projecten ingediend worden die inspelen op deze doelstelling.

In de beleidsnota Economie 2009-2014 van de Vlaams minister van economie wordt met de strategische doelstelling "meer en sterker ondernemerschap" er naar gestreefd dat genoeg mensen de stap zetten naar een eigen zaak en dat er veel kwalitatief sterke starters zijn in Vlaanderen. Daarom zullen er maatregelen getroffen worden om een ondernemerscultuur te stimuleren.

De Vlaamse overheid zal een cultuur om te ondernemen stimuleren door in eerste instantie het grote publiek te sensibiliseren rond ondernemen, o.a. via de media.

Voldoende of genoeg mensen moeten de stap zetten naar een eigen zaak. Een cultuur en een klimaat om te ondernemen zijn hierbij heel belangrijke aspecten.

De Vlaming zou een meer realistisch beeld moeten krijgen van wat ondernemerschap inhoudt.

Vooroordelen die een negatieve beeldvorming in de hand werken, dienen weggewerkt. Ondernemen is veel meer divers dan het beeld dat er doorgaans over wordt opgehangen. Het is ondermeer risico's durven nemen, uitdagingen aangaan, leren met vallen en opstaan, je eigen baas zijn maar eveneens hard werken.

Een project diende ingediend te worden door een samenwerkingsverband tussen een onafhankelijke producent in samenwerking met een Vlaamse omroep, waarbij de producent de indiener was.

In totaal werden 14 voorstellen ingediend met een totaal gevraagd bedrag van 4.426.748,15 euro.

Er werden 8 projecten geselecteerd waaraan binnen het beschikbare budget ten bedrage van 2.500.000 euro een cofinanciering kon toegekend worden. De totale budgettaire weerslag van deze projecten bedraagt 1.975.453,25 euro.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten

Budget

Ondernemer gezocht :500.000 euro
Later als ik groot ben 400.000 euro
Eigen baas:293.126 euro
Welkom in de innovation :160.690,40 euro
Jonge Bazen :339.290,55 euro
Wolkenkrabbers :108.300,00 euro
Het Innovatiekanaal :174.046,30 euro
Crème de la crème:500.000 euro

Te verwachten bereik²²

Ondernemer gezocht 2.500.000 kijkers op reeksniveau(25% van het marktaandeel
Later als ik groot ben kijkcijfer van 200.000
Eigen baas Marktaandeel van 30% of 600.000 tot 800.000 kijkers
Welkom in de innovation beoogd kijkcijfer: boven het Canvas-gemiddelde.
Jonge Bazen beoogd kijkcijfer: 200.000 per aflevering.
Wolkenkrabbers beoogd kijkcijfer: niet bepaald
Het Innovatiekanaal beoogd kijkcijfer: 200.000 per aflevering, 8.000.000 in totaal
Crème de la crème beoogd kijkcijfer: 1.350.000 algemeen bereik

Kengetal

Imago ondernemerschap bij burger
Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te
verkiezen t.o.v. een baan als werknemer
Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een
onderneming te starten
Oprichtingsratio

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 23:

---

²² Dit is het bereik dat de projectorganisatoren verwachten te bereiken gedurende de looptijd van het project

4.3 Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten

4.3.1 Oproep ondernemingsplanwedstrijden

Omschrijving actie

Opzet is 1 wedstrijd te subsidiëren met 2 doelgroepen: 1 naar studenten, 1 naar het grote publiek. De wedstrijd voor studenten dient een realistisch beeld over ondernemerschap uit te dragen en de ondernemingzin en ondernemingscompetenties bij jongeren aan te scherpen. De wedstrijd voor het brede publiek dient vooral aandacht aan veelbelovende en internationaal gerichte projecten te besteden en zich tevens te richten op specifieke doelgroepen waaronder potentiële gazellen, vrouwen, laaggeschoolden en 50+ers

Doelgroep

<i>Doelgroep</i>	<i>Levensfase</i>	<i>Sector</i>
Studenten / potentiële gazellen, vrouwen, laaggeschoolden, 50+ers...	Prestarter	N.v.t.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten
Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten

Te verwachten bereik

- Secundair Onderwijs: 500 deelnemers, 50 uit niet-economische richtingen en 100 afgewerkte ondernemingsplannen
- Hoger onderwijs: 500 deelnemers en 150 afgewerkte ondernemingsplannen
- Brede publiek: 280 deelnemers: 10 % is allochtoon, 20% is 50+, 30% is vrouw, 50% is gazelle, 10 % is laaggeschoold (minima) 50 afgewerkte ondernemingsplannen (met zelfde verdeling)

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners

Flanders DC (i.s.m. Unizo, Unizo Stichting Onderwijs en Ondernemen, Venture Spirit en DBO) voor de ondernemingsplanwedstrijd naar studenten; vzw Ondernemingsplanwedstrijd Vlaanderen voor de ondernemingsplanwedstrijd naar het grote publiek

Gesubsidieerde Dienst

Timing

Budget

Kengetal

Ondernemingsplanwedstrijd

2011-2014

1.500.000 euro voor 3 jaren

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak

Imago ondernemerschap bij burger

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig
ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als
werknemer
Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar
een onderneming te starten
Oprichtingsratio
www.agentschapondernemen.be

Meer info

4.3.2 Adviesmaatregel pre-starters in uitvoering van het WIP

Omschrijving actie

Het WIP voorziet in een maatregel die tegemoet komt aan de kosten voor advies voor prestarters. Er is behoefte aan een structurele maatregel die inspeelt op een continue stroom aan advies en begeleiding.

De maatregel wil de kwaliteit van de starter verhogen door de belangrijke stappen van de starter te ondersteunen. Begeleiding en advisering moet ertoe leiden dat de starter beter gewapend is bij de opstart en realistische verwachtingen heeft. De maatregel zal onder de vorm van een pilootproject in de praktijk worden uitgetest. Hierbij zullen de betrokken organisaties tegen een forfaitaire prijs (800 euro waarvan de kandidaat-starter slechts 100 euro zelf dient te betalen ongeacht of er wordt opgestart of niet) per dossier de beoordeling van de haalbaarheid van het ondernemingsplan evenals de begeleiding en advisering over de ondernemerscompetenties van de prestarter op zich nemen. Het pilootproject heeft een operationele looptijd van 2 jaar en wordt maximaal 1 jaar verlengd. Kandidaat-ondernemers kunnen voor dit adviestraject terecht bij de lokale vestigingen van UNIZO en VOKA.

Doelgroep

Doelgroep

Kandidaat-starters

Levensfase

Prestarter

Sector

N.v.t.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten
Stimuleren van een professionele bedrijfsvoering

Te verwachten bereik

Adviseren en begeleiden van 2500 haalbaarheidsstudies

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners

Unizo en VOKA

Gesubsidieerde Dienst

Adviesaanbod / financiële tussenkomst
advies en begeleiding

Timing

1/09/2011 – 31/08/2013, eventueel 1 jaar
verlengd

Budget

2.000.000 euro voor 2 jaar

Kengetal

Graad van haalbaarheid van het oprichten
van een eigen zaak

Oprichtingsratio

Overlevingsgraad startende bedrijven

Aantal faillissementen

Meer info

<http://www.startersinitiatieven.be/>

www.unizo.be

www.voka.be

4.3.3 Informatie op maat aan starters vanuit het Agentschap Ondernemen

Omschrijving actie

Kwalitatieve informatie maakt het starten met een onderneming haalbaarder en verlaagt de drempel naar ondernemerschap. Het Agentschap Ondernemen informeert dan ook startende ondernemers langs verschillende kanalen: brochures, website, organisatie van infosessies, deelname aan beurzen en het beantwoorden van individuele vragen over overheidsmaatregelen en formaliteiten. In de toekomst zal het Agentschap Ondernemen zich verder ontwikkelen als kenniscentrum van overheidsmaatregelen.

Om startende ondernemers gericht te informeren zal het Agentschap Ondernemen in de toekomst eveneens sectorspecifieke informatie aanbieden en de vertaalslag maken van het generieke steuninstrumentarium naar de concrete mogelijkheden die deze maatregelen bieden voor een aantal economische sectoren. Deze vernieuwde aanpak zal uitgetest worden voor de logistieke sector, de creatieve sectoren, de sector sociale economie en de toeristische sector. Deze aanpak zal voor wat betreft de logistieke sector worden afgestemd met Flanders Logistics. Met informatie op maat en het ter beschikking stellen van aan de sector aangepaste tools zal het Agentschap Ondernemen de stap naar ondernemerschap faciliteren en de professionalisering van een aantal sectoren verder stimuleren

Voor de sociale economie zijn diverse specifieke ondersteuningsmaatregelen voorzien (voor starters en bestaande ondernemingen). Deze worden conform het Vlaams Regeerakkoord in 2011 hervormd tot een nieuw kaderdecreet. De acties die zich zullen richten naar ondernemingen binnen de sociale economie, zullen uiteraard afgestemd zijn op het beleid Sociale Economie.

Doelgroep

Doelgroep
Algemeen

Levensfase
Starter

Sector
Logistieke sector, creatieve sector, sector sociale economie, en toeristische sector.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten
Stimuleren van een professionele bedrijfsvoering

Te verwachten bereik

Niet bepaald

Uitvoerende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners

Starters, meer bepaald uit de logistieke, creatieve, toeristische sector en de sector sociale economie.

Gesubsidieerde Dienst

Timing

Budget

Informatieaanbod

Continu

Niet van toepassing

Kengetal

Graad van haalbaarheid van het oprichten
van een eigen zaak

Oprichtingsratio

Overlevingsgraad startende bedrijven

Aantal faillissementen

www.agentschapondernemen.be

Meer info

4.4 Stimuleren van ondernemerspotentieel bij bepaalde groepen in de samenleving

4.4.1 Oproep: Steun voor advies aan prestarters met aandacht voor doelgroepen

Omschrijving actie

In het voorjaar 2011 werd een oproep “Steun voor advies aan prestarters met aandacht voor doelgroepen” gelanceerd. Deze oproep is complementair aan de steun voor prestarters bij de opmaak van een haalbaarheidsstudie (zie 4.3.2). Met de oproep wordt het opzetten van specifieke projecten voor het scouten en begeleiden van potentiële ondernemers uit verschillende specifieke doelgroepen ondersteund. Deze projecten hebben als doel begeleidingstrajecten aan te bieden voor de doelgroepen high potentials, vrouwen, ouderen, allochtonen en personen met een arbeidshandicap. In deze trajectbegeleiding gaat in het bijzonder aandacht naar bepaalde drempels die deze doelgroepen ondervinden. In de begeleidingstrajecten wordt eveneens extra aandacht besteed aan:

- sensibilisering
- informatieverstrekking over relevante overheidsondersteuning
- aandacht voor persoonlijkheidsontwikkeling in functie van ondernemerschap
- begeleiding bij de uitvoering van het ondernemingsplan
- ondersteuning bij management skills

Kandidaat ondernemers kunnen voor trajectbegeleiding in elke Vlaamse provincie terecht bij volgende organisaties:

- starters met groeipotentieel bij het project “Bryo” van de VZW VOKA – VLAAMS ECONOMISCH VERBOND;
- 50-plussers bij het project “Ondernemen Vandaag” van de VZW NEOS;
- allochtone ondernemers bij het project “Allochtone prestarters? Sterke ondernemers” van de VZW STEBO en GUSTO cvba;
- personen met een handicap bij het project “Z²O” van de VZW GTB;
- vrouwen bij het project “Ondernemen in zich(t)” van Mabizz, een samenwerking tussen vzw MARKANT en vzw UNIZO.

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Stimuleren van ondernemerspotentieel bij bepaalde groepen in de samenleving
Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten
Stimuleren van een professionele bedrijfsvoering

Budget

“Bryo”: 1.250.000 euro

“Ondernemen Vandaag: 50plus!”: 250.000 euro

“Allochtone prestarters? Sterke ondernemers”: 250.000 euro

“Z²O”: 200.000 euro

“Ondernemen in zich(t)”: 550.000 euro

Te verwachten bereik²³

- “Bryo”: 50 nieuwe ondernemingen/jaar en de creatie van 300 rechtstreekse en 450 onrechtstreekse jobs na 2 jaar
- “Ondernemen Vandaag: 50plus”: 30.000 mensen bereiken (via folders infosessie,...), 120 begeleidingstrajecten
- “Allochtone prestarters? Sterke ondernemers”: 30 thema-avonden, 300 intensieve begeleidingen
- “Z²O”: 2000 tot 2500 werkzoekenden, 35 begeleidingstrajecten, 20 coachingen naar ondernemerschap
- “Ondernemen in zich(t)”: 250.000 personen te bereiken met de sensibiliseringsacties, 750 vrouwen die deelnemen aan de infosessies en 210 deelnemers aan de trajectbegeleiding.

Kengetal

- Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak
- Oprichtingsratio
- Aandeel vrouwelijke niet-loontrekkenden in vergelijking met het aandeel in de bevolking
- Aandeel oudere niet-loontrekkenden in vergelijking met het aandeel in de bevolking
- Niet-Belgische ondernemers naar herkomst
- Aandeel zelfstandigen in hoofdberoep met hinder door een arbeidshandicap, een langdurige aandoening of een langdurige ziekte
- Overlevingsgraad startende bedrijven
- Aantal faillissementen

Gedetailleerde informatie m.b.t. de individuele initiatieven bevindt zich in Bijlage 24:

4.4.1 Oproep: Steun voor advies aan prestarters met aandacht voor doelgroepen **Bijlage 23:**

---

²³ Dit is het bereik dat de projectorganisatoren verwachten te bereiken gedurende de looptijd van het project

In 2012 zal er een specifieke projectoproep voor initiatieven ter ondersteuning van jong ondernemerschap door het Agentschap Ondernemen worden gelanceerd. Deze projectoproep zal complementair zijn met het préstartersbeleid (cfr. 4.3.2 en 4.4.1) en wenst een kader te bieden voor een vervolg voor projecten zoals deze die geïnitieerd zijn binnen EFRO en die in 2012 ten einde lopen.

Hoofdstuk 5: Monitoring en evaluatie van de uitvoering van het plan en de voorgestelde acties

Een goede monitoring en grondige evaluatie zijn twee elementaire onderdelen van dit actieplan.

5.1 Jaarlijkse opvolging en rapportering

In de eerste plaats wordt er voorzien in een jaarlijkse opvolging en rapportering m.b.t. de individuele acties. Deze rapportering zal op basis van cijfermateriaal voornamelijk de output van de individuele acties in kaart brengen.

Met het oog op een geconsolideerde rapportering op niveau van het Agentschap Ondernemen werden volgende zes generieke indicatoren weerhouden die elke projectpromotor moet bijhouden en periodiek moet rapporteren:

- Direct bereik- aantal bereikte actoren (personen)
- Direct bereik- aantal bereikte ondernemingen – entiteiten- onderwijsinstellingen – anderen
- Aantal begeleidingsactiviteiten.
- Bijdrage van het project tot de bevordering van gelijke kansen
- Bijdrage van het project tot de strategische beleidsprioriteiten
- Tevredenheid van bedrijven, organisaties, instellingen t.a.v. deelname aan het project

Een opvolging van deze (output-) indicatoren laat toe na te gaan in welke mate de acties een bijdrage leveren tot de realisatie van de ViA-doelstellingen.

5.2 Evaluatie individuele acties

Daarnaast is het belangrijk om op regelmatige basis ook grondige evaluaties, die zowel uit een kwantitatief als een kwalitatief luik bestaan, van specifieke acties uit te voeren. Deze evaluaties hebben meestal betrekking op de werking van de acties over meerdere jaren heen en hebben als doel beleidslerend te zijn. Conform “Beter Bestuurlijk Beleid” behoort de (beleids)evaluatie tot de kerntaken van het departement Economie, Wetenschap en Innovatie. Het is dan ook het departement dat (al dan niet zelf) voor de uitvoering van dergelijke evaluaties instaat.

In 2011 worden de evaluaties voor Open Bedrijvendag en Dag van de Klant afgerond. De evaluatie van deze acties heeft o.a. tot doel na te gaan in hoeverre deze projecten hun vooropgestelde doelstellingen realiseren.

Dergelijke grondige evaluaties leiden tot meer gefundeerde en structurele beslissingen waardoor men uiteindelijk tot een effectiever en efficiënter beleid komt.

In 2009 vond de evaluatie van de Vlaamse Startersdag plaats. De evaluatie van de Vlaamse Startersdag werd op 26 november 2009 afgerond. De resultaten van de evaluatie van de Vlaamse Startersdag werden aan alle directe betrokken partijen (o.a. de organisatoren) overgemaakt. Het plan van aanpak en een samenvatting van de evaluatie zijn op <http://www.ewi-vlaanderen.be/ewi/wat-doen-we/beleidsevaluatie/evaluaties-2009> te vinden.

5.3 Globale evaluatie van het actieplan

Tot slot is ook de evaluatie van het gehele actieplan van belang om na te gaan wat de effecten op ondernemerschap zijn van de in het actieplan geformuleerde doelstellingen en opgenomen acties.

De doelstellingen van dit actieplan richten zich duidelijk op de lange termijn, de evaluatie moet dan ook over een zekere periode lopen. Men mag niet te snel, bijvoorbeeld al na een jaar, conclusies trekken. Om echte veranderingen te kunnen constateren, dienen resultaten over langere periodes bekeken te worden, rekening houdend met kleine tussentijdse bijstellingen. De globale evaluatie van het actieplan zal dan ook voorzien worden voor 2013 – 2014.

De nulmeting die in het kader van het Pact 2020 is uitgevoerd, zal als basis dienen voor deze globale evaluatie.

Bijlage 1: Kengetallen

Aandeel zelfstandigen in de beroepsbevolking

Definitie: aantal zelfstandigen in de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar).

Bron: Pact 2020 Kernindicatoren Meting voorjaar 2011, Studiedienst Vlaamse Regering.

Totale populatie ondernemingen

Definitie: Totaal aantal geregistreerde oprichtingsakten van firma's (NV, BVBA, CV) en eenmanszaken.

Bron: Pact 2020 Kernindicatoren Meting voorjaar 2011, Studiedienst Vlaamse Regering.

Aantal nieuw opgestarte ondernemingen

Definitie: Het aantal nieuw in de KBO ingeschreven eenmanszaken en vennootschappen.

Bron: Startersatlas Unizo update 2011.

Oprichtingsratio

Definitie: Ratio van het aantal oprichtingsakten (NV, BVBA en CV) in een bepaald jaar t.o.v. het aantal bestaande ondernemingen bij de aanvang van dat jaar.

Bron: Pact 2020 Kernindicatoren Meting voorjaar 2011, Studiedienst Vlaamse Regering.

Latent of prospectief ondernemerschap

Definitie: het percentage respondenten van de Global Entrepreneurship Monitor dat aangeeft dat ze verwachten, alleen of met anderen, binnen de 3 jaar een bedrijf op te richten (inclusief elke vorm van zelfstandig ondernemerschap).

Bron: Global Entrepreneurship Monitor 2010 Flanders & Belgium report.

Aandeel vrouwelijke en oudere niet-loontrekkenden in vergelijking met het aandeel in de bevolking

Definitie: het percentage vrouwen of personen ouder dan 50 jaar in de niet-loontrekkenden (zelfstandigen, werkgevers en helpers) i.v.m. het percentage vrouwen of personen ouder dan 50 jaar in de totale bevolking.

Bron: Pact 2020 Kernindicatoren Meting voorjaar 2011, Studiedienst Vlaamse Regering.

Aandeel zelfstandigen in hoofdberoep met hinder door een arbeidshandicap, een langdurige aandoening of langdurige ziekte

Definitie: het percentage zelfstandigen in hoofdberoep die aangeven dat ze in hun dagelijkse bezigheden (hun werk of daarbuiten) hinder ondervinden door een arbeidshandicap, langdurige aandoening of langdurige ziekte.

Bron: Handicap en arbeid, Deel 1 definities en statistieken over de arbeidsdeelname van mensen met een handicap, Departement Werk en Sociale Economie.

Aandeel niet-Belgische zelfstandigen

Definitie: het percentage niet-Belgen in het totaal aantal zelfstandigen.

Bron: Pact 2020 Kernindicatoren Meting voorjaar 2011, Studiedienst Vlaamse Regering.

Overlevingsgraad na x aantal jaar

Definitie: het aantal nog actieve ondernemingen x aantal jaar na oprichting.

Bron: Startersatlas Unizo update 2011.

Aantal faillissementen

Definitie faillissement voor België: Elke handelaar die op duurzame wijze heeft opgehouden te betalen en wie zijn krediet geschokt is, bevindt zich in staat van faillissement.

Bron: Graydon, 1 juli 2011.

Netto-groeiratio

Definitie: Ratio van het aantal oprichtingsakten minus het aantal gewone stopzettingen minus het aantal faillissementen in een bepaald jaar t.o.v. het aantal bestaande ondernemingen bij de aanvang van dat jaar. Met als definitie voor oprichtingen: het aantal neergelegde oprichtingsakten zoals ze in het Belgisch Staatsblad verschijnen.

Bron: Pact 2020 Kernindicatoren Meting voorjaar 2011, Studiedienst Vlaamse Regering.

Turbulentie

Definitie: Ratio van het aantal oprichtingsakten plus het aantal gewone stopzettingen plus het aantal faillissementen in een bepaald jaar t.o.v. het aantal bestaande ondernemingen bij de aanvang van dat jaar. Met als definitie voor oprichtingen: het aantal neergelegde oprichtingsakten zoals ze in het Belgische Staatsblad verschijnen.

Bron: Pact 2020 Kernindicatoren Meting voorjaar 2011, Studiedienst Vlaamse Regering.

Werkbaarheid beroep zelfstandige ondernemer

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2010, SERV.

Bijlage 2: 3.1.5 Trajecten ter promotie van een ondernemende attitude in het onderwijs

3.1.1 VZW Vlaamse Jonge Ondernemingen (VLAJO)

VLAJO biedt in elke fase van de schoolloopbaan programma's aan die jongeren in staat stellen ondernemende competenties te ontwikkelen en te testen in een gecontroleerde en realiteitsbenaderende context. VLAJO ontwikkelde hiertoe het 4D-pedagogisch plan: Dromen, Doen, Durven en Doorzetten, als haar definitie van ondernemerschap. Naast "de mini-onderneming", heeft de VZW de voorbije jaren volgens voornoemd concept haar gamma aan leer- en doelformules uitgebreid om een concreet antwoord te bieden op het gebrek aan ondernemingszin. Zij richt zich niet enkel meer op jongeren uit het secundair onderwijs maar heeft ook projecten ontwikkeld om zowel hogeschoolstudenten, als leerlingen uit kleuter- en lager onderwijs ondernemersvaardigheden bij te brengen. Zo bestaat de Droomfabriek uit een reeks van vakoverschrijdende, ervaringsgerichte programma's die kinderen van de eerste kleuterklas tot en met het zesde leerjaar leiden naar het uitwerken van een ondernemend project. Hierbij is er aandacht voor ondernemerscompetenties waardoor talenten als creativiteit, communicatievaardigheid, assertiviteit, samenwerking en zelfsturing tot uiting komen.

BLIK (Beroep, Loopbaan en Ik) ondersteunt jongeren in hun studiekeuzeprocessen.

Jieha! staat voor Jong Initiatief voor Ethische Handel, en is een korte ondernemingservaring van 10 tot 18 weken waarbij leerlingen een eigen onderneming starten en fair trade producten verkopen binnen de schoolmuren.

Studentenbedrijf.BE is een miniatuurbedrijf volgens het model van een eenmanszaak, dat wordt opgericht door de leerlingen, maar voldoet aan alle verplichtingen net zoals bij een echte onderneming.

De SBP's zijn de mini-ondernemingen van het hoger onderwijs. Meer nog dan in het secundair onderwijs ligt de nadruk op het realiseren van een junior businessplan in een winstgevende activiteit.

Doelgroep

<i>Doelgroep</i>	<i>Levensfase</i>	<i>Sector</i>
Schoolgaande jeugd / leerkrachten & directies	Prestarter	Onderwijs/Vorming

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs

Bevorderen wenselijkheid om een onderneming te starten

Bevorderen haalbaarheid om een onderneming te starten

Subsidiërende instanties

Agentschap Ondernemen (AO)
Departement Onderwijs & Vorming
Syntra Vlaanderen

Begunstigde & partners

VZW VLAJO

Gesubsidieerde Dienst

Werking VLAJO vanuit AO; detachering leerkracht vanuit Departement Onderwijs & Vorming voor project "De Droomfabriek" en ondersteuning bij werking VLAJO via workshops voor de mini-ondernemingen en SBP's vanuit Syntra Vlaanderen.

Timing

Schooljaar 2011-2012

Budget

990.000 euro vanuit AO + loonkost van 1 VTE leerkracht (exact bedrag afhankelijk van anciënniteit van betrokken leerkracht), volledig gedragen door Departement Onderwijs & Vorming + 17.000 € voor organisatie van workshops vanuit de werkingsmiddelen van SYNTRA Vlaanderen
<http://www.vlajo.org/>

Meer info

Te verwachten bereik

- 1° er wordt gestreefd naar 2.250 leergroepen (Droomfabrieken, mini-ondernemingen, Jieha!, BLIK, Studentenbedrijf.be en SBP's) voor schooljaar 2011-2012. Dit dient te resulteren in 32.500 bereikte leerlingen en studenten;
  - 2° 20 seminars / trainingsdagen voor 5000 studenten in het schooljaar 2011-2012;
  - 3° Wedstrijd "Beste ondernemende klas 2011" – Wisselbeker Vlaamse Regering
  - 4° nationale marktdagen: minstens 6 collectieve verkoopdagen, verspreid over heel Vlaanderen. In totaal nemen hieraan 250 leergroepen deel (2500 studenten).
- Voor de workshops via het Syntra-netwerk: in 2011 45-tal workshops met minstens 2.500 deelnemers.

Kengetal

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten

Imago ondernemerschap bij burger

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer

Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak

Oprichtingsratio

3.1.2 Stichting Onderwijs & Ondernemen

Naast de oproep brugprojecten die zich op proefprojecten richt, is het een beleidskeuze om initiatieven die het onderwijs op een structurele wijze benaderen meer structureel te ondersteunen. Naast de Vlaamse Jonge Ondernemers zal dit vanaf 2011 ook gelden voor de Stichting Onderwijs en Ondernemen. De Stichting Onderwijs en Ondernemen werd in oktober 2008 in de schoot van UNIZO-Vorming opgericht om de verzekeringstechnische problemen van het gemeenschapsonderwijs (GO!) inzake leerondernemingen op te lossen.. Via de Stichting Onderwijs en Ondernemen beschikt UNIZO over een uitgebreid gamma van werkmethodes en pedagogische instrumenten rond KMO's en ondernemerschap. De Stichting Onderwijs & Ondernemen werkt met de klemtoon op zelfstandigen en KMO's. In 2011 en de komende jaren zullen zij "de Leeronderneming" verder verspreiden in zowel het secundair als het hoger onderwijs. Daarnaast zal de Stichting trainingen in ondernemerscompetenties aan de leerkrachten en directies aanbieden en zullen ze nagaan hoe ondernemingszin spelenderwijs in het basisonderwijs kan worden ontwikkeld. Tot slot zal er ook gefocust worden op samenwerkingsvormen met het hoger onderwijs.

Doelgroep

Doelgroep

Schoolgaande jeugd

Levensfase

Prestarter

Sector

Onderwijs

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs

Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten

Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten

Te verwachten bereik

Voor de leeronderneming in het secundair onderwijs: 2000 leerlingen en 400 begeleiders-leerkrachten; een tevredenheidsrapport van 80% bij zowel de leerondernemers als de begeleiders;

Voor de leeronderneming hoger onderwijs: 300 studenten, 90 docenten-coaches en 60 ondernemers; een tevredenheidsrapport van 80% bij zowel de leerondernemers als de begeleiders;

Voor de trainingen voor lesgevers: min. 25 lesgevers secundair onderwijs en een tevredenheid van 80%;

Voor het opzetten van behoeftebevraging programma voor directies secundair onderwijs: een min. respons van 90 directeurs;

Voor samenwerking hoger onderwijs: opzetten van samenwerkingsverbanden met de 5 Vlaamse associaties en hogescholen en ontwikkeling concept en programma voor één associatie en minstens twee afstudeerrichtingen; opstart proefproject met vijf master-/bachelorproeven in samenwerking met vijf KMO's; drie voor de opleiding relevante infosessies in kader van de proef.

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners

Stichting Onderwijs & Ondernemen

Gesubsidieerde Dienst

Werking Stichting Onderwijs & Ondernemen

Timing
Budget
Kengetal

Schooljaar 2011-2012
Inbreng overheid: 270.000
Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude
Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen
Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden
Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten
Imago ondernemerschap bij burger
Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer
Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten
Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak
Oprichtingsratio
<http://www.ondernemendeschool.be/index.jsp>

Meer info

3.1.3 Kenniscentrum Competento & SEET-netwerk

Het Kenniscentrum Ondernemersvorming is een initiatief van de Vlaamse Regering dat wordt uitgewerkt door het Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - SYNTRA Vlaanderen.

Het Kenniscentrum wil bijdragen tot een meer ondernemende samenleving. Daarom ondersteunt Competento acties die gericht zijn op het stimuleren van de ondernemerscompetenties.

Het Kenniscentrum staat o.a. in voor het:

- Verzamelen van initiatieven, activiteiten, contacten, nieuws en informatie inzake Ondernemersvorming voor alle geïnteresseerden;
- Verspreiden van de verzamelde kennis en ervaringen;
- Mee zorgen voor de uitbouw van contacten tussen de diverse betrokkenen op het werkteerrein van Ondernemersvorming.

De organisatie van de jaarlijkse Ondernemersklassedag (vanaf 2012, voorheen Ondernemersklasseweek), een tweejaarlijkse infomarkt behoren eveneens tot de reguliere activiteiten die zich binnen het breder kader van het Actieplan Ondernemerschapsonderwijs situeren.

De algemene doelstelling van SEET (Stimulating Entrepreneurial Education and Training) is het "creëren van de basis voor een transnationaal netwerk om het valoriseren en de disseminatie van bestaande instrumenten, materialen en methodes voor de implementatie van nationaal of regionaal beleid om ondernemerschap in beroepsopleiding te stimuleren, en om de transfer van ondernemerscompetenties naar jongeren te verbeteren". Eén van de hoogtepunten in 2010 was het opzetten (in co-organisatie met SYNTRA Vlaanderen) van een transnationaal seminarie in Amsterdam met als titel "High level seminar on National Policies and Impact of Entrepreneurship Education". Verder werden er ook een 200-tal mobiliteiten gerealiseerd en diverse regionale activiteiten door de projectpartners (zijnde: Dienst Beroepsopleiding, Senter Novem (Nederland), Scierter (Spanje), Audax - Center for Entrepreneurship and Family Business (Portugal), NHO Telemark (Noorwegen), FIKNF (The Association of Icelandic Innovation- and Entrepreneurship Education Teachers) (IJsland), Welsh Assembly Government – Department of Economy & Transport) georganiseerd.

Doelgroep

<i>Doelgroep</i>	<i>Levensfase</i>	<i>Sector</i>
Jongeren, leraren en directies uit het reguliere onderwijs of al wie met opleiding en vorming begaan is.	Prestarter	Onderwijs/Vorming

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs
Bevorderen wenselijkheid om een onderneming te starten
Bevorderen haalbaarheid om een onderneming te starten

Subsidiërende instanties

Competento-website, de communicatie en coördinatie ivm de

Begunstigde & partners

UNIZO, VOKA, Dienst Beroepsopleidingen, Vlajo, Flanders DC, SYNTRA en tal van

Ondernemersklasseweek en infomarkt worden met reguliere werkingsmiddelen van SYNTRA Vlaanderen betaald.

andere aanbieders van ondernemende initiatieven in onderwijs en opleiding.

Gesubsidieerde Dienst

Timing

Budget

Opleiding / Begeleiding

Het gehele jaar door.

Middelen voor Competento zijn regulier ingebed in werkingsmiddelen SYNTRA Vlaanderen; voor SEET-netwerk: Leonardo da Vinci (2008-2010) – vanaf 2011 mee opgenomen in regulier beleid SYNTRA Vlaanderen

Meer info

www.competento.be; www.seetnetwork.eu

Te verwachten bereik

Scholen	leerlingen	leerkrachten en directies
2007 332	27.014	1.007
2008 1.020	38.383	4.814
2009 1.613	62.057	4.330
2010 1.631	63.822	4.982

Kengetal

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten

Imago ondernemerschap bij burger

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer

Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten

Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak

Oprichtingsratio

3.1.4 Leertijd van Syntra Vlaanderen

SYNTRA Vlaanderen wil een kwalitatief en specifiek vormingsaanbod waarborgen aan jongeren die een professionele loopbaan ambiëren of verder willen uitbouwen in een zelfstandige onderneming of KMO. Als draaischijf wil het agentschap instaan voor een kwaliteitsvolle kennisborging en -spreiding van de ondernemersvorming.

De leertijd is een opleidingssysteem van 'Werken en Leren'. De meeste opleidingen duren 3 jaar. 4 dagen per week leert de cursist een vak in een onderneming en 1 dag per week volgt hij een theoretische opleiding in een SYNTRA-campus.

- Algemene vorming bestaat uit boeiende actuele thema's, inclusief een vreemde taal.
- Beroepsgerichte vorming: praktische én theoretische lessen i.f.v. het gekozen beroep.

Doelgroep

Doelgroep

Jongeren vanaf 15 jaar

Levensfase

Prestarter

Sector

Onderwijs/Vorming

Beleidsprioriteit

Meer en sterker ondernemerschap

Doelstellingen beleid

Promoten ondernemende attitude onderwijs

Bevorderen van de wenselijkheid om een onderneming te starten

Bevorderen van de haalbaarheid om een onderneming te starten

Te verwachten bereik

Cursusjaar 2008-2009: 4.459 leerjongeren

Cursusjaar 2009-2010: 4.400 leerjongeren

Cursusjaar 2010-2011: beoogde stijging 1 % t.a.v. 2009-2010

Subsidiërende instantie

Syntra Vlaanderen

Begunstigde & partners

Syntra Netwerk

Gesubsidieerde

Dienst

Timing

Budget

Opleiding

Het gehele jaar door

Inbreng overheid: Financieringsjaar 2010 (cursusjaar 2008-2009):
6.891.771 euro

Financieringsjaar 2011 (cursusjaar 2009-2010): 6.424.706 euro

Kengetal

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden

Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten

Imago ondernemerschap bij burger

Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te

verkiezen t.o.v. een baan als werknemer
Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een
onderneming te starten
Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak
Oprichtingsratio
www.leertijd.be

Meer info

3.1.5 Trajecten ter promotie van een ondernemende attitude in het onderwijs

Starterschool

Omschrijving actie

Eenzijds wil het brugproject Starterschool een sensibiliserende rol vervullen; anderzijds wil het vooral een leemte invullen door studenten of (net) afgestudeerden te begeleiden en coachen bij de opstart van een eigen bedrijf.

De sensibiliserende rol bestaat eruit dat ondernemingszin en creativiteit gestimuleerd wordt bij zowel leerlingen als leerkrachten uit het ASO door hen in contact te brengen én te laten samenwerken met bedrijven. Dit gebeurt via bedrijfsbezoeken, een megabrainstorm en het tot stand brengen van regionale gesprekken tussen onderwijsinstellingen, lokale overheid en bedrijven.

De begeleidende rol bestaat eruit dat 'Starterschool' studenten en (net) afgestudeerden over heel Vlaanderen begeleidt en adviseert bij de eerste fase van een onderneming, nl. het durven starten. Een modulair opgebouwd opleidings- en begeleidingstraject wordt opgezet met inbreng van experts en mentoren uit het bedrijfsleven.

Het project moet resulteren in een aantal nieuwe creatieve ondernemingen in Vlaanderen, duurzame regionale samenwerkingen tussen onderwijs en bedrijfsleven en een positiever imago van het ondernemerschap in Vlaanderen.

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Secundair- (ASO) en hoger onderwijs

Prestarter

Onderwijs

Streefcijfers (over de 3 jaren):

- Bedrijfsbezoeken (40 per jaar): aantal leerlingen/ leerkrachten 1.000/jaar (in totaal: 3.000);
- Overlegtafels (4 per jaar): aantal deelnemers: min 20 deelnemers per overlegtafel met 50% uit onderwijs en 50% uit bedrijfsleven (in totaal: 240);
- Jaarlijkse Megabrainstorm: aantal hogeschoolstudenten en ondernemers: 150 (in totaal 450);
- Sensibilisering student-starters: aantal hogeschoolstudenten 3.000/jaar (in totaal 9.000);
- Begeleiding student-starters: aantal (ex) studenten in begeleiding 40 waarvan er 20 een bedrijf opstarten (in totaal: 120 respectievelijk 60).

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

Gesubsidieerde dienst

Timing

Budget

Agentschap Ondernemen

VOKA – Kamer van Koophandel Oost-Vlaanderen

Opleiding

1.1.2009-30.12.2011

Totaalbudget: 349.134,80 euro

Inbreng overheid: 174.567,40 euro

Meer info

www.voka.be/oost-vlaanderen/aanbod/Pages/Starterschool.aspx

Ondernemingszin scouten

Omschrijving actie

Het brugproject 'Ondernemingszin scouten' bestaat uit twee grote actielijnen:

1. De UNIZO Prijs Ondernemende School als motor voor ondernemerschap en technologie. UNIZO zal de bekendheid van haar wedstrijd voor ondernemende projecten gebruiken om nieuwe dimensies te ontwikkelen:

- Het stimuleren van technisch/technologisch ondernemen, vooral in het kleuter- en lager onderwijs.
- Het technisch ondernemen in de breedste zin van het woord centraal plaatsen in de juryring.
- Via fiches de projecten pedagogisch uitschrijven en als good practices onder de scholen verspreiden.
- Voor studenten hoger onderwijs zal ook de commercialiseerbaarheid van hun projecten gescreend worden

2. SUMMERACADEMY (hoger onderwijs)/ SUMMERSCHOOL (secundair TSO). Uit de talrijke ondernemende initiatieven in het Vlaamse onderwijs, worden per jaar maximaal 25 laatstejaarsstudenten TSO en studenten hoger onderwijs geselecteerd om deel te nemen aan een diepgaande competentieopleiding ondernemersvaardigheden gedurende 1 week tijdens de zomervakantie. Het effect van deze Summer Academies is viervoudig:

- Ondernemingsplannen worden op niveau van de student geconcretiseerd.
- Ondernemerscompetenties worden via concrete cases gestimuleerd.
- Er wordt samengewerkt in groep met gelijkgestemden en met focus op toekomstig ondernemerschap (pré-netwerking).
- De opgedane ervaring wordt in de portfolio van de student opgenomen. De lezingen en seminaries worden in boekvorm uitgegeven en aan de onderwijsinstellingen ter beschikking gesteld.

Hoger Onderwijs. Secundair onderwijs (TSO). Basisonderwijs.

Prestarter

Onderwijs

Streefcijfers (over de 3 jaren):

- De UNIZO Prijs Ondernemende School (UPOS) als motor voor ondernemerschap en technologie: Ingediende projecten:
  - UPOS 2009 : 180 dossiers;
  - UPOS 2010 : 200 dossiers;
  - UPOS 2011 : 220 dossiers;
- Pedagogische fiches: Oplage van 4500 fiches/jaar;
- Aandeel projecten hoger onderwijs (screening op commercialiseerbaarheid):
  - UPOS 2009 : 25 projecten;
  - UPOS 2010 : 30 projecten;
  - UPOS 2011 : 35 projecten;
- Betrokken ondernemers (min. 1 per project): van 180 (2009) tot 220 (2011);

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

- Training Ondernemerscompetenties laatstejaars TSO: Summer School (proefprojecten):
  - 2010 : 25 deelnemers;
  - 2011 : 25 deelnemers;
  - 2012 : 25 deelnemers;
- Training Ondernemerscompetenties finaliteitsstudenten hoger onderwijs: Summer Academy (proefprojecten)
  - 2010 : 25 deelnemers;
  - 2011 : 25 deelnemers;
  - 2012 : 25 deelnemers;
- Publicaties Summer School/Summer Academy: Oplage van 500 exemplaren/ jaar.

Subsidiërende instantie
Begunstigde & partners
Gesubsidieerde dienst
Timing
Budget

Agentschap Ondernemen
 UNIZO Vorming
 Opleiding
 1.7.2009-30.6.2012
 Totaalbudget: 501.955,86 euro
 Inbreng overheid: 250.000 euro

Meer info

www.ondernemendeschool.be/upos.jsp
www.ondernemendeschool.be/viewobj.jsp?id=443020

CORE

Omschrijving actie

Leren ondernemen kan alleen door het zelf te doen. En duurzaam met energie omgaan is geen optie: het is een must.

Dit zijn de credo's waarmee het project CORE studenten wil aanmoedigen om samen met een nieuw op te richten coöperatieve vereniging te werken aan projecten over rationeel energiegebruik . Coöperatief ondernemen is immers de aangewezen vorm van ondernemen in de groene economie van vandaag en morgen. Studenten moeten daarom ook de technische bagage meekrijgen die voor productie, opslag, beheer en toepassing van duurzame energie nodig is.

Opdat ook jongeren in een vroeg stadium bewust worden van de energieproblematiek en goesting krijgen om te ondernemen, betreft dit project de leerlingen van het secundair - en basisonderwijs via leercoöperatieven actief bij de reële opdrachten van de studenten.

Tenslotte engageren de partners zich om dit coöperatief project uit te dragen naar het ruime publiek zodat we allen samen impact kunnen hebben op de maatschappij.

Doelgroep

Hoger onderwijs, secundair onderwijs (ASO + TSO + BSO + KSO) en basisonderwijs.

Levensfase

Prestarter.

Sector

Onderwijs.

Te verwachten bereik

Streefcijfers (over 32 maanden):

- Een kern van 10 tot 15 studenten in de bachelor en master in industriële wetenschappen die in het project stappen (spillover naar de andere laatstejaarsstudenten van GROEP T: 300-tal jaarlijks) en hun docenten;
- 60-tal studenten lerarenopleiding/jaar en hun

**Subsidiërende instantie
Begunstigde & partners**

**Gesubsidieerde dienst
Timing
Budget**

Meer info

docenten;
➤ 80-tal leerlingen van het secundair onderwijs (en in beperkte mate ook van het lager onderwijs) telkens met hun leerkrachten via minimum 4 leercoöperaties;
➤ 5 onderwijsinstellingen;
➤ 4 ondernemingen.
Agentschap Ondernemen
RVO Society vzw i.s.m. Groep T Internationale Hogeschool Leuven, Ecopower cvba, Imec vzw, Futureproofed bvba
Opleiding
1.1.2011-31.8.2013
Totaalbudget: 250.007,58 euro.
Inbreng overheid: 199.999,58 euro.
www.rvo-society.be

**Demotica
Omschrijving actie**

DEMOTICA is een brugproject waarin leerlingen uit het secundair onderwijs “ondernemers” worden en bedrijven uit de regio hun “klant”.

In het kader van hun geïntegreerde proef ontwerpen en realiseren de laatstejaars in dit project een didactische opstelling op vraag van bedrijven uit hun regio. Naderhand zullen deze opstellingen ingezet worden om stagiairs en werknemers praktisch op te leiden.

Tijdens het project maken leerlingen met de ondersteuning van externe experts en eigen docenten kennis met alle aspecten van het ondernemen. Ze schrijven een eigen businessplan, gaan op zoek naar opdrachten, maken offertes, overleggen met het bedrijf, realiseren hun eigen ontwerp en maken na afleveren van het eindproduct hun factuur op.

Een uitdaging waarbij de in de school verworven kennis omgezet wordt naar de praktijk en het werkveld.

Om dit proces tot een goed einde te brengen gooien de leerlingen alles in de strijd. Vakkennis, creativiteit, klantgericht denken en proactiviteit vormen de sleutel tot succes.

De projectaanpak en “lessons learned” worden bovendien vertaald naar een handleiding voor toekomstige initiatiefnemers.

**Doelgroep
Levensfase
Sector
Te verwachten bereik**

Secundair onderwijs (BSO + TSO).
Prestarter.
Onderwijs.
Streefcijfers (over 3 jaar):
➤ Bereik van 420 leerlingen met de theoretische lessen bedrijfsbeheer;
➤ 63 leerlingen worden zelf ondernemer en bieden antwoord op een bedrijfsopdracht;
➤ 21 docenten bedrijfsbeheer;
➤ 42 praktijkleerkrachten/praktijkdocenten;
➤ Lessen door 18 gastdocenten;

- 18 à 21 opleidings/HR-verantwoordelijken uit het bedrijfsleven;
- 21 technische experts uit het bedrijfsleven;
- 2 scholen (in het samenwerkingsverband) + 21 samenwerkingen met evenveel scholen = 23 scholen;
- 21 didactische opstellingen voor bedrijfstrainingen;
- 24 ondernemingen;
- Verdeling/verspreiding van 150 draaiboeken voor verderzetting van het project;
- Tour voor scholen die deelnamen aan het project: 36 klassen.

***Subsidiërende instantie
Begunstigde & partners***

Agentschap Ondernemen.

VION vzw i.s.m. VTI Waregem, Vrije Technische Scholen Sint-Niklaas, Friesland Campina Belgium NV, Regionaal Technologisch Centrum Oost-Vlaanderen

Gesubsidieerde dienst

Opleiding

Timing

1.1.2011-31.12.2013

Budget

Totaalbudget: 257.085,28 euro.

Inbreng overheid: 183.510,28 euro.

Meer info

www.vion.be

Bijlage 3: 3.1.6 Initiatieven ter stimulering van (hoog)technologisch ondernemen

EDUFIKS

Omschrijving actie

De basisdoelen van het brugproject Edufiks zijn o.a. het inzetten van nieuwe technologieën in lagere scholen en het uitbouwen van een onafhankelijk advies- en onderzoekscentrum rond nieuwe technologieën voor het lager onderwijs (EduTools). Dit centrum moet een plaats worden waar scholen, leerkrachten maar vooral leerlingen voordeel uit halen.

Gedurende drie jaar vormt zich een netwerk van twaalf innovatieve basisscholen. De leerlingen van deze innovatorscholen testen de allernieuwste technologieën uit, onderzoeken deze en verzamelen hierover informatie. Zij proberen op hun beurt de leerlingen van een 60-tal partnerscholen warm te maken om deze nieuwe technologieën ook te gaan gebruiken (daartoe stellen ze een ondernemingsplan op en stellen ze een ontdekkoffer samen) en leren hen op een didactisch verantwoorde manier met deze nieuwe media omgaan en laten ze door hen verder uittesten. Elk semester wordt een nieuwe technologie ingezet. In 2009 waren dat achtereenvolgens de smartpen en de iPod.

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Lager onderwijs

Prestarter

Onderwijs

Streefcijfers (over de 3 jaren):

- 12 innovatorscholen;
- 36 innovatorleerkrachten;
- 540 à 700 innovatorleerlingen;
- 60 partnerscholen;
- 100 leerkrachten in de partnerscholen;
- 2000 leerlingen in de partnerscholen;
- Totaal: 72 scholen – 136 leerkrachten – 2.540 à 2700 leerlingen.
- Tevredenheidspercentage leerlingen ná deelproject 1: 6,3 op 7, of 90%.

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

Gesubsidieerde dienst

Timing

Budget

Agentschap Ondernemen

Educentrum vzw

Opleiding

1.1.2009-31.12.2011

Totaalbudget: 344.400,00 euro

Inbreng overheid: 172.200,00 euro

www.edufiks.be

Meer info

LOKEL

Omschrijving actie

Het brugproject 'LoKel' wil zowel studenten hoger onderwijs als kleuters en leerlingen lager onderwijs nieuwsgierig maken naar de processen achter ondernemerschap; meer specifiek

de logistieke processen.

Door gebruik te maken van creativiteit, durf en zelfstandig werk werken studenten uit de bachelors 'bedrijfsmanagement' en 'lerarenopleiding' leermaterialen uit voor leerlingen uit het basisonderwijs.

Kennis rond logistieke processen wordt getransfereerd van het bedrijf naar de studenten die op hun beurt deze kennis rond ondernemen valoriseren bij leerlingen, en meerbepaald in de vorm van een educatief simulatiespel rond het opstarten van bedrijven en het volgen van een logistiek proces.

Door leeractiviteiten als 'uitzoeken welke weg het blad papier heeft afgelegd vooraleer een kleuter of leerling er kan op schilderen' stimuleert dit project de nieuwsgierigheid en het ondernemend gedrag bij kleuters en leerlingen lager onderwijs.

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Alle onderwijsniveaus

Prestarter

Onderwijs

Streefcijfers (over de 3 jaren):

- Aantal betrokken scholen: 1;
- Aantal betrokken bedrijven: 2;
- Studenten Logistiek Management : 110;
- Studenten Lerarenopleiding kleuter en lager onderwijs : 210;
- Kleuters en leerlingen van het lager onderwijs : 4.450;
- Totaal : 4.770

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

Gesubsidieerde dienst

Timing

Budget

Agentschap Ondernemen

KATHO

Opleiding

1.1.2009-1.1.2012

Totaalbudget: 480.760 euro.

Inbreng overheid: 240.380 euro.

Meer info

www.LoKel.be

Fata Morgana

Omschrijving actie

Dit project is een uitdaging voor de leerlingen van het basisonderwijs om binnen hun school een miniatuur dorp te bouwen. Een miniatuurdorp dat qua structuur, materialen, vormgeving en functioneren zo echt mogelijk is.

Om die uitdaging aan te gaan moeten ze de opdracht goed analyseren, verdelen onder elkaar, verschillende technologische problemen trachten op te lossen op zoek gaan naar mensen die hen kunnen helpen. Een eerste helpende hand komt van de leerkrachten. Maar ook zij hebben steun nodig en kunnen die gaan zoeken in de lokale gemeenschap.

Ouders maar ook lokale bedrijven hebben een schat aan kennis en vaardigheden waarmee ze de kinderen op weg

kunnen helpen. Kortom, de uitdaging is van die aard dat de kinderen zich heel ondernemend moeten opstellen willen ze van hun dorp een meesterstuk maken. Als klap op de vuurpijl ensceneren ze in hun dorp een verhaal dat ze ook opnemen en via het web tonen aan anderen.

Om dit uitdagende project volledig te concipiëren en te ondersteunen hebben drie partners een samenwerking opgezet: ECEGO (K.U. Leuven) het expertisecentrum op vlak van competentiegericht onderwijs, RVO-Society bekend van talrijke educatieve projecten over technologie en IMEC, het Vlaams-internationaal speerpunt van Innovatie. Samen staan ze paraat om de kinderen technologisch te laten ondernemen, en om hun leerkrachten daarbij ter zijde te staan.

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Lager Onderwijs

Prestarter

Onderwijs

Streefcijfers:

- Aantal deelnemende leerlingen: 8000;
- Aantal gerealiseerde dorpen: 65;
- Aantal leerkrachten: 400;
- Aantal ondernemingen: 200;
- Aantal (groot)ouders of andere volwassenen die een rolmodel willen zijn om hun beroep beter bekend te maken: 50.

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

Gesubsidieerde dienst

Timing

Budget

Agentschap Ondernemen

RVO Society i.s.m. ECEGO (K.U. Leuven) en IMEC

Opleiding

1.1.2009-1.12.2011

Totaalbudget: 504.204 euro.

Inbreng overheid: 247.584 euro

www.rvo-society.be/onderwijs/projecten/basisonderwijs/dorp-op-school

Meer info

Kwantum Spin-Off

Omschrijving actie

Het project richt zich tot leerlingen van de laatste graad secundair onderwijs en wil hen:

- (a) in contact brengen met fundamenteel onderzoek in kwantum- en nanofysica;
- (b) tonen hoe deze fundamentele research tot toepassingen in de hightech industrie leidt;
- (c) meenemen in een (begeleid) valorisatietraject dat naar hightech ondernemen leidt.

Hoe?

(a) Spin-up-dag op IMEC

In IMEC worden de leerlingen ondergedompeld in één van de grootste onderzoeksinstituten ter wereld. Op deze plek worden ze geïntroduceerd in de basisprincipes van de kwantumfysica die tot zoveel concrete toepassingen blijken te leiden. Een aantal hightech bedrijven (IBM, Xenics, Skyscan) tonen vervolgens hoe resultaten van fundamenteel onderzoek in hun bedrijf gevaloriseerd konden worden.

De leerlingen worden dan - via een template en een typevoorbeeld - op weg gezet naar een kwantum spin-off valorisatietraject waarin ze zelf, onder begeleiding van de deelnemende bedrijven en onderzoeksinstituten, een technisch en een businessplan voor een onderzoeksresultaat uitwerken. Een groep leerlingen kiest voor een bepaald onderzoeksresultaat (neergelegd in een echt bestaand en vrij beschikbaar patent) waarvoor ze de valorisatie-uitdaging aangaat. De valorisatie wordt ontwikkeld in typisch 10 weken.

(b) Spin-Off valorisatietraject in een bedrijf en/of een onderzoeksgroep.

De klas vormt een interdisciplinair technisch en business team dat aan de slag gaat zoals in een echt hightech bedrijf. De teams worden begeleid door:

- onderzoekers en businessmensen van het hightech bedrijf en/of de onderzoeksgroep.
- de leerkrachten van de betrokken klas (fysica, economie, wiskunde,...)

De scholen die instappen in dit project gebruiken de vrije seminarieruimte van de 3de graad als onderwijstijd voor dit project.

(c) Spin-Off-dag op de campus van IBM België/Luxemburg

De klassen stellen hun ontwikkelde (technische en business) modellen voor. Een vakjury van experts zal hier de best ontwikkelde valorisatietrajecten honoreren met een Kwantum Spin-Off prijs. De laureaten mogen hun latere bachelor- of masterthesis maken in samenwerking met het betrokken bedrijf of instelling die het laureaatschap uitreikte.

Hoger onderwijs. Secundair onderwijs.

Prestarter.

Onderwijs.

Streefcijfers (over 32 maanden):

- Aantal leerlingen dat deelneemt aan de 4 Open klasdagen (2 Kwantum-Spin-Up-dagen en 2 Kwantum-Spin-Off-dagen): 100 (jaar 1) + 200 (jaar 2) = 300;
- Aantal leerkrachten dat opstartsessie volgt om kennis te nemen van het bestaan van het project en van het te volgen traject: min 60, streefcijfer 80 à 100;
- Aantal leerkrachten dat de didactische pakketten, die na de borgingsfase ter beschikking worden gesteld van de scholen, opvraagt en gebruikt: min 25, streefcijfer 30;
- Didactische ontsluiting van de kwantumtheorie en de relevantie ervan voor hoogtechnologische innovatie en ondernemen: Zelfevaluatieformulier voor leerlingen en leerkrachten op de Kwantum-Spin-Up-dag: min 60%, streefcijfer 70%;
- De leerlingen begrijpen hoe een patent vorm krijgt (Cf. stappenplan): Zelfevaluatieformulier voor leerlingen en leerkrachten op de Kwantum-Spin-Up-dag: min 60%, streefcijfer 70%;

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

- De leerlingen zien in hoe voor een patent een technologische toepassing mogelijk is: Zelfevaluatieformulier voor leerlingen en leerkrachten op de Kwantum-Spin-Up-dag: min 60%, streefcijfer 70%;
- De leergroepen kunnen een technologisch model opstellen: Vakjury scoort de verschillende inzendingen in het kader van de Kwantum-Spin-Of-Award met sterren: min 3, max 5 sterren;
- De leergroepen kunnen een businessplan opstellen: Vakjury scoort de verschillende inzendingen in het kader van de Kwantum-Spin-Of-Award met sterren: min 3, max 5 sterren;
- Zin voor ondernemen en valoriseren in de hoogtechnologische sector stimuleren: Eindevaluatie (zelfevaluatie door alle deelnemers) op de Kwantum-Spin-Off-dag: min 60%, streefcijfer 70%;
- 17 onderwijsinstellingen;
- 4 ondernemingen.

**Subsidiërende instantie
Begunstigde & partners**

**Gesubsidieerde dienst
Timing
Budget**

Meer info

Agentschap Ondernemen.
Katholieke Hogeschool Limburg i.s.m. Universiteit Antwerpen,
IBM bvba, SkyScan NV, Xenics NV, Imec vzw
Opleiding
1.1.2011-31.8.2013
Totaalbudget: 154.902,53 euro.
Inbreng overheid: 122.902,53 euro.
www.khlim.be

**MyMachine
Omschrijving actie**

MyMachine staat voor creativiteit, samenwerking en ondernemerschap.

Men vraagt aan kinderen in kleuter en lagere scholen welke 'droommachine' ze zelf het liefst zouden willen bouwen (IDEE). Deze ideeën worden verder uitgewerkt door ingenieursstudenten, industrieel productontwerpers, digital designers en digital arts & entertainment (interactieve 3D) studenten (ONTWERP), om deze 'machines' tenslotte door leerlingen uit het technisch secundair onderwijs te laten bouwen (PRODUCT).

Voor de gecreëerde producten worden communicatie- en marketingcampagnes alsook businessplannen opgesteld, in partnerschap tussen lager onderwijskinderen, leerlingen uit verschillende types middelbaar onderwijsinstellingen (ASO, KSO, TSO enz.) en hoger onderwijsstudenten (marketing, communicatie, journalistiek, lerarenopleiding, productdesigners, digital designers, digital arts- and entertainment designers enz.).

Men stelt hierbij creativiteit centraal binnen het (technologisch) ondernemen en voorziet samenwerking met de industrie op de verschillende onderwijsniveaus van kleuteronderwijs, lager onderwijs, middelbaar onderwijs en hoger onderwijs.

MyMachine wil hiermee een antwoord bieden op de maatschappelijke noden rond creativiteit, open innovatie, knelpuntberoepen van technologisch geschoolde mensen, samenwerking van alle onderwijsniveaus, beeldvorming van het technologisch georiënteerd onderwijs en het belang van ondernemerschap.

Doelgroep

Hoger onderwijs. Secundair onderwijs (ASO, TSO, BSO, KSO). Basisonderwijs.

Levensfase

Prestarter.

Sector

Onderwijs.

Te verwachten bereik

Streefcijfers (over 20 maanden):

- 1.000 betrokken leerlingen en studenten (500 per cyclus);
- 41 onderwijsinstellingen (20 scholen per cyclus + HOWEST);
- 32 ondernemingen;
- Aantal creatieve ideeën voor MyMachines vanuit lager onderwijs: $300 + 300 = 600$;
- Aantal uitgewerkte concepten van MyMachine door hoger onderwijs: $40 + 40 = 80$;
- Aantal gematerialiseerde MyMachines door middelbaar onderwijs: $10 + 10 = 20$;
- Aantal Work-in-Progress tentoonstellingen: $1 + 1 = 2$;
- Aantal tentoonstellingen van MyMachines: $1 + 1 = 2$;
- Gerealiseerde marketing- en businessplannen: $10 + 10 = 20$;
- Website: aantal gerealiseerd: 1;
- MyMachine ontwikkelingskit: aantal gerealiseerd: 1;
- Aantal persvermeldingen: $10 + 10 = 20$;
- Concept voor online acces module voor MyMachine: aantal gerealiseerd: 1;
- Concept van businessmodel om MyMachine na dit brugproject verder te kunnen zetten: aantal gerealiseerd: 1;
- Concept om longitudinaal onderzoek te kunnen realiseren: aantal gerealiseerd: 1.

**Subsidiërende instantie
Begunstigde & partners**

Agentschap Ondernemen.
HOWEST i.s.m. Koning Boudewijnstichting/Streekfonds West-Vlaanderen, Intercommunale Leiedal.

Gesubsidieerde dienst

Opleiding.

Timing

1.2.2011-30.9.2012.

Budget

Totaalbudget: 270.000,00 euro.

Inbreng overheid: 200.000,00 euro.

Meer info

www.mymachine.be

Bijlage 4: 3.1.7 Initiatieven die de afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt bevorderen / studiekeuzeprojecten

LUCHTBRUG

Omschrijving actie

Logistiek en luchthaven kampen met een groeiende arbeidsbehoefte. Een van de oorzaken is het ontbreken van een goede afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Op dit moment zijn er niet alleen weinig opleidingen in de logistiek; ook weinig leerlingen of studenten kiezen voor deze opleidingen of een job op de luchthaven doordat de sector alsook de opleidingen in het BSO/TSO nagenoeg onbekend zijn of kampen met een negatief imago. Tenslotte blijkt dat de bestaande opleidingen ontoereikend zijn. Een andere oorzaak voor de krapte op de luchthavenarbeidsmarkt is een beperkte interregionale mobiliteit waardoor maar weinig Brusselse jongeren kiezen voor een job in de logistiek en op de luchthaven of een opleiding die toeleidt naar deze sector.

Het brugproject Luchtbrug wil aan bovenstaande problemen verhelpen door het op touw zetten van 5 gerichte acties (stages-werkplekieren-jobschaduw, doedagen in de logistiek, vakspecifieke ondersteuning, uitbreiding bestaande rondleidingsmogelijkheden, ondernemers informeren ouders) naar leerlingen/studenten van alle leeftijden, leerkrachten/docenten en ouders.

Doelgroep
Levensfase
Sector

Alle onderwijsniveaus
Prestarter
Onderwijs

Te verwachten bereik

Streefcijfers (over de 3 jaren):

- Aantal betrokken instanties bij indiening: 13 (7 scholen, 1 onderneming, 1 intermediaire belangenorganisatie, RTC Vlaams-Brabant, RESOC Halle-Vilvoorde, Sociaal Fonds voor Transport en Logistiek en Centre de référence Transport & Logistique Iris TL);
- Doelstelling:
  - 15 scholen (waarvan minstens 5 Brusselse);
  - 11 bedrijven;
- Aantal betrokken personen (voor de 5 acties samen):
  - Leerlingen 1.020;
  - Leerkrachten en docenten: 120;
  - Ouders: 200;
- Aantal stageplaatsen/gelegenheden voor jobschaduw of werkplekieren:
  - voor leerlingen/studenten: 50;
  - voor leerkrachten/docenten: 25;
- Aantal doedagen: 25;
- Aantal rondleidingen: 50;
- Minstens 10 gastsprekers of praktische cursussen.

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners
Gesubsidieerde dienst
Timing
Budget

Voka – Kamer van Koophandel Halle-Vilvoorde
Opleiding
1.9.2009-31.8.2012
Totaalbudget: 382.577,54 euro
Inbreng overheid: 191.288,77 euro
www.voka.be/halle-vilvoorde/Pages/search.aspx?k=luchtbrug&cs=This%20Site&u=http://www.voka.be/halle-vilvoorde

Meer info

BouWonder
Omschrijving actie

Om meer instroom van werkkrachten te krijgen wil de sector Bouw zich positief bij de leerlingen en studenten in de kijker stellen.

Concreet gaat de Confederatie Bouw in samenwerking met Katholieke Hogeschool Sint-Lieven hiertoe een sectorgerichte bouwdag organiseren tijdens de wetenschapsweek in deze Hogeschool. De kleuters, basis (5e en 6e) en middelbaar (ASO en TSO (5e en 6e) zullen - elk op hun niveau - de kans krijgen om de sector op een interactieve manier te leren kennen.

Aansluitend organiseert men ook voor deze doelgroep een bezoek aan de 'Open Wervendag'. Daarnaast zullen de leerlingen ook via 3 sectordocumentaires kunnen zien hoe de sector vandaag werkt, welke technieken er bestaan en hoe een aantal zaken technisch gemonteerd worden. Zo krijgen zij een beter beeld welke jobs zij binnen de sector kunnen uitoefenen en wordt vakmanschap geherwaardeerd.

Omdat ondernemers al tevreden zijn met de huidige technische scholing van hoger opgeleide profielen maar toch een tekort ervaren op vlak van ondernemingsvaardigheden is het de bedoeling om die vaardigheden te gaan integreren in de opleiding Bachelor Bouw. Een lerend netwerk waarbij ondernemers een actieve rol spelen kan hier toe bijdragen.

Verder wil de Confederatie ook zicht krijgen op de in- en uitstroom van de hoger opgeleiden in de sector. Hiertoe zal zij een kleinschalige studie voeren op niveau van de Campus Aalst.

Doelgroep
Levensfase
Sector
Te verwachten bereik

Alle onderwijsniveaus
Prestarter
Onderwijs
Streefcijfers (over de 3 jaren):

- Actie 1: lerend netwerk studenten en zaakvoerders: 360 studenten;
- Actie 2 a: Bouwdag: sensibilisatie via leerkrachten: potentieel bereik van 65.966 leerlingen;
- Actie 2 b: Open Wervendag: sensibilisatie via leerkrachten: potentieel bereik van 231.606 leerlingen (46928 kleuters, 87131 lager en 97547 secundair);
- Actie 3: Sectordocumentaires: via de leerkrachten

- potentieel bereik van 51.961 leerlingen;
- Actie 4: studie bij hoger opgeleiden = totaal potentieel van 360 studenten.

Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen
Begunstigde & partners	Confederatie Bouw Oost-Vlaanderen
Gesubsidieerde dienst	Opleiding
Timing	1.1.2009-31.12.2011
Budget	Totaalbudget: 463.013,83 euro. Inbreng overheid: 231.506,91 euro.
Meer info	www.confederatiebouw.be/grp/BouWonder.nl.asp

Knap in ondernemerschap 2

Omschrijving actie	Unizo-Vorming zal met Knap in ondernemerschap provinciale onderwijsacties realiseren met de klemtoon op ondernemerschap in de technologische en technische sector. Doelstellingen van dit project zijn het verbeteren van het imago van de ondernemer, het stimuleren van competenties van jongeren naar ondernemerschap toe en het meten van het effect inzake ondernemingszin.
Doelgroep	Technisch secundair onderwijs / Beroepssecundair onderwijs / Algemeen secundair onderwijs en leerkrachten
Levensfase	Prestarter
Sector	Onderwijs
Te verwachten bereik	Aantal bereikte actoren met acties ter stimulering van ondernemingszin/vaardigheden: 48560 Aantal personen die ook effectief een ondernemingsactiviteit opstarten: 5
Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)
Begunstigde & partners	UNIZO - VORMING
Gesubsidieerde dienst	Opleiding
Timing	01/01/2011 - 31/12/2012
Budget	Totaal budget: 972.539,00 EUR Europese steun: 388.930,00 EUR Steun van de Vlaamse minister van Economie: 367.441,62 EUR
Meer info	www.efro.be

Internationaal Jaar van de Chemie

Omschrijving actie Twee internationale organisaties, namelijk IUPAC (the International Union of Pure and Applied Chemistry) en UNESCO (the United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization), willen in 2011 het belang van de chemie voor de samenleving benadrukken. Thema voor dit bijzondere jaar is: 'Chemie – ons leven, onze toekomst'.

Gedurende 2011 zullen ook in België tal van acties op touw worden gezet waarbij vooral de focus op de jongeren zal liggen. Het is de bedoeling de jongeren te overtuigen dat zij ook kunnen bijdragen tot een duurzame ontwikkeling. De acties omvatten het verschaffen van informatie over wetenschap en chemie, het stimuleren van het ondernemerschap en de creativiteit bij jongeren tussen 10 tot 18 jaar.

Het grote publiek zal duidelijk worden gemaakt welke inspanningen de chemische sector heeft geleverd (zal leveren) i.v.m. duurzame ontwikkeling.

Er werd een actieplan opgezet om de doelstellingen te bereiken:

- Week van de Chemie van 28 februari tot 6 maart 2011
- Opendeurdagen van de sector op 21 en 22 mei 2011
- Presentatie 2de duurzaamheidsrapport op 25 oktober 2011
- Event Essenscia Vlaanderen op 24 november 2011.

Doelgroep	Onderwijs: jongeren tussen de 10 en 18 jaar; het grote publiek.
Levensfase	Algemeen
Sector	Algemeen
Te verwachten bereik	- Week van de Chemie: 1.000 leerlingen - Opendeur weekend: 30 bedrijven en 30.000 bezoekers; - Presentatie 2de duurzaamheidsrapport:150 deelnemers; - Event Essenscia Vlaanderen: 200 deelnemers
Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen
Begunstigde & partners	VZW ESSENSCIA
Gesubsidieerde dienst	Sensibilisering
Timing	Heel 2011
Budget	Totaal: 255.000 euro – subsidie van 100.000 euro
Meer info	www.essenscia.be

SOLAR TEAM IV 2010-2012

Omschrijving actie

Het betreft hier een project van een team van 15 Groep T studenten. Deze studenten ontwerpen en bouwen een wagen aangedreven op zonne-energie om later te kunnen deelnemen aan de World Solar Challenge 2011 in Australië. Men organiseert daarnaast ook een technologiewedstrijd voor jongeren uit het middelbaar onderwijs, een samenwerkingsverband met industriële partners en netwerkvonden en neemt men deel aan beurzen. Doelstelling is het ondernemerschap en creativiteit bij de jongeren te stimuleren.

Doelgroep	Middelbaar en hoger onderwijs
Levensfase	Algemeen
Sector	Onderwijs
Te verwachten bereik	Niet te bepalen
Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen
Begunstigde & partners	VZW SOLAR TEAM
Gesubsidieerde dienst	Opleiding, informatie en begeleiding
Timing	2011-2012
Budget	Totaal: 359.600 euro; subsidie van 50.000 euro

Meer info

www.solarteam.be

Bijlage 5: 3.1.8 Initiatieven ter stimulering van creatief ondernemen in het onderwijs

CreaLab

Omschrijving actie

Ondernemingen (zeker kleine bedrijven) zijn zich om diverse redenen onvoldoende bewust van het potentieel van creativiteits sessies. Een professionele aanpak van creativiteit en innovatie vormt nochtans een absolute noodzaak om te overleven in onze geglobaliseerde kenniseconomie. Studenten zijn creatief maar hun creativiteit stroomt onvoldoende door naar de bedrijven. Bovendien zijn studenten weinig ondernemend.

Het brugproject CreaLab komt aan deze problematiek tegemoet door beide groepen - onder leiding van een deskundige facilitator én op maat van individuele bedrijven - tijdens een creativiteits sessie samen te brengen in een CreaLab. Er is ook voorzien in verdere opvolging zodat beide doelgroepen gestimuleerd worden om de gegenereerde ideeën in resultaten om te zetten. Het concept bestaat erin dat een specifieke doelgroep van ondernemingen en studenten hoger onderwijs samen een creativiteits stimulerend en ondernemerschap bevorderend traject doorlopen. In dit pilootproject wordt bijzondere aandacht besteed aan de voorbeeldfunctie en het uitdragen van de aanpak en resultaten.

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Hoger Onderwijs

Prestarter/starter/algemeen

Onderwijs

Streefcijfers (over de 2,5 jaren):

boekingen CreaLab: 175

bedrijfsaanvragen infopakket: 1000

bedrijfsmensen aanwezig op infosessies: 480

bedrijfsmensen aanwezig op brainstormsessies met studenten: 650

vervolgsessies (zie opvolging): 30

opgezette on-line workspaces voor verdere opvolging tussen studenten en bedrijven: 60

studenten die infopakket rond creativiteit opvroegen: 2000;

studenten aanwezig op brainstormsessies met bedrijven: 750

docenten aanwezig op kick-off evenement: 100

Totaal aantal docenten aanwezig verspreid over 4 infosessies: 240

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

Gesubsidieerde dienst

Timing

Budget

Agentschap Ondernemen

Innovatiecentrum West-Vlaanderen

Opleiding

1.2.2009-31.7.2011

Totaalbudget: 519.347,50 euro

Inbreng overheid: 246.548,75 euro

Meer info

www.crealab.be

Bijlage 6: 3.1.9 Initiatieven ter promotie van een ondernemende attitude met nadruk op businessplanning

BeCommInn Hands-On

Omschrijving actie

Het brugproject 'BeCommInn Hands-On' stimuleert via een realistische businessgame ondernemingszin bij laatstejaarsstudenten accountancy-fiscaliteit en zet hen aan tot ondernemerschap. In groepjes van 10 à 15 studenten maken zij de financiële afdeling uit van een fictief bedrijf. Zij begeleiden hierbij de onderneming van bij de oprichting (opstellen statuten) tot aan de eerste jaarvergadering van aandeelhouders waar zij hun resultaten moeten presenteren en waar een winnaar zal worden aangeduid door een professionele jury. Het project laat de studenten samenwerken en confronteert hen met een oneindige reeks van praktische overwegingen die een werkelijke bedrijfsvoering met zich meebrengt. Zij zullen dus over de vakgebieden heen hun kennis moeten verzamelen en zo in staat zijn de btw-verplichtingen, loonadministratie, edm na te komen. Bij dit project werd een specifieke opdracht voorzien waarbij een klant van de onderneming vraagt of ze een businessplan kunnen uitwerken van een zelf te bepalen idee dat het technologisch ondernemen in het lager- en kleuteronderwijs moet bevorderen. Dit businessplan maakt deel uit van de opdracht en naast de winnaar van het 'administratieve' spel wordt er tevens een winnaar aangeduid van het beste businessplan

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

Gesubsidieerde dienst

Timing

Budget

Meer info

Hoger onderwijs (accountancy-fiscaliteit)

Prestarter

Onderwijs

Streefcijfers (over de 3 jaren):

➤ 1.500 studenten

Agentschap Ondernemen

Handson & Partners cvba

Opleiding

1.7.2008-30.6.2011

Totaalbudget: 513.160 euro

Inbreng overheid: 250.000 euro

www.von-online.be/project/becomminn-hands

BREED

Omschrijving actie

BREED staat voor BRidging Entrepreneurship, Education and Design.

BREED creëert een brug tussen ondernemerschap, onderwijs en design. Hiertoe wordt de aanpak voor het projectwerk rond business plan ontwikkeling voor management- en designstudenten grondig hervormd.

Het doel is om te komen tot echt valoriseerbare business

ideeën en een positieve leerervaring te creëren tav ondernemerschap.

Managementstudenten werken daarom voortaan nauw samen met designers en op geselecteerde ideeën. De ideeën worden daarbij extern gezocht via een open oproep. Studenten, universiteiten, bedrijven of creatieve individuen kunnen projectvoorstellen indienen waarop zij samen met de multidisciplinaire teams gaan werken.

Alle interacties worden ondersteund via een nieuwe online community. Dit co-creatie platform regelt alle communicatie en interactie en zorgt ook voor visibiliteit naar mogelijke klanten, partners en investeerders.

Naderhand zullen zowel het online platform als de bekomen best practices ter beschikking gesteld worden van andere instellingen die managementopleiding aanbieden.

Doelgroep
Levensfase
Sector
Te verwachten bereik

Hoger onderwijs

Prestarter

Onderwijs

Streefcijfer (over 2 jaar):

- De Masterstudenten en MBA-studenten op Vlerick Leuven Gent Management School: 500 potentiële studenten per jaar, of 1.000 over de projectperiode;
- Minimum 50 tot 80 ondernemersprojecten per jaar, of 100 à 160 over de projectperiode;
- 8 onderwijsinstellingen (VLERICK + 7 onderwijsinstellingen met 'Design' afstudeerrichting);
- 4 ondernemingen (in het samenwerkingsverband);
- Designers: In totaal potentieel van 4000 designers;
- Design studenten: in totaal potentieel 1000-2000 laatstejaarsstudenten in Vlaanderen;
- Stijging van de realisatie van bedrijfsplannen geschreven door studenten: % gebruikte business plannen: 3 tot 6 maal meer dan in 2008-2009;
- Het vormen van zoveel mogelijk multidisciplinaire teams dat werkelijk het traject doorloopt: % teams met niet managementstudenten in het team: minimum 40 % tot 50% van het totaal in fase III;
- Het aantrekken van externe ondernemingsprojecten: % externe projecten: 40 tot 60% van het totaal in fase III.

Subsidiërende instantie
Begunstigde & partners

Agentschap Ondernemen.

Vlerick Leuven Gent Management School i.s.m. woowoos nv, SASU Consult bvba, Sirris CDG, Voka-Kamer van Koophandel West-Vlaanderen

Gesubsidieerde dienst

Opleiding

Timing

1.10.2010-30.9.2012

Budget

Totaalbudget: 248.875,20 euro.

Inbreng overheid: 181.375,20 euro.

Meer info

www.vlerick.be

Bijlage 7: 3.1.10 Initiatieven ter stimulering van ‘Open en vernieuwend ondernemen’, via de kennisvalorisatie van afstudeerwerken

Opinno

Omschrijving actie

Wetenschappelijk georiënteerde studenten hebben vaak geen uitgesproken interesse voor ondernemen, ze ervaren dit als te beperkend voor wetenschappelijk onderzoek, wat meestal hun eerste en belangrijkste drijfveer is om een wetenschappelijke richting te kiezen. Ondernemen staat ver van hun bed en ‘onbekend maakt onbemind’. Nochtans zouden deze jongeren en de maatschappij veel baat hebben bij een actievere kennisverspreiding van ondernemen. Studenten die afstuderen in de levenswetenschappen kunnen immers terecht in 3 van de 6 speerpunt domeinen geïdentificeerd door de Vlaamse overheid voor innovatie: (1) ICT in de gezondheidszorg, (2) voeding en gezondheid, (3) energie en milieu. Met de juiste ondernemerszin, kunnen technologisch geschoolde wetenschapper-ondernemers een belangrijke rol spelen in het verder uitbouwen van de Vlaamse kenniseconomie.

Het OPINNO-project is een samenwerkingsverband tussen de Vlaamse universiteiten en de overkoepelende vertegenwoordiger van de life sciences bedrijven in Vlaanderen, FlandersBio. Samen zetten ze hun schouders onder een praktijkgerichte en vernieuwende aanpak om ondernemerschap te stimuleren bij studenten. Het project steunt op 4 pijlers:

- (1) Focus op life sciences; studenten levenswetenschappen in contact brengen met ondernemerschap, in hun eigen interessedomein, en door ondernemers uit life sciences bedrijven die vanuit hun eigen praktijk hun business model, O&O in een economische finaliteit, belang van intellectuele eigendom, enz toelichten;
- 2) Opleiding door wetenschapper-ondernemers; wetenschappers die de stap naar het ondernemen hebben gezet, doceren en getuigen over hun eigen ervaring, onderneming en zoektocht;
- (3) Valorisatie van eigen kennis: studenten integreren in een sterk bedrijfennetwerk door hen in te schakelen in bestaande netwerkactiviteiten tussen bedrijven gefaciliteerd door FlandersBio en het creëren van stageplaatsen;
- (4) Sociale interacties met ondernemers; begeleiding door en interactie met wetenschapper-ondernemers via informele contacten (BioBizz Café), social networks (Facebook, LinkedIn) en identificatie van mentors voor studenten die interesse in ondernemen vertonen.

Het project vertrekt vanuit wetenschapper-ondernemers die heel praktijkgericht inhoud brengen vanuit eigen cases,

Doelgroep
Levensfase
Sector
Te verwachten bereik

studenten betrekken in het bestaande dynamisch bedriijvennetwerk en hen opneemt in het bedrijf, gecombineerd met rechtstreekse en virtuele sociale interacties. Dit is een nieuwe, meer directe aanpak, die complementair werkt aan de bestaande opleidingen maar net door die concrete en praktijkgerichte aanpak misschien het verschil kan maken. Ondernemen is naast theorie voornamelijk 'gebeten worden'. De continue confrontatie en onderdompeling in de praktijk, is daar heel belangrijk in. Door dit interuniversitair en op 'open innovatie' gebaseerde samenwerkingsverband met FlandersBio en haar leden, brengt het OPINNO-project potentieel 15.000 studenten rechtstreeks in contact met de Vlaamse life sciences successen.

Hoger onderwijs.

Prestarter

Onderwijs

Streefcijfer (over 35 maanden):

- 15.000 studenten binnen de 3 deelnemende universiteiten;
- Voor het aanbieden van stageplaatsen, beperkt het project zich tot de 136 ledenbedrijven van Flanders Bio met O&O activiteiten;
- Voor de andere activiteiten binnen het project komt het volledige FlandersBio-netwerk (> 210 ledenbedrijven) in aanmerking;
- Studenten ondernemerschap in de life sciences (focus business) bijbrengen: # studenten die add-on module volgen: Worst Case: 5% of 750 studenten/project – Best Case: 15% of 2250 studenten/project;
- Studenten ondernemerschap in de life sciences (kennisvalorisatie 1) bijbrengen: # masterproeven in bedrijven: Worst Case: 20 studenten/jaar, Best Case: 150 studenten/jaar;
- Studenten ondernemerschap in de life sciences (kennisvalorisatie 2) bijbrengen: # studenten die inschrijven voor KfG: Worst Case: 50studenten/jaar, Best Case: 300 studenten/jaar;
- Studenten attitudes voor ondernemen bijbrengen: # studenten die deelnemen aan discussies: Worst Case: 100 studenten/jaar, Best Case: 1.000 studenten/jaar;
- Bedrijven opnemen in het OPINNO-project: # bedrijven die het project ondersteunen: Worst Case: 20 bedrijven/jaar, Best Case: 150 bedrijven/jaar;
- Negatieve beeldvorming ondernemers bijstellen 1: # studenten die deelnemen aan bedrijfsbezoeken: Worst Case: 50 studenten/jaar, Best Case: 500 studenten/jaar;
- Negatieve beeldvorming ondernemers bijstellen 2: # studenten die deelnemen aan BioBizz café: Worst Case: 50 studenten/jaar, Best Case: 1000 studenten/jaar;
- Negatieve beeldvorming ondernemers bijstellen 3: # mentors voor studenten: Worst Case: 2 mentors, Best Case: 15 mentors met elk 5 studenten.

**Subsidiërende instantie
Begunstigde & partners**

Agentschap Ondernemen
Flanders Bio & Katholieke Universiteit Leuven,
vertegenwoordigd door KU Leuven Research & Development
(LRD), UGent, Universiteit Antwerpen

Gesubsidieerde dienst

Opleiding

Timing

1.2.2011-31.12.2013

Budget

Totaalbudget: 244.820,83 euro.

Inbreng overheid: 185.020,83 euro.

Meer info

www.flandersbio.be

Studentenconsultancy voor KMO's

Omschrijving actie

De Arteveldehogeschool wil met dit pilootproject een samenwerking tot stand brengen tussen het bedrijfsleven en de laatstejaars studenten Bachelor Bedrijfsmanagement. Al enkele jaren werken laatstejaars studenten met casussen aangeleverd door het bedrijfsleven. Maar de kennis die opgebouwd is tijdens het afstudeerwerk stroomt niet of onvoldoende door naar het bedrijf.

Een eerste doelstelling van dit project is een platform creëren voor kmo's enerzijds en de laatstejaarsstudenten van de opleiding Bachelor Bedrijfsmanagement anderzijds. Kmo's maken via dit platform hun bedrijfsspecifieke problemen kenbaar. Studenten bestuderen deze casussen en maken een rapport met aanbevelingen als afstudeerwerk. Door deze synergie wil men de ondernemingsgeest en attitude bij de studenten aan de Arteveldehogeschool aanmoedigen.

Bovendien wil men het bedrijf een kwaliteitsvol en bruikbaar resultaat aanbieden. In een latere fase kan de student op interim basis het eindresultaat bij het bedrijf implementeren.

Om dit systeem duurzaam te maken is het noodzakelijk om een kwaliteitscontrole op de bachelorproeven op te zetten en het evaluatiesysteem aan te passen. Hierdoor wordt het afstudeerproject van de student naar een hoger en kwaliteitsvoller niveau getild zonder te raken aan de beoordelingsrol van het afstudeerwerk.

Doelgroep

Hoger onderwijs.

Levensfase

Prestarter

Sector

Onderwijs

Te verwachten bereik

Streefcijfer (over 3 jaar):

- Alle studenten uit de opleiding bachelor bedrijfsmanagement: tijdens de projectfase (3 jaar) ongeveer 500;
- Na afloop van het project voor de Arteveldehogeschool nog ongeveer 300 per jaar;
- Toegankelijkheid van het platform: Aantal unieke hits: 2700/jaar;
- Afstemming van vraag en aanbod: Aantal doorlopen zoekacties: 60/jaar;
- Aanbevelingen voor bedrijven: Aantal bachelorproeven: 50/jaar;
- Implementatie van aanbevelingen: Aantal contracten:

10 /jaar.

Subsidiërende instantie Agentschap Ondernemen
Begunstigde & partners Arteveldehogeschool vzw i.s.m. Voka – Kamer van
Koophandel Oost-Vlaanderen.

Gesubsidieerde dienst Opleiding
Timing 1.10.2010-30.9.2013
Budget Totaalbudget: 230.700,33 euro.
Inbreng overheid: 121.136,53 euro.

Meer info www.arteveldehs.be

Bijlage 8: 3.1.11 Overige initiatieven ter promotie van een ondernemende attitude in het onderwijs

Mini-ondernemingen OnLine (MOL)

Omschrijving actie

Naast de formule van de miniondernemingen (reëel) biedt VLAJO nu de virtuele miniondernemingen aan. De uitwerking gebeurt in een volledige game omgeving waarbij de jongeren een winkel of fabriek zullen leiden. Het brugproject MOL omvat een virtuele 3D-omgeving waarbinnen meerdere personen vanuit verschillende locaties interactie met elkaar en de omgeving hebben. Al dan niet vertegenwoordigd door een 3D-personage. In deze 3D-omgeving kunnen de jongeren hun eigen onderneming starten waarbij ze bijzonder creatief moeten zijn om zo op een gezonde manier met elkaar te kunnen concurreren. Daarnaast is de kennis en kunde van het technische aspect een must. De jongeren kunnen ook techniekshops binnengaan en zo in de game wereld producten produceren en verkopen. Deze virtuele omgeving moet de jongeren direct aanspreken; het leren zal niet opvallend aanwezig zijn. Al spelend leren omgaan met creativiteit, techniek, innovatie en ondernemerschap is de boodschap binnen het 3D-gaming verhaal.

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Hoger secundair onderwijs

Prestarter

Onderwijs

Streefcijfers (over de 3 jaren):

- Jongeren prikkelen naar creativiteitszin (te meten aan de hand van creativiteitswedstrijden die online georganiseerd zullen worden): Aantal deelnemers: 500 – 1000;
- Jongeren laten proeven van Technologie in de ruime zin (te meten aan de hand van de statistieken die worden weergegeven): 1500 – 3000;
- Ontwikkelen van persoonlijke vaardigheden (te meten door statistieken en het onderzoek van InSites Consulting): 1500 – 3000;
- Vaardigheden en kunde Informatica: Aantal bezoekers op de Microsoft school: 150 – 300;
- Jongeren leren lange termijn denken (statistieken geven dit weer na het spelen van de game): 3000 – 5000;
- Ontwikkelen van ondernemersattitudes (enquête via het internet): 3000 – 5000.

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

Gesubsidieerde dienst

Timing

Budget

Agentschap Ondernemen

Vlaamse Jonge Ondernemingen (VLAJO)

Opleiding

1.9.2008-31.8.2011

Totaalbudget: 288.000 euro

Inbreng overheid: 140.000 euro

www.von-online.be/project/mol

www.vlajo.org/index.php?MId=24&MX0=13&MX1=24

Meer info

Competitie rond ondernemerskwaliteiten voor schoolteams

Omschrijving actie

Coos is een competitie voor schoolteams rond ondernemingszin en ondernemerschap. Inzet is de trofee 'schoolteam met de beste ondernemerskwaliteiten'. Elke school kan één team van 5 leerlingen afvaardigen. De deelnemende school stelt zelf het team samen. De competitie bestaat uit 2 delen:

- deel 1 (vooraf in te sturen)
  - o omschrijf een startersidee voor een nieuwe onderneming in max. 25 regels (geen cijfermateriaal);
  - o bedenk een originele naam voor de nieuwe onderneming;
  - o ontwerp een origineel, communicatief sterk en in het oog springend logo voor de nieuwe onderneming.

Aan dit deel kan de ganse school meewerken

- deel 2 (de competitiedag zelf)
  - o ondernemersvaardigheden (voormiddag)
  - o praktische proeven, uit te voeren in teamverband;
  - o ondernemerskennis (namiddag)
  - o de teams nemen deel aan een leuke quiz (10 quizrondes met telkens 5 vragen) .

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

Gesubsidieerde dienst

Timing

Budget

Meer info

Secundair onderwijs

Prestarter

Onderwijs

50 schoolteams van telkens 5 leerlingen +

50 begeleidende leraren

Dienst Beroepsopleiding is de organiserende instantie

N.V.T.

Wedstrijd

Schooljaar 2010-2011 – finale op 21 februari 2011

Totaalbudget: 30.600,00 EUR

Inbreng overheid: werkingsmiddelen van DBO

<http://www.ondernemendonderwijs.be/pagina2.html>

Cofep

Omschrijving actie

Oefenfirma's worden gebruikt voor scholing, training, opleiding, assessment maar ook als 'laboratoria' voor ondernemerschap. De kwaliteit van het concept wordt wereldwijd erkend. Grote bedrijven zoals o.a. Siemens, Bayer, Avis, Bloomberg, Bank of America steunen het concept of gebruiken het voor de opleiding en training van personeelsleden. Een oefenfirma is de schaduwfirma van een echt bedrijf. In de oefenfirma worden gelijkaardige documenten en procedures gebruikt. Door de oefenfirma worden geen producten geleverd, wordt er niet met echt geld betaald.

Doelgroep

Secundair onderwijs/hoger onderwijs

Levensfase	Prestarter
Sector	Onderwijs
Te verwachten bereik	150 oefenfirma's in 150 scholen
Subsidiërende instantie	RTC-netwerk (opgelegd door departement Onderwijs en Vorming)
Begunstigde & partners	COFEP
Gesubsidieerde dienst	virtuele onderneming/oefenfirma
Timing	2011
Budget	Totaalbudget: 100.000 euro, volledig gedragen door RTC-netwerk
Meer info	http://www.cofep.be/cms/nl

Proleron bis
Omschrijving actie

Er is een groot gebrek aan ondernemerscultuur op school en bij de leraren zelf. Het project beoogt de professionalisering van leraren en docenten op het vlak van ondernemerschapsonderwijs door het aanbieden van specifieke workshops, infosessies, kortlopende stages, kennismakingssessies en werkplekieren. Die professionalisering leidt automatisch naar een efficiënter ondernemerschapsonderwijs. Het aanbieden van deze navormingen en stages waarbij de ondernemerscompetenties bij de leraren worden aangescherpt zal gebeuren in nauwe samenwerking met de verschillende beroepsfederaties, werkgeversorganisaties en toonaangevende ondernemingen.

Doelgroep	Leerkrachten
Levensfase	Algemeen
Sector	Onderwijs
Te verwachten bereik	Aantal bereikte actoren met acties ter stimulering van ondernemingszin / vaardigheden: 400 Aantal personen die ook effectief een ondernemingsactiviteit opstarten: 0
Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)
Begunstigde & partners	Epon
Gesubsidieerde dienst	Opleiding
Timing	01/02/2011- 31/01/2013
Budget	Totaal budget: 128.945,00 EUR Europese steun: 51.578,00 EUR Steun van de Vlaamse minister van Economie: 0,00 EUR
Meer info	www.efro.be

Bijlage 9: 3.2.1 Initiatieven die ondernemerschap stimuleren bij bedrijven en bij onderzoekers aan instellingen voor hoger onderwijs

Double-In-2-BIS

Omschrijving actie

Vlaanderen beschikt over alle troeven om een bloeiende kenniseconomie op te zetten. Toch lopen we achter op bloeiende Europese regio's en is er sprake van een valorisatiekloof. Vlaanderen heeft nood aan nieuwe mechanismen om kenniswerkers aan te zetten tot ondernemen en de overvloedige beschikbare kennis te valoriseren. Dit project heeft als doel de valorisatiekloof te dichten door het aantal high-tech spin-off's in Vlaanderen significant te verhogen door valoriseerbare kennis te identificeren bij de kenniscentra; de startende ondernemer te sensibiliseren en het ondernemerschap aan te moedigen en gratis intensieve begeleiding van de starter door ervaren ondernemers.

Doelgroep

Kenniswerkers

Levensfase

Prestarter / starter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

Aantal begeleidingen van bedrijven, organisaties of instellingen inzake kennisontwikkeling en kennisoepassing: 50

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)

Begunstigde & partners

Spin-Off Kwadraat

Gesubsidieerde dienst

Advies en begeleiding

Timing

01/12/2010- 30/11/2012

Budget

Totaal budget: 492.898,00 EUR

Europese steun: 162.656,34,00 EUR

Steun van de Vlaamse minister van Economie: 0 EUR

Meer info

www.efro.be

Bijlage 10: 3.2.2 Initiatieven die ondernemerschap stimuleren bij onderzoekers aan instellingen voor hoger onderwijs

Battle of Talents

Omschrijving actie

Dit project stimuleert ondernemerschap bij onderzoekers aan universiteiten en hogescholen door middel van een competitie tussen teams van verschillende universiteiten en hogescholen die door een jury beoordeeld worden op hun vermogen om kennis in te zetten en te vertalen in commerciële producten en diensten volgens het principe: kennis, kunde, kassa!

Doelgroep

Onderzoekers uit instellingen hoger onderwijs

Levensfase

Prestarter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

Aantal bereikte actoren met acties ter stimulering van ondernemingszin/vaardigheden: 600

Aantal personen die ook effectief een ondernemingsactiviteit opstarten: 20

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)

Begunstigde & partners

ADDESTINO INNOVATION MANAGEMENT

Gesubsidieerde dienst

Interdisciplinaire competitie

Timing

01/10/2010- 30/09/2012

Budget

Totaal budget: 213.700,00 EUR

Europese steun: 85.480,00 EUR

Steun van de Vlaamse minister van Economie: 0 EUR

Meer info

www.efro.be

ProCreMa

Omschrijving actie

Het project omvat de implementatie van een nieuwe benadering van de opstart en opvolging van de K.U.Leuven spin-offs. De huidige capaciteit aan spin-off- en innovatiemanagers binnen K.U.Leuven Research&Development (LRD) laat immers nauwelijks ruimte voor een pro-actieve werking waarbij men uitgaat van belangrijke industriële en/of maatschappelijke trends om nieuwe initiatieven op te starten en waarbij men bestaande spin-offs begeleidt in hun groei.

Doelgroep

Onderzoekers uit instellingen hoger onderwijs

Levensfase

Prestarter / starter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

Aantal bedrijven bereikt door middel van begeleidingsacties en initiatieven: 20

Aantal begeleide ondernemingen die groeien: 20

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)

Begunstigde & partners

Katholieke Universiteit Leuven

Gesubsidieerde dienst

Advies & begeleiding

Timing

01/01/2011 - 31/12/2012

Budget

Totaal budget: 416.110,00 EUR

Europese steun: 166.444,00 EUR

Steun van de Vlaamse minister van Economie: 187.249,50 EUR

Meer info

www.efro.be

Interfacediensten

Omschrijving actie

De interfacediensten van de associaties zijn opgericht om de samenwerking tussen de (leden van de) associaties en de bedrijfswereld te versterken en de valorisatie van het wetenschappelijk onderzoek binnen de associatie te verbeteren. Zij organiseren daarvoor contactmomenten, beschermen de intellectuele eigendom op de vindingen van hun instellingen, richten spin-offs op, enz. De meeste Vlaamse interfacediensten dateren van na 1997.

Doelgroep

Onderzoekers uit instellingen hoger onderwijs

Levensfase

Prestarter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

Subsidiërende instantie

Departement EWI

Begunstigde & partners

De interfacediensten

Gesubsidieerde dienst

Vorbereiding spin-off

Timing

Werkingsjaar 2011

Budget

Meer info

<http://www.ewi-vlaanderen.be/ewi/wat-doen-we/programmas-subsidies/valorisatie-van-onderzoek/interfacediensten>

IWT innovatiemandaten met het oog op de oprichting van een spin-off bedrijf (spin-off mandaten)

Omschrijving actie

De innovatiemandaten (IM) van het IWT zijn gericht op postdoctorale onderzoekers die zich willen bekwamen in de valorisatie van hun onderzoeksresultaten naar de bedrijfswereld, hetzij naar een bestaand bedrijf, hetzij naar een nog op te richten bedrijf. De doelstelling is om een brug te slaan tussen de academische wereld en de bedrijfswereld en drempelverlagend te werken voor onderzoekers om de stap te zetten naar de bedrijfswereld.

De uitvoering van een onderzoeksmandaat gebeurt onder de begeleiding van een wetenschappelijke en een industriële promotor.

Een type innovatiemandaten is gericht op de voorbereiding van de oprichting van een spin-off bedrijf (spin-off mandaten). Hoofddoel van dit type innovatiemandaten blijft de oprichting van een spin-off met de uitbouw van een industriële activiteit in Vlaanderen.

Doelgroep

Post-docs

Levensfase

Prestarter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

10-tal spin-off mandaten per jaar

Subsidiërende instantie

IWT

Begunstigde & partners

Pre-starter, en kennisinstelling(en)

Gesubsidieerde dienst

100% subsidie aan de kennisinstelling onder het SBO-besluit

Timing	1 of 2 oproepen per jaar
Budget	onderdeel van IWT-subsidiebudget; in 2010 werden 3 projectaanvragen goedgekeurd voor een totaalbedrag van 323.000 euro.
Meer info	www.iwt.be (thema innovatiemandaten)

Bijlage 11: 3.2.3 Initiatieven die bedrijven aanmoedigen de talenten voor ondernemen te stimuleren

Meer ondernemerschap door industriële en diensten spin-offs vervolgpriject

Omschrijving actie	Creatie van nieuwe ondernemingen vanuit de niet-kernactiviteiten van bestaande bedrijven, en begeleidende acties zoals promotie van de voordelen van spin-offs en workshops voor ondernemers in spé. Doel is te komen tot extra hoogwaardige tewerkstelling door ondernemingsopportunities bij bedrijven te activeren.
Doelgroep	Bestaande bedrijven
Levensfase	Prestarter/ starter
Sector	N.v.t.
Te verwachten bereik	Aantal bedrijven bereikt door middel van begeleidingsacties en initiatieven: 300 Aantal begeleide ondernemingen die groeien: 50
Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)
Begunstigde & partners	Innovatie-, Technologie- en Kenniscentrum
Gesubsidieerde dienst	Advies & begeleiding
Timing	17/03/2011 - 16/03/2013
Budget	Totaal budget: 1.494.882,80 EUR Europese steun: 597.953,12 EUR Steun van de Vlaamse minister van Economie: 672.697,28 EUR
Meer info	www.efro.be

Bijlage 12: 3.3.2 Overige initiatieven ter bevordering van het imago van ondernemerschap

Ondernemen is goed voor u (bis)

Omschrijving actie	VKW-Limburg wil met dit project een belangrijke bijdrage leveren aan het verder verbeteren van het imago van ondernemingen en van het ondernemerschap en tegelijkertijd aan het versterken van vaardigheden van familiale ondernemers op vlak van groei, overname en opvolging.
Doelgroep	Algemeen
Levensfase	Algemeen
Sector	N.v.t.
Te verwachten bereik	Aantal bereikte actoren met acties ter stimulering van ondernemingszin/vaardigheden: 20.000 Aantal personen die ook effectief een ondernemingsactiviteit opstarten: 30
Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)
Begunstigde & partners	VKW Limburg
Gesubsidieerde dienst	Imagocampagne
Timing	01/01/2011- 31/12/2012
Budget	Totaal budget: 528.704,80 EUR Europese steun: 211.481,90 EUR Steun van de Vlaamse minister van Economie: 135.246,70 EUR
Meer info	www.efro.be

Ondernemers.tv II

Omschrijving actie	Ondernemers.TV II wil het ondernemerschap in een positief daglicht stellen. Een positiever beeld van ondernemers en correcte en aantrekkelijk weergegeven informatie kan mensen ertoe brengen om toch de stap naar het ondernemerschap te zetten. De promotor wil een innovatief project ontwikkelen dat ondernemende en jonge mensen kennis laat maken met de uitdagingen en mogelijkheden van het ondernemerschap door middel van attractieve communicatievormen. Ze richten zich tot jonge en dynamische mensen met zin om hun creativiteit te uiten die spontaan neigen naar webmedia (webtv, blog, discussiefora, ...); bestaande ondernemers op zoek naar een extra informatiekanaal op hun maat boven de traditionele media.
Doelgroep	Algemeen
Levensfase	Algemeen
Sector	N.v.t.
Te verwachten bereik	Aantal bereikte actoren met acties ter stimulering van ondernemingszin/vaardigheden: 25.000
Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)
Begunstigde & partners	VZW Unizo
Gesubsidieerde dienst	TV-reportage
Timing	01/10/2010 – 30/09/2012
Budget	Totaal budget: 328.282,00 EUR Europese steun: 131.312,80 EUR

Steun van de Vlaamse minister van Economie: 147.726,90
EUR

Meer info

www.efro.be / www.unizo.be/ondernemerstv

BELFA

Omschrijving actie

Het project bestaat uit 3 deelprojecten.

Deelproject 1: Bedrijfsaward Groot Aalst

Er wordt een 'beste bedrijfsprijs' uitgereikt op een jaarlijks terugkerend evenement georganiseerd in Aalst eind mei. Studenten worden actief betrokken bij de selectie van de deelnemende bedrijven. De bedrijven zelf leren de Hogeschool Gent en de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven in Aalst beter kennen wat een goede wisselwerking kan betekenen voor stages, bachelorproeven, marktonderzoeken, bedrijfsanalyses, vacatures, ... En de bedrijven zelf kunnen uitpakken met de titel wanneer ze een prijs gewonnen hebben. De bedrijfsaward wordt opgesplitst in 9 categorieën: KMO, Accountancy-Fiscaliteit, Financiën-Verzekeringen, Marketing, Herstarter, Bedrijf van Oud-Student van HoGent, Bedrijf van Oud-Student van KaHo, Innovatief bedrijf, MVO.

Deelproject 2: lessenpakket FailLEREN

Studenten worden binnen economische opleidingen vooral bijgeschoold hoe ze succesvol moeten zijn en hoe ze niet failliet moeten gaan. Maar wat als het toch gebeurt?

Bij dit deelproject is het de bedoeling dat er een lessenpakket van 1 dagdeel wordt uitgewerkt dat kan verspreid worden doorheen Vlaanderen en Nederland. Voor de uitwerking van dit lessenpakket zal steun worden gevraagd aan enkele experts ter zake. Het lessenpakket zal eerst getoetst worden met studenten van de betrokken opleidingen. Eens het lessenpakket volledig op punt staat zal er een infodag (of meerdere) georganiseerd worden en kan het lessenpakket verspreid worden.

Deelproject 3: Informatiebrochure Faillissementen

We willen voor gefailleerden een brochure op maat uitwerken. Deze brochure kan eventueel ook verspreid worden naar alle bedrijven. Bedrijven in moeilijkheden kunnen deze brochure ook raadplegen. Wanneer men een zaak opstart, ontvangt men heel veel informatie maar echter, wanneer het niet zo goed gaat en in het slechtste geval een faillissement onherroepelijk is, dan ontvangt men amper nog iets van informatie. De gefailleerde weet niet waar hij/zij terecht kan voor hulp en niemand staat klaar met informatie om hem/haar te helpen. Als men meer starters wilt, dan zal men zeker aandacht moeten schenken aan dit voorkomend en niet uitsluitbaar feit van faillissementen. Eerlijke ondernemers die failliet gaan verdienen ook steun en informatie. Meer zelfs, deze ondernemers beschikken over unieke kennis die eventueel kan gebruikt worden bij een herstart.

Doelgroep

Hoger onderwijs.

Levensfase
Sector
Te verwachten bereik

Prestarter.
Onderwijs.
Streefcijfer (over 3 jaar):

- 1200 studenten van HoGent en 600 studenten van KaHo Aalst worden rechtstreeks bij het brugproject betrokken;
- Aantal bedrijven, dat door de studenten zal worden bezocht en wiens bedrijfsactiviteit door de studenten zal verwerkt worden tot een presentatie met filmpje, zal ongeveer 50 bedragen;
- Aantal bedrijven, dat zal deelnemen aan de verkiezing ("bedrijfsaward") zelf, zal 27 bedragen;
- Op het evenement zelf minstens 150 personen uit het bedrijfsleven;
- Succesvolle Bedrijfsaward: Aantal aanwezige personen uit de bedrijfswereld per Bedrijfsaward (jaarlijks): Best Case: 300, Worst Case: 100;
- Studenten kennis laten maken met het regionaal werkveld: Aantal deelgenomen studenten aan de Bedrijfsaward: Best Case: 1.800, Worst Case: 1.000;
- Aantal innovatiedossiers vanuit Groot Aalst verhogen: Aantal ingediende innovatiedossiers: Best Case: +10, Worst Case: +0;
- Studenten leren omgaan met falen: Deelname lessenspakket en evaluatie: Best Case: 400, Worst Case: 200;
- Taboe rond herstarters bespreekbaar maken: media-aandacht: Best Case: 20 persberichten, Worst Case: 2 persberichten;
- Werkveld heeft beter contact met de beide hogescholen: Eindwerken rond problemen aangehaald door bedrijven uit het nieuwe netwerk: Best Case: 20, Worst Case: 5;
- Gebruik informatiefolder: Verspreiding informatiefolder door de overheid en/of andere instanties: Best Case: 5.000 verspreide informatiefolders, Worst Case: 0.

Subsidiërende instantie
Begunstigde & partners

Agentschap Ondernemen.
Hogeschool Gent & Katholieke Hogeschool Sint-Lieven, Stad Aalst, ERSV Oost-Vlaanderen vzw, Junior Chamber International Aalst vzw, Innovatiecentrum Oost-Vlaanderen.
Opleiding.
1.1.2011-31.12.2013.
Totaalbudget: 268.678,09 euro.
Inbreng overheid: 197.911,90 euro.
www.hogent.be

Gesubsidieerde dienst
Timing
Budget

Meer info

Ondernemen zoals het is
Omschrijving actie

Het brugproject heeft tot doel om studenten via ondernemingsteams gedurende een gans academiejaar kennis te laten maken met het ondernemerschap, via diverse contacten met de bedrijfsleider van een KMO.

Via Facebook ontvangen de studenten regelmatig nieuwtjes

en ervaringen van de bedrijfsleider. Daarnaast doen de studenten ervaring op in het bedrijf door regelmatige bezoeken, meeloopstages, aanwezigheid bij open deur dagen, deelname aan beursbezoeken en door de actie "ondernemer voor 1 dag". Via Facebook deelt de ondernemer ook zijn agenda met de studenten zodat zij ook een zicht krijgen op de work-life balance van de ondernemer.

Van de contacten met de KMO maken de studenten beelden die ze verwerken tot filmpjes die op You Tube geplaatst worden. Het geheel van deze filmpjes verwerken de studenten tot een reportage "Ondernemen zoals het is". Met deze zelfgemaakte reportage dingt elk ondernemingsteam ook mee naar de jaarlijkse prijs "Ondernemen zoals het is". Dit gebeurt tijdens een wedstrijd in een jaarlijks slotevent waarbij alle ondernemingsteams hun reportage tonen en een getuigenis brengen. Aanwezige studenten die niet deelnemen, brengen hun stem uit op de beste reportage "Ondernemen zoals het is". Objectief is om jaarlijks 20 ondernemingsteams gedurende een gans academiejaar in dit brugproject te laten werken.

Hoger onderwijs.

Prestarter.

Onderwijs.

Streefcijfer (over 29 maanden):

- 4 onderwijsinstellingen (1 universiteit en 3 hogescholen): potentieel van 12.000 studenten;
- Aantal betrokken KMO's: 60-tal;
- Realistische beelden ondernemerschap: bedrijfsreportages: 30 à 40;
- Studenten die ondernemerschap ervaren: studenten in ondernemingsteams: 240 à 320;
- Studenten confronteren met ondernemerschap: studenten die deelnemen aan slotevent: 500 à 650.

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

Gesubsidieerde dienst

Timing

Budget

Meer info

Agentschap Ondernemen.

Universiteit Hasselt & UNIZO Limburg.

Opleiding.

1.4.2011-31.8.2013.

Totaalbudget: 248.749,78 euro.

Inbreng overheid: 198.999,82 euro.

www.uhasselt.be

Bijlage 13: 3.4.1 Infomarkten (pre-)starters

Vlaamse Startersdag

Omschrijving actie

Sinds 2002 organiseert UNIZO jaarlijks in elke Vlaamse provincie een "Vlaamse Startersdag". Het initiatief richt zich tot kandidaat-starters met vage tot heel concrete plannen, starters die een zaak wensen over te nemen, pas gestarte ondernemers, laatstejaarsstudenten en schoolverlaters met ideeën rond een mogelijke opstart, werkzoekenden die een eigen zaak willen opstarten en werknemers of kaderleden die zich wensen te heroriënteren. Het is een jaarbeurs bestaande uit een startersmarkt waar de kandidaat-starters aanbieders van diensten kunnen treffen voor advies of een persoonlijk gesprek. Er grijpen ook infosessies en netwerkcafés plaats.

Doelgroep

Algemeen

Levensfase

Pre-starter / starter / overnemer

Sector

Algemeen

Te verwachten bereik

circa 5.500 deelnemers

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners

VZW Unizo

Gesubsidieerde dienst

Infomarkt van 1 dag

Timing

18 mei 2011

Budget

Uitgaven van circa 360.000 euro; waarschijnlijk subsidie van 118.750 euro

Meer info

<http://www.unizo.be/vlaamsesstartersdag>

BEURS ONDERNEMEN IN VLAANDEREN

Omschrijving actie

De organisatie van de beurs "Ondernemen in Vlaanderen 2011", die zal doorgaan op 27 oktober in Flanders Expo te Gent.

De doelstelling van dit project is het ondernemerschap te bevorderen.

Doelgroep

Bedrijfsleiders, zelfstandigen, starters en vrije beroepen. Een andere belangrijke doelgroep bestaat uit raadgevers: boekhouders, expert boekhouders, fiscalisten, bedrijfsrevisoren en adviseurs

Levensfase

Prestarter en starter

Sector

Algemeen

Te verwachten bereik

3.500 bezoekers en 130 exposanten

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners

VZW Promotie Centrum voor Ondernemingen

Gesubsidieerde dienst

Infomarkt

Timing

27 oktober 2011

Budget

Totaal: 605.000 euro – subsidie van 73.000 euro.

Meer info

www.ondernemeninvlaanderen.be

Bijlage 14: 3.4.2 Begeleidingstrajecten voor (pre-)starters

Centrum voor ondernemen – Hogeschool Gent (CvO)

Omschrijving actie

Coaching van de kandidaat-starter en begeleiding van de potentiële kandidaat-groeier. Men wil tevens ondernemerschap bij personeelsleden en studenten intensief stimuleren.

Concreet zal men een drietal verschillende soorten acties organiseren, met name de CvO-Creasesessie, het CvO-Café en de CvO-Bootcamp.

Doelgroep

Algemeen

Levensfase

Pre-starter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

Aantal bereikte actoren met acties ter stimulering van ondernemingszin/vaardigheden: 80

Aantal personen die ook effectief een onderneming opstarten: 10

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)

Begunstigde & partners

Hogeschool Gent

Gesubsidieerde dienst

Begeleidingstraject

Timing

01/02/2011 - 31/01/2013

Budget

Totaal budget: 498.594,83 EUR

Europese steun: 199.437,93 EUR

Steun van de Vlaamse minister van Economie: 224.367,68 EUR

Meer info

www.efro.be

Sociale incubatie II

Omschrijving actie

Met dit project wil De Punt nieuwe bedrijven onderzoeken en opstarten met de bedoeling extra tewerkstelling te creëren. Nadien neemt een manager het bedrijf over, bouwt het verder uit en creëert zo tewerkstelling voor kortgeschoolden. Het project Sociale Incubatie II is dus een hefboom: door nu zélf arbeidsintensieve bedrijfjes op te starten, creëren anderen op termijn extra tewerkstelling.

Doelgroep

Algemeen

Levensfase

Pre-starter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

Aantal bedrijven bereikt door middel van begeleidingsacties en initiatieven: 76

Aantal begeleide ondernemingen die groeien: 6

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)

Begunstigde & partners

Bedrijvencentrum DE PUNT

Gesubsidieerde dienst

Begeleidingstraject

Timing

01/12/2010 - 30/11/2012

Budget

Totaal budget: 350.000,00 EUR

Europese steun: 140.000,00 EUR

Steun van de Vlaamse minister van Economie: 75.000,00 EUR

Meer info

www.efro.be

Sociaal Interventiefonds VDAB

Omschrijving actie	Het Sociaal Interventiefonds van VDAB betaalt onder bepaalde voorwaarden outplacementbegeleiding voor bedrijven die deze kost niet meer kunnen dragen. De outplacementbegeleiding, 120 uur in 24 maanden, houdt begeleiding naar tewerkstelling in loondienst of naar een opstart als zelfstandige in. Vanaf 1 juli 2011 bedraagt het outplacementaanbod 90 uur in 12 maanden.
Doelgroep	Het sociaal interventiefonds betaalt de outplacementbegeleiding voor de personen die betrokken waren in een onderneming en die een beroep doen op het sociaal interventiefonds.
Levensfase	prestarter
Sector	N.v.t.
Te verwachten bereik	Afhankelijk van de wensen van de personen in de outplacementbegeleiding mondt de begeleiding uit in een opstart als zelfstandige of in een tewerkstelling in loondienst
Subsidiërende instantie	VDAB
Begunstigde & partners	VDAB
Gesubsidieerde dienst	Outplacementbegeleiding
Timing	Het gehele jaar door
Budget	Totaalbudget in 2010: 2.576.718 €
Meer info	www.vdab.be ; http://vdab.be/hraanbod/tegemoetkoming.shtml

Bijlage 15: 3.4.3 Initiatieven die begeleiding bieden bij de opmaak van het businessplan

IWT KMO-haalbaarheidsstudies

Omschrijving actie

Het IWT wil via het kmo-programma de Vlaamse kmo's en startende ondernemingen een laagdrempelig programma aanbieden ter aanmoediging en ondersteuning van innovatie (in producten, processen en/of diensten). Innovatie vergt veelal een kennisbehoefte (technologisch of niet technologisch) die gepast moet ingevuld worden. De activiteiten die bijdragen tot de invulling van deze kennisbehoefte, worden financieel ondersteund binnen het kmo-programma.

Startende of jonge ondernemingen kunnen binnen een kmo-haalbaarheidsstudie ook de studie van hun ondernemingsplan/businessmodel opnemen. Op die wijze kunnen zij een kmo-haalbaarheidsstudie tot € 50.000 subsidie definiëren. Deze uitbreiding van de steun voor startende of jonge ondernemingen kan maar éénmaal toegekend worden per bedrijf.

Doelgroep

Startende of jonge ondernemingen²⁴.

Levensfase

Starter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

50-tal KMO-haalbaarheidsstudies voor starters per jaar

Subsidiërende instantie

IWT

Begunstigde & partners

Starter

Gesubsidieerde dienst

Studie ondernemingsplan/businessmodel

Timing

Doorlopend

Budget

Subsidie van 50% van de aanvaarde kosten met een maximum steun van € 25.000, te verhogen tot maximaal € 35.000 in geval de studie aansluit bij een beleidsdoelstelling of in geval van een relevante substantiële externe kennisinbreng

Meer info

www.iwt.be (KMO-programma, haalbaarheidsstudies)

---

²⁴ Een startende of jonge onderneming is hier, in tegenstelling tot de definitie vermeld in de inleiding van dit actieplan, gedefinieerd als een kleine onderneming die op het ogenblik van de steunaanvraag nog niet langer dan 6 volledige jaren ingeschreven staat in de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO).

Bijlage 16: 3.4.4 Lerend netwerk en kenniscentrum voor (kandidaat-) starters

Stubry 2

Omschrijving actie	Het project wil ondernemerschap promoten bij jonge kansrijke mensen tussen 18 en 35 jaar: studenten, onderzoekers en young potentials binnen bedrijven. Ze worden begeleid voor, tijdens en na de start van hun onderneming in een lerend netwerk.
Doelgroep	Algemeen
Levensfase	Starter
Sector	N.v.t.
Te verwachten bereik	Aantal bedrijven bereikt door middel van begeleidingsacties en initiatieven: 25 Aantal begeleide ondernemingen die groeien: 8
Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)
Begunstigde & partners	VOKA - Kamer van Koophandel Oost-Vlaanderen
Gesubsidieerde dienst	Lerend netwerk
Timing	1.9.2010 - 29.2.2012
Budget	Totaal budget: 100.500,00 EUR Europese steun: 40.200,00 EUR Steun van de Vlaamse minister van Economie: 42.225,00 EUR
Meer info	www.efro.be

Competentiecentrum Interactieve 3D

Omschrijving actie	Met het project Competentiecentrum Interactieve 3D beoogt de Hogeschool West-Vlaanderen de uitbouw van een uniek expertisecentrum in de sector van de gaming en interactieve 3D technologie op Vlaams niveau. Concreet wil dit project doeltreffende oplossingen bieden voor de specifieke, haast onoverbrugbare hindernissen waarmee starters en KMO's op dit terrein worden geconfronteerd door de zeer hoge investerings- en begeleidingskosten die deze risicovolle bedrijvigheid kenmerken.
Doelgroep	Algemeen
Levensfase	Starter
Sector	N.v.t.
Te verwachten bereik	Aantal begeleidingen van bedrijven, organisaties of instellingen inzake kennisontwikkeling en kennisoepassing: 50
Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)
Begunstigde & partners	Hogeschool West-Vlaanderen
Gesubsidieerde dienst	kenniscentrum
Timing	15/04/2010- 14/04/2012
Budget	Totaal budget: 938.788,86 EUR Europese steun: 375.515,56 EUR Steun van de Vlaamse minister van Economie: 373.273,30 EUR
Meer info	www.efro.be

Bijlage 17: 3.4.5 Vormingsinitiatieven voor (pre-)starters

Ondernemen werkt 3

Omschrijving actie

De screening en toeleiding van werkzoekenden die een eigen zaak wensen op te starten gebeurt door de VDAB. De VDAB bepaalt op basis van deze screening of een werkzoekende wordt toegeleid naar Unizo (ESF-project 'Ondernemen Werkt') of naar één van de Vlaamse Activiteitencoöperaties. Gedurende de begeleiding door Unizo/activiteitencoöperatie blijft de VDAB (eind)verantwoordelijk voor het traject ikv sluitend maatpak. In het kader van het project 'Ondernemen Werkt' begeleidt Unizo als promotor in samenwerking met VDAB en SYNTRA Vlaanderen werkzoekenden naar ondernemerschap. Voor werkzoekenden met ondernemersaspiraties wordt een sluitende integrale trajectbegeleiding voorzien, met andere woorden: een traject met als einddoel de start van een zelfstandige activiteit. Het traject biedt werkzoekenden de kans om gedurende een bepaalde termijn - met ondersteuning en begeleiding van een expert - te onderzoeken of de opstart van een eigen zaak haalbaar en realiseerbaar is.

In het kader van het traject naar ondernemerschap (ruimer dan Ondernemen Werkt; uitbesteding van begeleiding aan Unizo / activiteitencoöperatie) krijgen werkzoekenden ook de kans om gratis de (voor)opleiding bedrijfsbeheer te volgen bij Syntra of een CVO.

Doelgroep

Werkzoekenden die op redelijke termijn de opstart van een eigen zaak in hoofdberoep beogen

Levensfase

Prestarter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

1.300 niet-werkende werkzoekenden vanuit VDAB naar UNIZO met engagement tot uitstroom van 25 % naar zelfstandig ondernemerschap.

Subsidiërende instantie

ESF & VDAB

Begunstigde & partners

Unizo – SYNTRA-netwerk (opleiding)

Gesubsidieerde dienst

Trajectbegeleiding

Timing

1/10/2010 - 30/09/2013

Budget

De totale subsidiabele kost: maximaal 1.430.000 € waarvan 130.000 € privaatrechtelijke financiering.

Inbreng overheid: € 585.000 € ESF-financiering (45%), 715.000 € Vlaamse cofinanciering vanuit de VDAB (55%)

Meer info

www.vdab.be ; www.esf-agentschap.be

Vormingsaanbod voor ondernemers en medewerkers van een KMO via het SYNTRA-netwerk

Omschrijving actie

SYNTRA Vlaanderen wil een kwalitatief en specifiek vormingsaanbod waarborgen aan volwassenen die een professionele loopbaan ambiëren of verder willen uitbouwen in een zelfstandige onderneming of KMO. Als draaischijf wil het agentschap instaan voor een kwaliteitsvolle kennisborging en -spreiding van de ondernemersvorming.

Doelgroep	Kandidaat-starters en medewerkers KMO
Levensfase	Prestarter / starter / Poststarter
Sector	N.v.t.
Te verwachten bereik	Jaarlijks volgen circa 42.000 cursisten een gecertificeerde opleiding bij SYNTRA. Deze opleidingen worden erkend en gesubsidieerd vanuit SYNTRA Vlaanderen. De cursisten die een gecertificeerde opleiding volgen hebben aspiraties om ondernemer te worden en studies wijzen uit dat bijna 30% 2 jaar na de opleiding het statuut heeft van zelfstandige.
Subsidiërende instantie	SYNTRA Vlaanderen
Begunstigde & partners	SYNTRA-netwerk
Gesubsidieerde dienst	Opleiding / ondernemersvorming
Timing	Het gehele jaar door op basis van cursusjaren en cursisturen
Budget	Inbreng overheid: Enveloppe Gecertificeerde Opleidingen 2010 (cursusjaar 2008-2009): 31.846.425 € Enveloppe Gecertificeerde Opleidingen 2011 (cursusjaar 2009-2010): 33.831.721 € De inbreng van de overheid via de enveloppe is altijd partieel en verschilt van SYNTRA tot SYNTRA. Reden is de PPS structuur : SYNTRA zijn autonome, privaatrechtelijke vzw's die naast de overheidsmiddelen ook met andere middelen werken, zoals inschrijvingsgelden, tussenkomsten van de provincie, cafetaria-opbrengsten, ...)
Meer info	www.syntravlaanderen.be – www.syntra.be

(Voor)opleidingen bedrijfsbeheer via SYNTRA-netwerk

Omschrijving actie	De (voor)opleidingen bedrijfsbeheer die door SYNTRA worden aangeboden, zowel binnen als buiten het kader van het traject naar ondernemerschap voor werkzoekenden.
Doelgroep	Volwassenen, los van hun statuut die een attest bedrijfsbeheer nodig hebben ifv hun vestiging als zelfstandig ondernemer.
Levensfase	Prestarter
Sector	N.v.t.
Te verwachten bereik	Cursusjaar 2009-2010: 5.660 cursisten + circa 420 werkzoekende cursisten.
Subsidiërende instantie	SYNTRA Vlaanderen
Begunstigde & partners	SYNTRA-Netwerk
Gesubsidieerde dienst	Opleiding en Vorming
Timing	Cursusjaar 2009-2010: 01/09/2009 – 30/06/2010
Budget	Financieringsjaar 2011 (voor cursusjaar 2009-2010): 3.139.813 € De inbreng van de overheid via de enveloppe is altijd partieel en verschilt van SYNTRA tot SYNTRA. Reden is de PPS structuur : SYNTRA zijn autonome, privaatrechtelijke vzw's die naast de overheidsmiddelen ook met andere middelen werken, zoals inschrijvingsgelden, tussenkomsten van de provincie, cafetaria-opbrengsten, ...)
Meer info	www.syntravlaanderen.be – www.syntra.be

Oproep gefailleerden
Omschrijving actie

De beeldvorming van gefailleerden is momenteel heel negatief in Vlaanderen. Via deze oproep wil men snel te weten komen of het vervolgpad van de gefailleerde richting ondernemerschap, dan wel richting werknemerschap gaat en hierbij de gepaste begeleidingskanalen aanbieden. Aan de doelgroep gefailleerden wordt een oriënteringstraject aangeboden om in een achttal uur samen met een coach van Tussenstap uit te klaren of de (hernieuwde) opstart van een eigen zaak tot de mogelijkheden behoort of een job in loondienst meer aangewezen is. Afhankelijk van die keuze wordt de gefailleerde doorverwezen naar SYNTRA Vlaanderen, het ESF-project 'Ondernemen Werkt' of de VDAB.

Doelgroep
Levensfase
Sector

Gefailleerden
Prestarter
N.v.t.

Te verwachten bereik

500 niet werkende werkzoekenden en 100 werkende werkzoekenden met het statuut van gefailleerden uit het Vlaams Gewest met interesse voor ondernemerschap. In deze oproep gaat het dus over een begeleiding van 600 gefailleerden met behulp van een oriënterend traject. De finale doelgroep wordt toegeleid naar een volgend traject van de VDAB, SYNTRA Vlaanderen of het ESF-project "Ondernemen Werkt III" met als doel het verkrijgen van de juiste competenties en/of begeleiding welke nodig.

Subsidiërende instantie
Begunstigde & partners

ESF & VDAB (WIP)
Zenitor
Samenwerking met VDAB en SYNTRA-netwerk

Gesubsidieerde dienst

Oriënterende (coachings)trajecten

Timing

1/11/2010 – 30/04/2012

Budget

Totaalbudget: 700.000 €
300.000 € Europese middelen
400.000 € middelen vanuit het WIP

Meer info

www.esf-agentschap.be/oproepen

Bijlage 18: 3.5.1 Initiatieven ter stimulering van ondernemerschap bij kansengroepen

Eos-project

Omschrijving actie

Enkel door een goede samenwerking tussen stadsbesturen, werkgeversorganisaties, allochtone ondernemersverenigingen (en ook scholen) kunnen (would-be) ondernemers van vreemde origine op een efficiënte manier worden begeleid en geïntegreerd. Hierdoor verhogen de slaagkansen van hun onderneming en wordt een kentering teweeg gebracht in hun perceptie omtrent ondernemerschap.

Het project wil evalueren welke projecten/initiatieven er de afgelopen jaren gerealiseerd werden. Het wil deze via pilootprojecten als “goede praktijken” in andere regio’s implementeren. Het heeft immers geen zin nieuwe projecten te financieren, waar gelijkaardige concepten in andere regio’s onsuccesvol bleken.

Het project wil uiteindelijk komen tot een aantal aanbevelingen omtrent “goede praktijken” naar het Vlaams en stedelijk beleid toe, en tot een meer efficiënte besteding van de overheidsmiddelen. Het uiteindelijke doel is ook hier een vlotte integratie en het wegvallen van de noodzaak tot op allochtoon ondernemerschap toegespitste projecten.

- a) Het realiseren van een overzicht van bestaande organisaties en initiatieven met betrekking tot het aanzetten tot en het begeleiden van allochtonen naar ondernemerschap;
- b) Het in kaart brengen van de noden tot ondersteuning van (would-be) allochtone ondernemers;
- c) Het matchen van beide (beantwoorden de noden van de (would-be) ondernemers aan de ondersteuning die geleverd wordt), het bepalen van bestaande leemtes in de dienstverlening en het vastleggen van de meest efficiënte dienstverlening alsook van een adequate doorstroming tussen de verschillende betrokken organisaties;
- d) Het vastleggen van “goede praktijken” rond het aanzetten en begeleiden tot ondernemerschap van allochtonen en de implementatie hiervan in een aantal pilootprojecten;
- e) Het formuleren van conclusies & aanbevelingen naar de overheid voor een optimale begeleiding en integratie van (would-be) allochtone ondernemers.

Het project wil, in 3 Vlaamse steden (Genk, Antwerpen, Gent) de werking van de verschillende stakeholders op elkaar afstemmen en tot een geïntegreerde aanpak komen van de begeleiding van ondernemers van vreemde origine. Het wil dit doen op het vlak van:

- Dienstverlening voor allochtone ondernemers;
- Aanzetten tot ondernemerschap bij studenten;
- Begeleiding & opleiding van starters & jonge bedrijven tot het succesvol uitbouwen van de zaak;
- Integratie van ondernemers van vreemde origine bij autochtone ondernemers;
- Uitwisseling van “goede praktijken” rond het stimuleren van allochtoon ondernemerschap.

Allochtone ondernemersverenigingen (Betiad/Uniekon) zullen zoveel mogelijk betrokken worden bij dit project, ook bij de uitvoering van de “goede praktijken”. De andere partners zullen hen hierbij voldoende ondersteunen. We streven ernaar deze organisaties in die mate te professionaliseren dat ze de “goede praktijken” na dit project zelfstandig kunnen verder zetten.

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

Gesubsidieerde dienst

Timing

Budget

Meer info

Allochtone ondernemers

Prestarter

N.v.t.

- Bevraging van allochtone ondernemers en studenten: 300 (100 per regio);

- Best Practices: 5;

- Congres & werkdocument met beleidspunten: telkens 1

Agentschap Ondernemen

Voka Oost-Vlaanderen i.s.m. Syntra Vlaanderen en Stebo

Document met beleidspunten & verspreiding van “goede praktijken”

1.6.2010-31.5.2012

Totaalbudget: 264.000 euro; inbreng overheid: 200.000 euro.

www.agentschapondernemen.be

www.vlaanderen.be/ondernemen

www.vononline.be

Activiteitscoöperaties

Omschrijving actie

Het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie verleent een subsidie aan vijf activiteitscoöperaties (AC) voor het bieden van individuele en collectieve begeleiding voor kansengroepen, werkzoekenden en leefloners. Doelstelling hierbij is het bevorderen van ondernemerschap bij kansengroepen: werkzoekenden binnen de principes van de Sociale Economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Doelgroep

Werkzoekenden en leefloners die een zaak willen opstarten en op ondernemerzin positief worden beoordeeld door de VDAB.

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Prestarter

N.v.t.

Kansengroepen: De AC bereikt drie van de vijf hieronder vermelde doelgroepen: Allochtonen: 15 %, Kortgeschoolden: 40%, Langdurig werkzoekenden: 60%, Arbeidsgehandicapten: 6 %, Ouderen: 20 % .

Aantal kandidaten: minimum 125/jaar

Minimum uitstroom: 60% naar werk, 25% naar zelfstandig ondernemerschap

**Subsidiërende instantie
Begunstigde & partners
Gesubsidieerde dienst**

Vlaams Subsidie Agentschap voor Werk en Sociale Economie
1 Activiteitencoöperatie per provincie
Collectieve en individuele begeleiding

Timing

Gedurende heel 2011

Budget

Totale inbreng overheid: 625.000 EUR/jaar

Meer info

http://www.werk.be/beleid/soc_econ_tewerkstelling/soc_econ/ondersteuningsinstrumenten.htm

SYNTRA Vlaanderen: Oproep ondernemersvorming voor kansengroepen

Omschrijving actie

Binnen het Vlaams Afsprakenkader ESF 2010 – 2013 werd de piloot Ondernemersvorming SYNTRA Vlaanderen een bedrag toegekend voor een oproep gericht op afgebakende kansengroepen die als potentiële ondernemers een ondernemersvormingstraject wensen te volgen. Hierdoor worden talenten geactiveerd en een duurzame integratie op de arbeidsmarkt mogelijk gemaakt via het stimuleren van ondernemerscompetenties.

Doelgroep

Allochtonen, Kortgeschoolden, Ouderen (50+), Arbeidsgehandicapten.

Levensfase

Prestarter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

Circa 700 personen in de periode 2011 – 2013.

Subsidiërende instantie

ESF – SYNTRA Vlaanderen

Begunstigde & partners

SYNTRA-Netwerk

Gesubsidieerde dienst

Aangepaste opleidings- en begeleidingstrajecten

Timing

2011-2013

Budget

Totaalbudget: 1.263.181,66 €

Totaalbudget (Oproep Personen met Arbeidshandicap): 127.554,95 €

Inbreng overheid: 45% Europa - 52% SYNTRA Vlaanderen – 3 % privaatrechtelijke cofinanciering

Totaalbudget (Oproep Taal- en Leercoachen): 824.742,27 €

Inbreng overheid: 43,65% Europa – 53,35 % SYNTRA Vlaanderen – 3 % privaatrechtelijke cofinanciering

Totaalbudget 50 + en communicatieacties naar kansengroepen): 310.884,44 €

Inbreng overheid: 45 % Europa – 30,04 % SYNTRA Vlaanderen – 24,96 % privaatrechtelijke cofinanciering

Meer info

www.esf-agentschap.be/oproepen

SYNTRA Vlaanderen: vormingsaanbod gericht op specifieke doel- en kansengroepen

Omschrijving actie

Jongeren en volwassenen die een professionele loopbaan ambiëren of verder willen uitbouwen in een zelfstandige onderneming of KMO. De intentie van dit doel- en kansengroepenbeleid is om personen in de samenleving die minder doorstromen naar het ondernemerschap of minder participeren aan levenslang leren extra te stimuleren en vooral een opleidingsaanbod aan te bieden dat beantwoordt aan hun

Doelgroep	noden. Jongeren en volwassenen die minder doorstromen naar het ondernemerschap of minder participeren aan levenslang leren
Levensfase	Prestarter
Sector	N.v.t.
Te verwachten bereik	Jaarlijks volgen circa 2.337 cursisten die behoren tot de doel- of kansengroepen bij SYNTRA Vlaanderen een specifiek opleidingstraject
Subsidiërende instantie	SYNTRA Vlaanderen
Begunstigde & partners	SYNTRA-netwerk en partners
Gesubsidieerde dienst	Opleiding / ondernemersvorming
Timing	Het hele jaar door
Budget	Middelen uit reguliere werking SYNTRA Vlaanderen. De inbreng van de overheid via de enveloppe is altijd partieel en verschilt van SYNTRA tot SYNTRA. Reden is de PPS structuur : SYNTRA zijn autonome, privaatrechtelijke vzw's die naast de overheidsmiddelen ook met andere middelen werken, zoals inschrijvingsgelden, tussenkomsten van de provincie, cafetaria-opbrengsten, ...)
Meer info	www.syntravlaanderen.be

Bijlage 19: 3.6.1 Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij starters - in het algemeen

Project Duurzame doorstart en groei voor starters en jonge KMO's in het arrondissement Mechelen bis

Omschrijving actie	Het project wil het aantal voortijdige stopzettingen van starters en jonge KMO's verminderen. Het project is een pilot binnen de provincie Antwerpen dat hiervoor financiering heeft vastgelegd. Er wordt een specifiek opleidings- en begeleidingstraject uitgevoerd om 'jonge KMO's' cq. een bedrijfsactiviteit jonger dan 3 jaar, te begeleiden naar een grondige professionele bedrijfsvoering. Met dit project wil men vermijden dat starters, in de eerste levenscyclus van het bedrijf, hun activiteiten omwille van mismanagement voortijdig dienen stop te zetten. Het project is gericht op het faciliteren van de (door)groei van de jonge KMO.
Doelgroep	Algemeen
Levensfase	Starter
Sector	N.v.t.
Te verwachten bereik	Aantal bedrijven bereikt door middel van begeleidingsacties en initiatieven: 20 Aantal begeleide ondernemingen die groeien: 6
Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)
Begunstigde & partners	VOKA - Kamer van Koophandel Mechelen
Gesubsidieerde dienst	Advies & begeleiding
Timing	16/03/2011 - 15/03/2013
Budget	Totaal budget: 107.996,00 EUR Europese steun: 43.198,40 EUR Steun van de Vlaamse minister van Economie: 16.199,40 EUR
Meer info	www.efro.be

Project Actie voor starters – immateriële component II

Omschrijving actie	Met Actie voor Starters beoogt de provincie West-Vlaanderen samen met Ondernemerscentrum Kortrijk, Syntra West, Unizo West-Vlaanderen en VOKA West-Vlaanderen de realisatie van fijnmazige en hoogstaande netwerken voor startende ondernemers, via een matrix van immateriële starterfaciliteiten.
Doelgroep	Algemeen
Levensfase	Starter
Sector	N.v.t.
Te verwachten bereik	Aantal bedrijven bereikt door middel van begeleidingsacties en initiatieven: 1200 Aantal begeleide ondernemingen die groeien: 600
Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)
Begunstigde & partners	Provincie West-Vlaanderen
Gesubsidieerde dienst	Advies & begeleiding
Timing	15/06/2011- 14/06/2013
Budget	Totaal budget: 1.163.000,00 EUR Europese steun: 465.200,00 EUR Steun van de Vlaamse minister van Economie: 392.375,00

Meer info EUR
www.efro.be

Kennisplatform starters II

Omschrijving actie

Met het kennisplatform voor starters II wil UNIZO alle kennis rond ondernemerschap en het opstarten van een zaak bundelen en toegankelijk maken voor de ondernemerswereld. Dit wordt gekoppeld aan regionale proeftuinen ter ondersteuning van het online kennisplatform.

Doelgroep

Algemeen

Levensfase

Starter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

Aantal bedrijven bereikt door middel van begeleidingsacties en initiatieven: 850

Aantal begeleide ondernemingen die groeien: 380

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)

Begunstigde & partners

VZW Unizo

Gesubsidieerde dienst

Kenniscentrum

Timing

01/11/2010- 31/10/2012

Budget

Totaal budget: 1.023.167,10 EUR

Europese steun: 409.266,84 EUR

Steun van de Vlaamse minister van Economie: 460.425,20 EUR

Meer info

www.efro.be

Competentieversterking in KMO en micro-onderneming

Omschrijving actie

Binnen het Vlaams Afsprakenkader ESF 2010 – 2013 werd de piloot Ondernemersvorming SYNTRA Vlaanderen een bedrag toegekend voor een oproep werkenden uit de KMO en micro-ondernemingen. Men beoogt competentieversterkende activiteiten te verstrekken in het voordeel van de micro-kmo's en KMO's zelf, door de talentontwikkeling van werkenden uit micro-KMO's en KMO's te stimuleren. Deze hebben zowel betrekking op de ontwikkeling en implementatie van specifieke vernieuwende acties op maat van KMO en micro-ondernemingen als specifieke opleidingen naar ondernemers en medewerkers uit micro-ondernemingen.

Doelgroep

Werkenden uit KMO's en micro-ondernemingen

Levensfase

Starter / poststarter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

3.500 personen, waarvan minstens 750 uit micro-onderneming, krijgen een opleiding

ESF en SYNTRA Vlaanderen

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

SYNTRA-netwerk

Gesubsidieerde dienst

Opleidingstrajecten

Timing

2010-2011

Budget

Totaalbudget: 3.432.186,49 €

44,55 % Europese middelen – 54,45% SYNTRA Vlaanderen – 1% privaatrechtelijke financiering

Meer info

www.esf-agentschap/oproepen

SYNTRA Vlaanderen: vormingsaanbod voor ondernemers en medewerkers van een KMO

Omschrijving actie	SYNTRA Vlaanderen wil een kwalitatief en specifiek vormingsaanbod waarborgen aan volwassenen die als ondernemer (soms ook als medewerker) binnen een KMO tewerkgesteld zijn en hun competenties verder willen versterken via een opleidingsaanbod dat aangeboden wordt door <u>interprofessionele en professionele organisaties</u> en erkend / betoelaagd wordt door SYNTRA Vlaanderen.
Doelgroep	Ondernemers en medewerkers van KMO's
Levensfase	Poststarter
Sector	Onderwijs/Vorming
Te verwachten bereik	Jaarlijks circa 20.000 zelfstandigen of medewerkers uit KMO per kalenderjaar
Subsidiërende instantie	SYNTRA Vlaanderen
Begunstigde & partners	Professionele en interprofessionele organisaties (beroepsfederaties, ... zoals Confederatie Bouw, Bouwunie, UNIZO, VOKA Kamers van Koophandel, ...
Gesubsidieerde dienst	Opleiding
Timing	Het hele jaar door
Budget	Inbreng overheid: Kalenderjaar 2009: 402.000 € uitbetaald als betoelaging van georganiseerde activiteiten in het kader van voortgezette vorming aan de Professionele en Interprofessionele organisaties. Kalenderjaar 2010: 418.390,8 €
Meer info	www.syntravlaanderen.be – www.syntra.be

Bijlage 20: 3.6.2 Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij creatieve starters

Project Creatieve starters II

Omschrijving actie

Innovatieve starterbegeleiding op maat van de individuele creatieve starter. Geconfronteerd met een starterratio die onder het Europese én Vlaamse gemiddelde ligt, wil dit project op korte termijn een aantrekkelijk startersklimaat helpen ontwikkelen in de provincie West-Vlaanderen. De 'creatieve starters' - startende ondernemers met sterk vernieuwende concepten en/of producten - worden als voorbeeldtrekkers uitgespeeld. Professionele begeleiding en ondersteuning in management- en vakspecifieke (technologische) domeinen op maat van de individuele starter, moet de juiste voorwaarden creëren om de vooruitstrevende ideeën van deze starters te vertalen in succesvolle, groeiende ondernemingen. Naast deze individuele starterbegeleiding zullen bestaande formele en informele netwerken van bedrijventra, KMO loketten, bedrijfsadviseurs en academici verder uitgebouwd en versterkt worden om voor deze startersactie een performant raamwerk van experts en faciliteiten te verzekeren voor de toekomst.

Doelgroep

Algemeen

Levensfase

Starter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

Aantal bedrijven bereikt door middel van begeleidingsacties en initiatieven: 160

Aantal begeleide ondernemingen die groeien: 160 voor projectperiode II

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)

Begunstigde & partners

KORTRIJKS ONDERNEMERSCENTRUM

Gesubsidieerde dienst

Advies & begeleiding

Timing

16/06/2011 - 15/06/2013

Budget

Totaal budget: 680.000,00 EUR

Europese steun: 272.000,00 EUR

Steun van de Vlaamse minister van Economie: 175.611,00 EUR

Meer info

www.efro.be

Bijlage 21: 3.6.3 Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij coöperatieve vennootschappen

CoopConsult bis

Omschrijving actie

Dit project biedt een modulair opleidings- en begeleidingsprogramma aan specifiek voor de coöperatieve ondernemingen in Vlaanderen.

Doelgroep

Algemeen

Levensfase

Starter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

Aantal bedrijven bereikt door middel van begeleidingsacties en initiatieven: 100

Aantal begeleide ondernemingen die groeien: 100

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)

Begunstigde & partners

Procura

Gesubsidieerde dienst

Advies & begeleiding

Timing

01/01/2011 - 31/12/2012

Budget

Totaal budget: 315.031,27 EUR

Europese steun: 126.012,51 EUR

Steun van de Vlaamse minister van Economie: 0,00 EUR

Meer info

www.efro.be

Bijlage 22: 3.6.4 Initiatieven ter stimulering van een professionele bedrijfsvoering bij starters uit bepaalde sectoren

Cocon II

Omschrijving actie

Ondernemerscompetenties verstevigen door een individueel en collectief coachingstraject. De zwakte van menig (startende) ondernemer zit hem niet zozeer in een goede product- en vakkennis maar eerder in het gebrek aan ondernemerscompetenties. Hierdoor missen ze een aantal kansen, benutten ze hun potentieel niet ten volle en in het slechtste geval betekent dit het faillissement. Dit project beoogt ondernemingszin en ondernemerscompetenties bij te brengen aan (potentiële) starters in 3 uiteenlopende sectoren, zijnde de bouw, de voeding en de personenverzorging waarbinnen 3 beroepen als piloot dienen: brood- en banketbakker, kapper en tegelzetter.

Doelgroep

Starters in de sectoren bouw, voeding en personenverzorging

Levensfase

Starter

Sector

Bouw, voeding en personenverzorging

Te verwachten bereik

Aantal bereikte actoren met acties ter stimulering van ondernemingszin/vaardigheden: 80

Aantal personen die ook effectief een ondernemingsactiviteit opstarten: 10

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen (afdeling Europa Economie)

Begunstigde & partners

SYNTRA WEST

Gesubsidieerde dienst

Advies & begeleiding

Timing

01/03/2011 - 28/02/2013

Budget

Totaal budget: 113.786,50 EUR

Europese steun: 45.514,60 EUR

Steun van de Vlaamse minister van Economie: 22.757,30 EUR

Meer info

www.efro.be

Toeristisch Logiesdecreet (decreet van 10 juli 2008 betreffende het toeristische logies)

Omschrijving actie

Op 1 januari 2010 trad het "Toeristische Logiesdecreet" in werking. Het decreet trad onder meer in de plaats van het "Hoteldecreet" van 1984 en het "Kampeerdecreet" van 1993 en is van toepassing op alle toeristische logies die aan de (toeristische) markt worden aangeboden.

De overkoepelende regeling moet onder meer leiden tot een garantie op eerlijke concurrentie tussen en binnen de verschillende gevatte logiessectoren.

De regelgeving beoogt daarnaast een vereenvoudiging van de bestaande regelgeving (en administratieve lastenverlaging) en een verdere professionalisering van de logiessector.

De regelgeving moet de aantrekkelijkheid om te ondernemen in de toeristische logiessector verhogen.

Doelgroep	Toeristische logiessector (hotels, gastenkamer(exploitaties), campings, vakantieparken, vakantiewoningen en – appartementen, enz.)
Levensfase	Van prestarter tot uitbater
Sector	Toerisme - logiessector
Te verwachten bereik	Hotels: ongeveer 1200 bedrijven Campings en vakantieparken: ongeveer 250 bedrijven Gastenkamer(exploitaties): ongeveer 750 aanbieders Vakantiewoningen: wordt geraamd op 25.000 woningen en appartementen
Subsidiërende instantie	NVT
Begunstigde & partners	NVT
Gesubsidieerde dienst	Wetgevend kader
Timing	Startdatum: 1 januari 2010
Budget	NVT
Meer info	http://www.toerismevlaanderen.be/logiesdecreet http://iv.vlaanderen.be/logiesdecreet

Stimuleren van de kwaliteit van gidsen en reisleiders in Vlaanderen

Omschrijving actie	Sinds 2008 heeft Toerisme Vlaanderen een kwaliteitskader uitgewerkt voor opleiding en erkenning van gidsen en reisleiders. Wie een door Toerisme Vlaanderen geregistreerde opleiding volgt tot gids of reisleider, krijgt een erkenning. Deze erkenning is vijf jaar geldig en kan verlengd worden op voorwaarde dat de gids/reisleider voldoet aan een aantal kwaliteitscriteria waaronder bijscholing en voldoende activiteit. De erkenning genereert ook een aantal voordelen: <ul style="list-style-type: none"> - het is een internationale legitimatiekaart; - Toerisme Vlaanderen promoot de erkenning als kwaliteitslabel en stimuleert opdrachtgevers om met erkende gidsen en reisleiders te werken; - Gidsen en reisleiders hebben tegen voordelig tarief toegang tot interessante bijscholing; - Gidsen en reisleiders kunnen tegen een voordeling tarief de internationale museumkaart aanvragen. Ze kunnen gratis de Vlaamse museumkaart bekomen. Daarnaast zijn er nog andere voordelen waaronder bvb. korting bij boekhandels en kledingzaken... De voordelen worden continu verder aangevuld.
Doelgroep	Gidsen en reisleiders (vooral zelfstandigen in bijberoep en vrijwilligers)
Levensfase	/
Sector	Toerisme, meer specifiek gidsen en reisleiders
Te verwachten bereik	Momenteel zijn er een 4000-tal erkende gidsen en reisleiders. Jaarlijks studeren er ook een 100-tal nieuwe gidsen en reisleiders af.
Subsidiërende instantie	Toerisme Vlaanderen, afdeling Kennis en Innovatie
Begunstigde & partners	Gidsen en reisleiders
Gesubsidieerde dienst	Toerisme Vlaanderen heeft een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met de Vlaamse Museumvereniging waardoor het een deel van de kost van de museumkaart voor zich neemt.

Timing
Budget
Meer info

Daarnaast neemt Toerisme Vlaanderen bij elke bijscholing ongeveer twee derde van de kost voor zijn rekening.
Toerisme Vlaanderen voert dit kwaliteitsbeleid sinds 2008.
Een jaarlijks budget van ongeveer 75.000 euro
www.toerismevlaanderen.be/gidsen&reisleiders

Kunstenloket

Omschrijving actie

Het Kunstenloket geeft informatie en advies aan iedereen met vragen over de zakelijke en juridische aspecten van de artistieke activiteit. Men kan er terecht met vragen over het sociaal statuut van de kunstenaar, inkomstenbelastingen, BTW, auteursrecht, organisatievormen, marketing, financieel beheer, verzekeringen, internationale werking enz.

Doelgroep

kunstenaars, kunstenorganisaties

Levensfase

Prestarter / starter

Sector

Cultuur

Te verwachten bereik

Aantal adviesverstrekkingen stijgt - Kunstenloket wordt door grotere groep kunstenaars en organisaties erkend als uniek loket. Het cultureel ondernemerschap wordt erkend als een volwaardige bedrijfstak.

Subsidiërende instantie

Agentschap Kunsten en Erfgoed

Begunstigde & partners

Kunstenloket vzw

Gesubsidieerde dienst

Informatie en advies

Timing

2010-2012

Budget

Totaalbudget: niet gekend
Inbreng overheid: 384.000 euro

Meer info

www.kunstenloket.be

Bijlage 23: 4.2.1 Oproep ondernemerschap voor mediaprojecten

Crème de la Crème

Omschrijving actie

Twee jeugd vriendinnen beslissen om hun leven over een andere boeg te gooien. Ze nemen, met de nodige moeilijkheden, een oude Crème-glacé-zaak over in hun geboortedorp. Doorheen het verloop van het verhaal worden diverse ondernemersproblematieken belicht en via een crossmediaal luik toegelicht.

Men wil op een verhalende manier het ondernemerschap in al zijn facetten tonen aan een groot publiek, met als doel de stap "durven" te zetten om een zaak op te starten.

Doelgroep

Algemeen groot publiek, maar eerder gericht op vrouwen

Levensfase

Algemeen

Sector

N.v.t. Het verhaal speelt zich af in de cremerie wereld.

Te verwachten bereik

1.350.000 kijkers

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners

SYLVESTER PRODUCTIONS NV i.s.m. VMMA

Gesubsidieerde dienst

Audiovisuele creatie met crossmediaal karakter 10-delige fictiereeks van 48 min en met uitbreiding een transmediaal project dat gedragen wordt door diverse partners.

Timing

De uitzendingen van de reeks wordt gepland 2012 of 2013 op een weekday met startuur tussen 20u40 en 22u30.

Budget

Totaal budget: 1.980.012 EUR

Inbreng overheid: 500.000 EUR

Meer info

www.sylvesterproductions.be

Eigen baas

Omschrijving actie

Een jaar lang worden 8 Vlamingen gevolgd die "hun eigen baas willen zijn" en de stap zetten een eigen zaak te starten. Ze worden hierbij geadviseerd door een topondernemer die hen zal helpen om van hun onderneming een succesverhaal te maken. Per aflevering komt er één case van een nieuwe ondernemer aan de beurt. Een case kan een individu, maar ook een jong koppel, drie collega's zijn.

Doelgroep

De nieuwe ondernemers zijn verschillend qua leeftijd, geslacht, afkomst, ervaring, opleiding,... Er wordt gekozen voor a-typische startende ondernemers: huisvrouw van middelbare leeftijd, een allochtoon, een zestiger, een ambtenaar.....

Levensfase

Algemeen

Sector

N.v.t..

Te verwachten bereik

Een marktaandeel van 30% of 600.000 tot 800.000 kijkers

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners

SYLVESTER PRODUCTIONS NV i.s.m. VMMA - VTM

Gesubsidieerde dienst

Audiovisuele creatie met crossmediaal karakter een reality reeks van 8 afleveringen van 50 minuten.

Timing

Het programma wordt gepland uit te zenden in de loop van 2012 of eventueel in het voorjaar 2013 op een weekday met startuur tussen 20u30 en 22u30.

Budget

Totaal budget: 586.252 EUR
Inbreng overheid: 293.126 EUR
www.sylvesterproductions.be

Meer info**Het Innovatiekanaal****Omschrijving actie**

Elke dag van de week (behalve op vrijdag) wordt een reportage van 4 minuten uitgezonden over een innovatie in product, proces, dienst of markt:

op maandag wordt de inspiratierichting van de week belicht
op dinsdag wordt de inspiratierichting in een product belicht
op woensdag wordt de inspiratierichting in een proces belicht
op donderdag wordt de inspiratierichting in een marktinnovatie belicht.

In het weekend worden de 4 rapportages aaneensluitend in een compilatie-uitzending in de loop herhaald.

In de editoriale uitzendingen (elke maandag) wordt telkens één specifieke inspiratierichting toegelicht. Inspiratierichtingen zijn denkrichtingen die worden aangewend om een nieuw concept te 'bedenken'. De verschillende inspiratierichtingen die aan bod zullen komen zijn flexibiliteit, transparantie, automatisatie, integratie, vorm, toestand, porositeit, oppervlakte, zintuigen en informatie.

Doelgroep

De hoger opgeleide Vlaming aanzetten, aan de hand van voorbeelden uit de praktijk, tot het creatief ondernemerschap.

Levensfase

Algemeen

Sector

N.v.t..

Te verwachten bereik

200.000 mensen per dag x 40 afleveringen

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners

CREAX PRODUCTIONS i.s.m. BELGIUM BUSINESS
TELEVISION – KANAAL Z

Gesubsidieerde dienst

Audiovisuele creatie met crossmediaal karakter, een documentaire van 40 afleveringen gedurende 10 weken van 4 minuten elk.

Timing**Budget**

Totaal budget: 348.092,60 EUR
Inbreng overheid: 174.046,30 EUR
www.creaxproductions.com

Meer info**Jonge bazen****Omschrijving actie**

In deze documentairereeks worden jongeren gevolgd bij de opstart en het runnen van hun eigen (mini-)onderneming. Het eerste idee, het zoeken naar geld, het fabriceren van het product, het uitwerken van een marketingplan, de eerste verkoop, ... De documentairereeks wordt aangevuld met een online-community.

Uit elke provincie worden jongerenteams samengesteld uit verschillende leeftijdscategorieën en onderwijsniveau's. Per onderwijsniveau nemen deze provinciale teams het tegen elkaar op. Aan het einde van de rit, wordt per onderwijsniveau 1 team tot winnaar uitgeroepen. Een driekoppige jury beoordeelt daartoe op regelmatige tijdstippen de verschillende teams. De uiteindelijke winnaars worden bepaald door een combinatie van jurybeoordeling en stemmen van de kijkers.

Doelgroep

Jongeren uit het basisonderwijs, secundair en hoger onderwijs sensibiliseren over en het aanleren van attitudes, competenties en vaardigheden aangaande het ondernemerschap. De doelgroep van de documentaire reeks Jonge Bazen is erg ruim. Enerzijds wil de reeks de jongeren aanspreken van het basisonderwijs, secundair onderwijs en hoger onderwijs. Om deze reden werd ervoor geopteerd om de 12 afleveringen op te delen in de hierboven beschreven subreeksen per onderwijsniveau. Aan elk onderwijsniveau worden een aantal afleveringen gespandeerd:

- basisonderwijs: 3 afleveringen jongeren tussen 10 en 12 jaar
- secundair onderwijs: 5 afleveringen-jongeren tussen 17 en 18 jaar
- hoger onderwijs: 4 afleveringen. Jongeren tussen 19 en 24 jaar

Levensfase

Algemeen

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

200.000 kijkers per aflevering

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners

Red Pepper Media i.s.m. de Belgium Business Television

Gesubsidieerde dienst

Audiovisuele creatie met crossmediaal karakter, documentairereeks van 12 afleveringen gedurende 12 weken van 27 minuten elk.

Timing

Zal zaterdag worden uitgezonden gedurende 12 weken vanaf april 2012.

Budget

Totaal budget: 678.581,10 EUR

Inbreng overheid: 339.290,55 EUR

Meer infowww.redpeppermedia.be**Later als ik groot ben****Omschrijving actie**

De serie "Later als ik groot ben" mikt op kinderen tussen 10 en 16 en brengt beroepen in beeld via het verhaal van ondernemers die het aangedurfd hebben hun eigen avontuur waar te maken. Ook bij hen begon het ooit met de keuze van een beroep. Zij zijn de emblematische 'helden' in onze reeks die verschillende soorten beroepen en de eruit gegroeide ondernemingen een menselijk gezicht geven en een verhaal vertellen dat ook de kleinsten onder ons zal boeien.

De reeks "Later als ik groot ben..." ambieert dus om deze doelgroep van jongelingen in een vroeg stadium van hun maatschappelijk leven op een recreatieve manier kennis te laten maken met mannen en vrouwen die ooit voor een specifiek beroep kozen, dit met succes uitoefenden en in een later stadium de durf hadden om via dit beroep de stap te zetten naar een eigen onderneming in Vlaanderen en hiermee nationaal en/of internationaal succes boekten.

De stimulans van waaruit deze mensen vertrokken zijn, de passie en het plezier waarmee ze met hun beroep begonnen zijn.

Doelgroep

De serie "Later als ik groot ben" mikt op kinderen tussen 10 en 16 en brengt beroepen in beeld via het verhaal van ondernemers die het aangedurfd hebben hun eigen avontuur

Levensfase	waar te maken.
Sector	Algemeen
Te verwachten bereik	N.v.t.
Subsidiërende instantie	Beoogd kijkcijfer: 200.000
Begunstigde & partners	Agentschap Ondernemen
Gesubsidieerde dienst	OFF WORLD i.s.m. VRT - KETNET
Timing	Audiovisuele creatie met crossmediaal karakter, documentairereeks van 26 afleveringen van 13 minuten elk. De uitzending van de afleveringen is gepland in maart-april 2012. 1 aflevering per dag om 18u, met een weekendherhaling op zaterdagochtend.
Budget	Totaal budget: 873.592 EUR
Meer info	Inbreng overheid: 400.000 EUR www.offworld.be

Ondernemer gezocht
Omschrijving actie

Sensibiliseren en adviseren over het ondernemerschap d.m.v. een wedstrijdformule, waarbij zeer uiteenlopende kandidaten in gediversifieerde branches een zaak opstarten. Het betreft een afvalrace waar de kandidaten met hun nieuwe zaak dingen naar de 'wedstrijdoverwinning'.

Drie succesvolle Vlaamse ondernemers gaan de uitdaging aan om meer Vlamingen aan te zetten tot het ondernemen. Ze sensibiliseren, mobiliseren, selecteren en adviseren. Ze stellen zichzelf en hun know-how volledig ter beschikking. Drie starters krijgen één jaar 'personal coaching'. Men volgt hen al die tijd, schetst de realisatie van hun droom en geeft de kijker inzicht in het parcours dat men moet volgen om een succesvolle ondernemer te worden. Het doel is om na één jaar drie nieuwe succesvolle Vlaamse ondernemingen over te houden.

Doelgroep Het project richt zich tot een ruim publiek maar bij de verdere uitwerking van het format zal speciale aandacht besteed worden aan het bereiken van de jongere leeftijdsgroepen, de lagere sociale groepen en vrouwelijke kijkers

Levensfase	Algemeen
Sector	N.v.t.
Te verwachten bereik	2.500.000 kijkers op reeksniveau (25% van het marktaandeel)
Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen
Begunstigde & partners	Productiehuis "De mensen" i.s.m. Vlaamse Radio -en Televisieomroeporganisatie .
Gesubsidieerde dienst	Audiovisuele creatie met crossmediaal karakter een realityreeks van 9 afleveringen van elk 45 minuten.
Timing	Het programma zou een prominente en centrale plaats krijgen in het zendschema van VRT- één. Het zal uitgezonden worden in volle prime time. Een meer exacte timing werd niet meegedeeld. Mogelijk 2012: het produceren van het programma duurt namelijk 12 maanden.
Budget	Totaal budget: 1.071.440 EUR
Meer info	Inbreng overheid: 500.000 EUR www.demensen.be

Welkom in de innovation

Omschrijving actie

In deze reeks worden 3 Vlaamse startende ondernemers gevolgd die zich bewegen in 6 thematische afgebakende aspecten van het spectrum "innovatie".

De evolutie van de 3 innovatieve ondernemingen vormt de hoofdmoot van de reeks. De mogelijke thematische invulling per aflevering kunnen o.a. zijn:

- aflevering 1: alles begint met een idee;
- aflevering 2: product = design;
- aflevering 3: productie;
- aflevering 4: naar de markt!;
- aflevering 5: management innovation;
- aflevering 6: power to the people.

Een aantal autoriteiten met een uitgesproken visie op ondernemen en innovatie zullen de 3 starters begeleiden achter de schermen als in beeld. Zij staan de starters met raad en daad bij in de verschillende fases van een innovatieproject: ontwikkeling van een idee, onderzoek naar de haalbaarheid, R&D, uitwerken van een concreet actieplan, investering en financiering, networking, management, opleiding,...

Doelgroep
Levensfase
Sector

De Canvaskijkers

Starters

Er zal voor verscheidenheid worden gezorgd door 3 uiteenlopende soorten ondernemers te selecteren die werkzaam zijn in verschillende sectoren, producenten van verschillende soorten producten en/of diensten. Men zal verschillende 'type van innovatie' belichten: marktinnovatie, sociale innovatie, innovatie van diensten en producten, innovatie van het businessmodel, R&D, proces innovatie.

Te verwachten bereik
Subsidiërende instantie
Begunstigde & partners
Gesubsidieerde dienst

boven het Canvas-gemiddelde

Agentschap Ondernemen

productiehuis Sultan Sushi i.s.m. de VRT Kanaal EEN

Audiovisuele creatie met crossmediaal karakter documentairereeks van 6 afleveringen van 26 minuten elk.

Timing
Budget

uitzending vanaf oktober 2012

Totaal budget: 321.380,80 EUR

Inbreng overheid: 160.690,40 EUR

Meer info

www.sultansushi.be

Wolkenkrabbers

Omschrijving actie

Vier ondernemers delen hun passie voor hun werk, hun hobby en het leven met 8 pas afgestudeerden jongeren. Nadruk op attitudes zoals: originaliteit, creativiteit, behendigheid, sportiviteit.

Aan 4 duo's wordt gevraagd om een uitzonderlijke prestatie te willen neerzetten, waarbij de 4 ondernemers als mentor hun toegewezen duo op sleeptouw nemen.

De duo's en hun mentor hebben daarbij één gemeenschappelijk doel: deelnemen aan een wedstrijd en er een goed eindresultaat neerzetten. Op het einde van de reeks is er nog een gezamenlijke opdracht, het beklimmen van de

	Mont Ventoux, waarbij zowel mentors als hun duo op de top van de Mont Ventoux als het ware 'de wolken kunnen krabben'.
	De programmareeks start met het portretteren van de 4 ondernemers en de deelnemende duo's.
Doelgroep	Algemeen + 8 pas afgestudeerden jongeren
Levensfase	Algemeen
Sector	N.v.t.
Te verwachten bereik	Niet bepaald
Subsidiërende instantie	Agentschap Ondernemen
Begunstigde & partners	productiehuis : AUDIO VIDEO STUDIO i.s.m. VLAMEX – STORIES TV
Gesubsidieerde dienst	Audiovisuele creatie met crossmediaal karakter, een reality reeks van 12 afleveringen van 30 minuten elk en een compilatie aflevering met slotdebat (publiek en gasten) van 120 minuten.
Timing	De productie duurt 18 maanden. Waarschijnlijk uitzendingen vanaf het voorjaar 2012.
Budget	Totaal budget: 216.629,00 EUR Inbreng overheid: 108.300,00 EUR
Meer info	www.avs.be

Bijlage 24: 4.4.1 Oproep: Steun voor advies aan prestarters met aandacht voor doelgroepen

Bryo: trajectbegeleiding voor prestarters met groeipotentieel

Omschrijving actie

Het Bright Young Prestarters Platform is een onderdeel van de globale Bryo-prestartersstrategie van Voka-Vlaams netwerk van ondernemingen.

Een lokale pilot heeft gelopen in Voka West-Vlaanderen in de periode juni 2007 tot mei 2010. Deze pilot werd gefinancierd door Voka West-Vlaanderen (50%) en Agentschap Ondernemen (50%). Ze resulteerde in 43 nieuw gestarte ondernemingen, op 171 deelnemers.

Doel van het Bright Young Prestarters Platform is jaarlijks 240 nieuwe kandidaat-deelnemers te rekruteren: jonge mensen van 18 tot 36 jaar met een hoog potentieel en een grote ondernemersgoesting. De stimulering en begeleiding moeten resulteren in jaarlijks 50 nieuwe ondernemingen. Streefdoel is na 2 jaar 300 rechtstreekse jobs te creëren, en 450 onrechtstreekse. Het project zal het imago van het ondernemerschap in Vlaanderen positief beïnvloeden. De focus zal liggen op 'groene economie', 'witte economie' en 'blauwe economie' (=ICT-toepassingen), telkens goed voor een kwart van de ondernemingen.

De deelnemers worden geselecteerd volgens een specifieke methodiek. Elke groep kent een gevarieerde samenstelling, met onderzoekers & ontwikkelaars, businessontwikkelaars en creatievelingen. Het uitgangspunt is 'wisdom of crowds': het open delen van expertise onder deelnemers, aangevuld met extra ervaring, netwerk en financiële middelen vanuit het Voka-netwerk, vanuit het partnernetwerk en vanuit complementaire deskundige organisaties.

Prestarters met groeipotentieel

Prestarter - starter

N.v.t.

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

50 nieuwe ondernemingen/jaar en de creatie van 300 rechtstreekse en 450 onrechtstreekse jobs na 2 jaar.

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners

Voka – Vlaams netwerk van ondernemingen

Gesubsidieerde dienst

Begeleidingstraject

Timing

1/04/2011 – 31/03/2014

Budget

Totaal budget: 1.500.000 euro

Inbreng overheid: 1.250.000 euro

Meer info

<http://www.startersinitiatieven.be/>

<http://www.bryo.be/nl/home>

Ondernemen Vandaag, 50 plus!: trajectbegeleiding voor oudere prestarters

Omschrijving actie

Het grootste pijnpunt van de Vlaamse arbeidsmarkt is de bedroevend lage tewerkstellingsgraad van 50-plussers. Het is de bedoeling om via ruime sensibilisering en specifieke acties stimulansen te geven aan nieuw ondernemerschap bij vijftigplussers. Om dit objectief te realiseren voorziet het project "Ondernemen Vandaag: 50 plus!" in een

weloverwogen op 50+ afgestemde doelgroepenstrategie. Het project schept alle noodzakelijke voorwaarden voor een goede én kwalitatieve voorbereiding op de start van een zelfstandige activiteit op oudere leeftijd. Door middel van een integrale, gedifferentieerde en doelgerichte aanpak worden de nodige impulsen gegeven om ouderen te sensibiliseren, te activeren, te informeren, te adviseren en persoonlijk te begeleiden bij de opstart naar een zelfstandig beroep. "Ondernemen Vandaag: 50 plus!" speelt adequaat in op de specifieke situaties en noden, waarmee ouderen 50+ geconfronteerd worden in de (pre)startfase en biedt tegelijk een gepast antwoord op de verschillende knelpunten en drempels die een vlotte start op oudere leeftijd (kunnen) belemmeren.

Naast ruime publieke en doelgerichte sensibilisatie, stimulerende acties én een aangepast modulair 50 + opleidingsaanbod, focust het project vooral op de individuele en gepersonaliseerde ondersteuning en begeleiding van de kandidaat startende 50-plusser.

Via deze specifieke vorm van trajectbegeleiding met speciale focus op de persoonlijkheidsaspecten van de kandidaat 50-plus ondernemer, biedt Neos ouderen vooral de kans en de benodigde omkaderde (professionele en persoonlijke) begeleiding om een eigen bedrijf of zaak op te starten. Alle projectacties zijn er op gericht de aanwezige potentialiteiten te versterken, tekorten weg te werken en de kans op een goede start als 50 plusser te maximaliseren.

De kandidaat startende 50-plusser.

Prestarter - starter

N.v.t.

30.000 mensen bereiken (via folders infosessie,...), 120 deelnemers aan workshops, 120 begeleidingstrajecten.

Agentschap Ondernemen

NEOS, Netwerk van Ondernemende Senioren VZW

Begeleidingstraject

1/09/2011 – 31/08/2014

Totaal budget: 312.988,5 euro

Inbreng overheid: 249.988,5 euro

<http://www.startersinitiatieven.be/>

<http://www.neosvzw.be/>

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

Gesubsidieerde dienst

Timing

Budget

Meer info

Allochtone Prestarters naar Sterke Ondernemers: trajectbegeleiding voor allochtone prestarters

Omschrijving actie

Het project wil, naast de overheidsmaatregel die een haalbaarheidsstudie bij prestarters stimuleert, een specifiek aanbod voor allochtone ondernemers aanbieden.

Door het gebruik van lokale provinciale netwerken, ook in de allochtone organisaties, van de partners in het partnerschap wordt een grote en brede groep allochtone (pre)starters met een diverse etnische achtergrond bereikt.

Deze prestarters worden uitgenodigd op thema-avonden. Naast het informatieve luik, zullen succesvolle allochtone ondernemers op deze thema-avonden getuigen en het belang van een goede voorbereiding in de verf zetten. Om

laagdrempelig te sensibiliseren en te informeren, wordt er gewerkt via de nieuwe media, ook omdat allochtone mensen hier zeer vertrouwd mee zijn in het dagelijkse leven. Een Facebookpagina brengt dynamiek en een webvideo toont op een visuele manier de startersformaliteiten en de getuigenissen van succesvolle allochtone ondernemers.

Een aantal van deze allochtone prestarters heeft nood aan een intensieve begeleiding, welke ze in dit project ook kunnen krijgen. In deze intensieve begeleiding wordt complementair gewerkt aan de maatregel m.b.t. de haalbaarheidsstudie. Er wordt immers sterk ingezoomd op de 'haalbaarheid' van de persoon (ondernemerscompetenties, motivatie en drive om ondernemer te worden, familiale randvoorwaarden, ...), op de opmaak van een sterke marketingmix die tot het bereik van een voldoende rendabele markt leidt, op een duidelijk en uitgewerkt financieringsplan met een doordachte financieringsmix, ... De consulent ondernemen is dikwijls de enige persoon in het netwerk van de allochtone prestarter die de prestarter objectieve informatie kan verschaffen over het ondernemerschap in Vlaanderen. Daarom blijft de consulent ter beschikking van de allochtone prestarter in opstartfase en wanneer deze net is opgestart.

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

Gesubsidieerde dienst

Timing

Budget

Meer info

Allochtone prestarters.

Prestarter - starter

N.v.t.

750 bezoekers webvideo, 30 thema-avonden, 3 newsfeeds/maand 250 facebookfans, 300 intensieve begeleidingen

Agentschap Ondernemen

Stebo vzw en Gusto cvba in samenwerking met de Vlaamse Activiteitencoöperaties

Begeleidingstraject

1/09/2011 – 31/08/2014

Totaal budget: 300.147,56 euro

Inbreng overheid: 240.147,56 euro

<http://www.startersinitiatieven.be/>

<http://www.stebo.be/>

<http://www.ondernemenmetgoesting.be/>

Z²O, Zelfstandig én Zelfsturend Ondernemen: trajectbegeleiding voor personen met een arbeidshandicap

Omschrijving actie

GTB is de gespecialiseerde dienst voor trajectbepaling en – begeleiding van personen met een arbeidshandicap. De toeleiding van personen met een arbeidshandicap naar zelfstandig ondernemerschap werd tot nu toe nooit systematisch benaderd en bleef beperkt tot individuele contacten. Dankzij dit project is het nu mogelijk om structuren uit te bouwen en te ontwikkelen die ten goede komen aan personen met een arbeidshandicap met een aspiratie naar een zelfstandige activiteit. Daarvoor werd het project Z²O ontwikkeld.

Het project omvat 4 grote onderdelen/actieterreinen met verschillende acties die zich enerzijds toespitsen op de interne werking van GTB als trajectbegeleidingsdienst en anderzijds

op organisaties die actief zijn op het vlak van het bevorderen van het ondernemerschap in Vlaanderen. Doelstelling van de meeste acties is dwarsverbanden te maken en te behouden tussen organisaties en kennisdeling en –ontwikkeling te realiseren.

Het 1e actieterrein betreft ‘informer en sensibiliseren van de potentiële doelgroep’ via verschillende kanalen met de focus op informatie, doorverwijzen en drempelverlagend werken naar de potentiële klant. Hiervoor wordt gedacht aan de ontwikkeling van een website en folders over dit thema.

Een 2e actieterrein omvat trajectbegeleiding. GTB wil de trajectwerking beter afstemmen op acties van andere organisaties op het vlak van ‘ondernemen’. Daarbij wil men vooral focussen op het ondersteunen van de startende zelfstandige ondernemer vanuit zijn eigen ontwikkelde sterktes/competenties, maar ook rekening houdend met zijn beperkingen/arbeidshandicap. Dit zowel met de klant zelf als in dialoog met de andere betrokken organisaties zoals VDAB, UNIZO, VOKA, SYNTRA en het Agentschap Ondernemen. In het kader van dit project werd met de Vlaamse activiteitencoöperaties een samenwerkingsovereenkomst ondertekend die een aantal acties mee vorm zullen geven. Ook werkt GTB rond dit thema samen met andere gespecialiseerde partners zoals de gespecialiseerde arbeidsonderzoeksdiensten (GA) en gespecialiseerde opleidings-, begeleidings- en bemiddelingsdiensten (GOB).

Het 3e actieterrein richt zich op opleiding en bijscholing van GTB-medewerkers en medewerkers van organisaties waar men in het kader van dit project nauw wil mee samenwerken. Het 4e en laatste actieterrein situeert zich voornamelijk op projectniveau. Enerzijds wil men dit project op Vlaams en provinciaal niveau onder de aandacht brengen en anderzijds wil men op Vlaams en provinciaal niveau aansluiten bij of eigen overlegkanalen oprichten om de doelstellingen te bereiken.

Alle bovenstaande acties hebben als doel meer arbeidsgehandicapten toe te leiden en te begeleiden naar het zelfstandig en zelfsturend ondernemerschap en GTB zal hiervoor een Vlaamse projectmedewerker en provinciale contactpersonen inzetten die wat betreft het thema ondernemen voor personen met een arbeidshandicap het aanspreekpunt worden.

Doelgroep

Personen met een arbeidshandicap met een aspiratie naar een zelfstandige activiteit.

Levensfase

Prestarter - starter

Sector

N.v.t.

Te verwachten bereik

2000 tot 2500 werkzoekenden/jaar, 35 begeleidingstrajecten, 20 coachingen naar ondernemerschap

Subsidiërende instantie

Agentschap Ondernemen

Begunstigde & partners

GTB vzw

Gesubsidieerde dienst

Begeleidingstraject

Timing

1/09/2011 – 28/02/2014

Budget

Totaal budget: 248.417 euro

Inbreng overheid: 198.733,60 euro

Meer info

<http://www.startersinitiatieven.be/>

**Ondernemer in zich(t): trajectbegeleiding voor vrouwelijke prestarters met
groeipotentieel**

Omschrijving actie

Mabizz wil via dit project latent ondernemerschap bij vrouwen verhogen en kwalitatief nieuw vrouwelijk ondernemerschap stimuleren en focust daarbij hoofdzakelijk op 3 aspecten.

SENSIBILISERING

Het project "Ondernemer in zich(t)" moedigt vrouwen aan om te kiezen voor een carrière als zelfstandig ondernemer. Het project wil breed sensibiliseren rond het succes en het belang van vrouwelijk ondernemerschap, en wil daarmee zowel het brede publiek, het beleid, de ondernemersorganisaties als de doelgroep vrouwen zelf bereiken. Tijdens 3 nationale events, namelijk de uitreiking van 3 Womed Awards aan de vrouwelijke ondernemers van het jaar, 5 regionale infoacties en 5 lokale inspiratiecafés worden rolmodellen ingezet die een positief imago van het vrouwelijk ondernemerschap ondersteunen en die in het bijzonder vrouwen inspireren tot ondernemerschap. De Womed Award zal naast een ervaren onderneemster telkens ook een beloftevolle vrouwelijke starter in de kijker plaatsen. Op deze manier wil het project een grotere waardering genereren voor vrouwelijke ondernemers in het algemeen en vrouwelijke (pre)starters in het bijzonder en aldus bijdragen tot het creëren van een positief en divers ondernemersklimaat. Naast het creëren van meer visibiliteit voor vrouwelijke ondernemers, zorgen deze initiatieven ervoor dat vrouwen actief kennis maken met de beroepssituatie van de zelfstandige ondernemer, de consequenties voor het persoonlijke leven en de kwalitatieve kenmerken van een zelfstandige loopbaan. Zij worden aangezet het ondernemerschap op te vatten als een uitdagende én haalbare toekomstdroom en een volwaardige carrièrekeuze.

TRAJECTBEGELEIDING

Het project "Ondernemer in zich(t)" versterkt vrouwelijke prestarters in hun (perceptie op eigen) menselijk en sociaal kapitaal. Om het latent ondernemerschap te verhogen richt het project zich rechtstreeks tot vrouwen zelf en begeleidt en ondersteunt hun persoonlijke groei tot ondernemer. Het project ondersteunt de mentaliteitswijziging die vrouwen toelaat zichzelf wél als ondernemer te zien en zich vervolgens tot ondernemer te ontwikkelen. Daartoe biedt het project concrete ondersteuning aan in de vorm van trajectbegeleiding in functie van persoonlijkheidsontwikkeling, netwerking, informatieverstrekking over en toeleiding naar bestaande ondersteunende diensten voor startende ondernemers. Het project kiest hierbij voor een genderspecifieke en groepsgestuurde trajectbegeleiding als een nieuwe, te ontwikkelen werkvorm. In totaal zullen tijdens de projectduur 6 trajecten worden georganiseerd, verspreid over heel Vlaanderen. Elk traject bestaat uit twee fasen. De eerste fase bestaat uit 3 interactieve workshops waar het zelfinzicht van de deelnemers wordt versterkt via het in kaart brengen van

de eigen (werk)persoonlijkheid, talenten, motivatie, loopbaanankers en wensen. Ook wordt expliciet gewerkt aan volgende attitudes en vaardigheden: zelfvertrouwen, assertiviteit, communicatieve vaardigheden, creativiteit en leiderschapsvaardigheden. De tweede fase bestaat uit 2 'sparringsessies' waarbij de deelnemers in kleine groepjes sparren met ervaren ondernemers rond zelfgekozen thema's. De trajectbegeleiding is aanvullend op het bestaande ondersteuningsaanbod voor starters, aangeboden door de projectpartners, waar actief naar zal worden doorverwezen en toegeleid.

INFORMEREN

Het project "Ondernemer in zich(t)" informeert beleidsmakers, opiniemakers en bedrijfsondersteunende organisaties via een memorandum over de mogelijkheden en bekommernissen van vrouwelijke prestarters. Tevens wordt op basis van de ervaringen met de trajectbegeleiding een methodiek voor groepsgestuurde trajectbegeleiding ontwikkeld en getest.

Vrouwelijke prestarters met groeipotentieel

Prestarter - starter

N.v.t.

Het is de bedoeling om tijdens de projectperiode 250.000 personen te bereiken met de sensibiliseringsacties, 750 vrouwen aan de infosessies te laten deelnemen en om 210 deelnemers te laten participeren aan de trajectbegeleiding.

Agentschap Ondernemen

Markant in het kader van mabizz, in samenwerking met UNIZO, Zenitor en Syntra Vlaanderen.

Begeleidingstraject

01/07/2011 – 30/06/2014

Totaal budget: 687.475 euro

Inbreng overheid: 549.975 euro

<http://www.startersinitiatieven.be/>

<http://www.mabizz.be/>

Doelgroep

Levensfase

Sector

Te verwachten bereik

Subsidiërende instantie

Begunstigde & partners

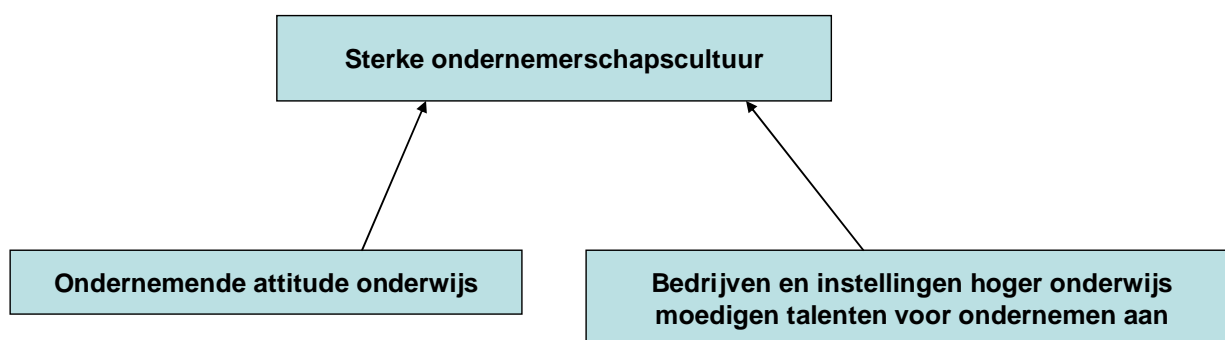
Gesubsidieerde dienst

Timing

Budget

Meer info

Bijlage 25: Schema koppeling kengetallen – indicatoren op projectniveau

Kengetal:

-Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude (Eurobarometer)

-Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen (Eurobarometer)

-Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden (Eurobarometer)

-Aandeel Belgen die aangeven dat hun opleiding hen vaardigheden en kennis heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten (Eurobarometer)

Indicatoren op projectniveau:

Aantal deelnemers / aantal bereikte actoren; aantal personen die effectief een ondernemingsactiviteit opstarten

Kengetal:

- Aantal opgestarte ondernemingen (Starteratlas)

- Aantal nieuw opgerichte spin-off bedrijven in Vlaanderen (nog te ontwikkelen)

Indicatoren op projectniveau: aantal begeleide bedrijven / organisaties / instellingen; aantal personen die effectief een ondernemingsactiviteit opstarten / aantal onderzoeksmandaten type 1

Toename van het aantal starters

Kengetallen:

- Ondernemersgraad (Pact 2020)
- Oprichtingsratio (Pact 2020)
- Aantal opgestarte ondernemingen (Startersatlas Unizo)

Bevorderen wenselijkheid

Kengetallen:

- Imago ondernemerschap bij burger (Eurobarometer)
- Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemen te verkiezen (Eurobarometer)
- Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 j. op te starten (Eurobarometer)

Indicatoren op projectniveau:

- Aantal bezoekers
- Aantal bereikte actoren
- Aantal personen die een ondernemingsactiviteit opstarten

Bevorderen haalbaarheid

Kengetal:

- Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak (Eurobarometer)

Indicatoren op projectniveau:

- Aantal deelnemers / bezoekers/ bereikte actoren
- Aantal personen die een ondernemingsactiviteit opstarten
  - Aantal bedrijven bereikt door begeleidingsacties
  - Aantal begeleidingen van bedrijven

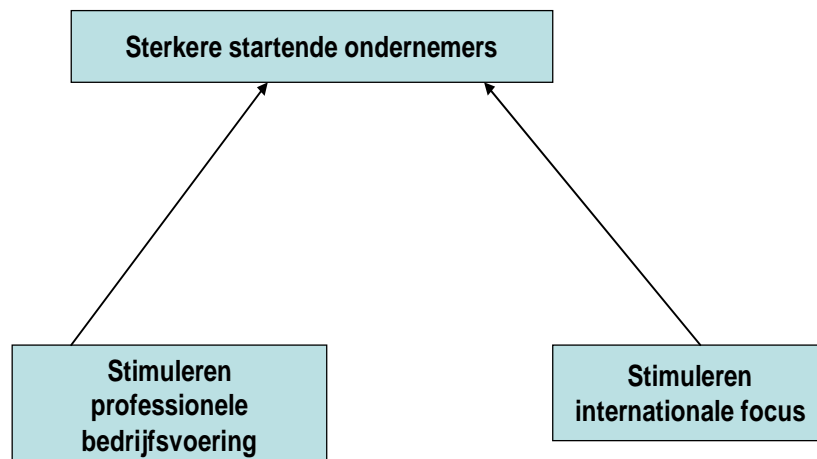
Stimuleren ondernemerspotentieel

Kengetallen:

- Aandeel vrouwelijke niet-loontrekkenden in vergelijking met het aandeel in de bevolking (PACT 2020)
- Aandeel oudere niet-loontrekkenden in vergelijking met het aandeel in de bevolking (PACT 2020)
- Niet Belgische ondernemers naar herkomst (PACT 2020 – nog te ontwikkelen)
- Aandeel oudere niet-loontrekkenden in vergelijking met het aandeel in de bevolking (PACT 2020)
- Aandeel laaggeschoolde niet-loontrekkenden in vergelijking met het aandeel in de bevolking (nog te ontwikkelen)
- Aandeel zelfstandigen in hoofdberoep met hinder door een arbeidshandicap, een langdurige aandoening of langdurige ziekte (Statistieken Handicap en arbeid)

Indicatoren op projectniveau:

- Aantal deelnemers /bereikte actoren
- Aantal effectief gestart
- Aantal begeleidingen

Kengetal:

- Overlevingsgraad startende bedrijven (Statensatlas Unizo)
- Aantal faillissementen (Graydon)

Indicatoren op projectniveau:

- Aantal gelezen ondernemingsplannen
- Gecoachte en gepresenteerde bedrijven
- Aantal deelnemers /aantal bereikte actoren
- Aantal bedrijven bereikt door begeleidingsacties
- Aantal personen die een ondernemingsactiviteit opstarten

Kengetal:

- Exportprestatie van jonge of kleine bedrijven (Pact 2020 – nog te ontwikkelen)

Indicatoren op projectniveau:

- Aantal uitwisselingen met (pre-) starters
- Aantal deelnames (exportmeter)

Gebruikte kengetallen

- Aantal Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen heeft bij het ontwikkelen van een ondernemende attitude (Eurobarometer 2009)
- Aantal Belgen die aangeven dat hun opleiding hen geholpen om de rol van ondernemers in de samenleving beter te begrijpen (Eurobarometer 2009)
- Aantal Belgen die aangeven dat hun opleiding hun interesse aangewakkerd heeft om ondernemer te worden (Eurobarometer 2009)
- Aantal Belgen die aangeven dat hun opleiding hen kennis en vaardigheden heeft bijgebracht die hen in staat stellen een onderneming te starten (Eurobarometer 2009)
- Aantal nieuw opgerichte spin off bedrijven in Vlaanderen (nog te ontwikkelen)
- Ondernemersgraad: aandeel zelfstandigen in de beroepsbevolking (PACT 2020 Kernindicatoren Meting voorjaar 2011)
- Aantal opgestarte ondernemingen (Startersatlas Unizo)
- Imago ondernemerschap bij burger: het aandeel van de bevolking dat akkoord gaat met de volgende beweringen: “Ondernemers creëren werkgelegenheid”, “Ondernemers creëren nieuwe producten en diensten die ons allen ten goede komen”, “Ondernemers denken enkel aan hun eigen portefeuille”, “Ondernemers buiten andermans werk uit”; het aandeel van de bevolking dat het imago van ondernemers relatief gunstig acht (Eurobarometer 2009)
- Aantal Belgen die aangeven zelfstandig ondernemerschap te verkiezen t.o.v. een baan als werknemer (Eurobarometer 2009)
- Aantal Belgen die het wenselijk vinden binnen de 5 jaar een onderneming te starten (Eurobarometer 2009)
- Graad van haalbaarheid van het oprichten van een eigen zaak: het aandeel Belgen die aangeven dat ze het haalbaar vinden om binnen de 5 jaar zelfstandige te worden, ongeacht of ze al dan niet zelfstandige willen worden (Eurobarometer 2009)
- Aandeel vrouwelijke niet-loontrekkenden in vergelijking met het aandeel in de bevolking (PACT 2020 Kernindicatoren Meting voorjaar 2011)
- Aandeel oudere niet-loontrekkenden in vergelijking met het aandeel in de bevolking (PACT 2020 Kernindicatoren Meting voorjaar 2011)
- Niet Belgische ondernemers naar herkomst (PACT 2020 Kernindicatoren Meting voorjaar 2011)
- Aandeel zelfstandigen in hoofdberoep met hinder door een arbeidshandicap, een langdurige aandoening of langdurige ziekte (Statistieken Handicap en arbeid)
- Overlevingsgraad startende bedrijven na 5 jaar (Startersatlas Unizo)
- Aantal faillissementen (Graydon)
- Exportprestatie jonge of kleine bedrijven: het aantal nieuwe of kleine exporterende bedrijven in % van het totaal aantal nieuwe of kleine bedrijven (Pact 2020 – nog te ontwikkelen)